

3. Zarządzanie ryzykiem

Grupa mBanku zarządza ryzykiem w oparciu o wymagania nadzorcze oraz najlepsze praktyki rynkowe, formułując strategię, polityki oraz wytyczne w zakresie zarządzania ryzykiem. Funkcje i zadania związane z zarządzaniem ryzykiem występują na wszystkich szczeblach struktury organizacyjnej począwszy od Rady Nadzorczej a na jednostkach biznesowych Grupy skończywszy. Zarządzanie ryzykiem jest ujęte w jednolity proces realizowany przez wyspecjalizowane jednostki organizacyjne.

3.1. Informacje ogólne

Lokalizacja informacji dotyczących zarządzania ryzykiem

Informacje dotyczące zarządzania ryzykiem w Grupie mBanku w 2016 roku zawarte są w Raporcie Rocznym Grupy mBanku oraz w Ujawnieniach dotyczących adekwatności kapitałowej.

Poniższa tabela wskazuje lokalizację informacji dotyczących poszczególnych aspektów zarządzania ryzykiem w powyższych raportach.

Ujawnienia dotyczące adekwatności kapitałowej Grupy mBanku S.A. na dzień 31 grudnia 2016 roku i Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy mBanku S.A. w 2016 roku nie stanowią części Skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy mBanku S.A.

Rodzaj ryzyka	Informacja	Lokalizacja informacji za rok 2016		
		Raport Roczny Grupy mBanku		Ujawnienia dotyczące adekwatności kapitałowej
		Sprawozdanie Zarządu	Skonsolidowane sprawozdanie finansowe	
Informacje ogólne	Lokalizacja informacji dotyczących zarządzania ryzykiem	-	str. 43	str. 3
	Słownik stosowanych pojęć	-	str. 44	-
	Uwarunkowania zewnętrzne – standardy regulacyjne	-	str. 46	-
Zasady zarządzania ryzykiem	Podział ról w procesie zarządzania ryzykiem	-	str. 47	-
	Kultura zarządzania ryzykiem	-	str. 51	-
	Dokumentacja procesu zarządzania ryzykiem	-	str. 53	-
	Proces oceny adekwatności kapitału wewnętrznego (ICAAP)	-	str. 54	str. 27
	Apetyt na ryzyko	-	str. 57	-
	Testy warunków skrajnych w ramach ICAAP	-	str. 58	str. 29
	Planowanie kapitału	-	str. 59	str. 9
Ryzyko kredytowe	Organizacja zarządzania ryzykiem	str. 60	str. 60	-
	Polityka kredytowa	str. 65	str. 61	-
	Stosowane zabezpieczenia	-	str. 62	str. 63, 66
	System ratingowy	-	str. 63	-
	Monitoring i walidacja modeli	-	str. 64	-
	Zasady wyznaczania odpisów aktualizujących oraz rezerw z tytułu utraty wartości	str. 66	str. 65	str. 69
	Polityka Grupy mBanku w zakresie forbearance	-	str. 68	-
	Ryzyko kontrahenta wynikające z transakcji na instrumentach pochodnych	-	str. 74	-
Ryzyko rynkowe	Ryzyko koncentracji	-	str. 76	str. 68
	Strategia ryzyka rynkowego	-	str. 78	-
	Narzędzia i miary	str. 71	str. 79	-
	Pomiar ryzyka	str. 73	str. 81	-
	Ryzyko stopy procentowej portfela bankowego	str. 74	str. 85	-
Ryzyko płynności i źródła finansowania	Ryzyko walutowe	-	str. 84	-
	Strategia ryzyka płynności	str. 76	str. 88	-
	Pomiar, limitowanie i raportowanie ryzyka płynności	str. 77	str. 91	-
Ryzyko operacyjne	Źródła finansowania	-	str. 93	-
	Narzędzia i miary	str. 79	str. 97	str. 80
	Straty operacyjne	-	str. 97	-
	Ryzyko braku zgodności	-	str. 98	-

Grupa mBanku S.A. Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe według Międzynarodowych Standardów
Sprawozdawczości Finansowej za 2016 rok

(w tys. zł)

Pozostałe rodzaje ryzyka	Ryzyko biznesowe	-	str. 99	-
	Ryzyko modeli	-	str. 99	-
	Ryzyko reputacji	-	str. 100	-
	Ryzyko kapitałowe	-	str. 101	-
Adekwatność kapitałowa		str. 80	str. 180	str. 9
Wskaźnik dźwigni		str. 37, 82, 98, 99	str. 45, 46, 180	str. 58

Słownik stosowanych pojęć

Add-on – potencjalna zmiana wyceny w przyszłości.

Collateral – aktywo, które ma być zapłacone lub otrzymane w zależności od aktualnej wyceny portfela instrumentów pochodnych w celu ograniczenia potencjalnego ryzyka kredytowego w przyszłości. Obecnie głównym zabezpieczeniem jest gotówka.

CCF (Credit Conversion Factor) – współczynnik konwersji kredytowej, tj. szacowany stopień wykorzystania zobowiązań pozabilansowych w dniu zaistnienia defaultu.

Dochód odsetkowy narażony na ryzyko (Earnings at risk - EaR) – potencjalny spadek wyniku odsetkowego Banku w perspektywie 1 roku, przy założeniu określonego scenariusza zmiany stóp procentowych, niezmienności wolumenów i struktury pozycji bilansowych i pozabilansowych oraz niezmienności konstrukcji oprocentowania poszczególnych pozycji, w tym marży odsetkowej.

Dyrektywa CRD IV - Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi, zmieniająca dyrektywę 2002/87/WE i uchylająca dyrektywy 2006/48/WE oraz 2006/49/WE, z późniejszymi zmianami (Capital Requirements Directive IV, CRD IV).

EAD (Exposure at Default) – szacowana wysokość ekspozycji w momencie niewykonania zobowiązania.

EL (Expected Loss) – statystycznie oczekiwana strata w wyniku niewykonania zobowiązania.

ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process) – proces oceny adekwatności kapitału wewnętrznego.

Kapitał ekonomiczny – szacowana przez Bank wartość kapitału niezbędna do pokrycia nieoczekiwanych strat (przy założonym poziomie ufności, dla rocznego horyzontu czasowego) z tytułu:

- ryzyka kredytowego,
- ryzyka rynkowego,
- ryzyka operacyjnego,
- ryzyka biznesowego.

Kapitał wewnętrzny – szacowana przez Bank wartość kapitału niezbędna do pokrycia nieoczekiwanych strat z tytułu wszystkich istotnych rodzajów ryzyka zidentyfikowanych w działalności Grupy w ramach procesu inwentaryzacji ryzyka. Kapitał wewnętrzny jest sumą kapitału ekonomicznego oraz kapitału na pokrycie pozostałych, w tym trudno mierzalnych, rodzajów ryzyka.

KNF – Komisja Nadzoru Finansowego.

LCR (Liquidity Coverage Ratio) – wskaźnik określający relację aktywów płynnych bufora płynności do spodziewanych odpływów netto w przeciągu 30 dni kalendarzowych.

LGD (Loss Given Default) – szacowana strata w przypadku niewykonania zobowiązania.

LtV (Loan to Value) – relacja kwoty kredytu do wartości rynkowej nieruchomości.

Luka płynności krótkoterminowej (Miara M1) – wskaźnik zdefiniowany w Uchwale Nr 386/2008 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 17 grudnia 2008 roku w sprawie ustalania wiążących banki norm płynności, określony jako suma podstawowej i uzupełniającej rezerwy płynności pomniejszona o niestabilne środki obce.

Łączna kwota ekspozycji na ryzyko (TREA) – suma kwoty ekspozycji ważonej ryzykiem dla ryzyka kredytowego, ryzyka kredytowego kontrahenta oraz pomnożonej przez 12,5 kwoty wymogów w zakresie funduszy własnych dla innych rodzajów ryzyka tj.:

- ryzyka rynkowego,
- ryzyka operacyjnego,

- pozostałych rodzajów ryzyka, np. ryzyka związanego z korektą wyceny kredytowej, dużych ekspozycji zaliczonych do portfela bankowego, itp.

Łączny współczynnik kapitałowy (TCR) – fundusze własne wyrażone jako procent łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko (TREA).

NSFR (Net Stable Funding Ratio) – wskaźnik określający relację funduszy własnych i stabilnych pasywów banku zapewniających stabilne finansowanie do aktywów niepiętnych i należności wymagających stabilnego finansowania.

PD (Probability of Default) – prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania.

RBC (Risk Bearing Capacity) - zdolność do absorpcji ryzyka, tj. relacja potencjału pokrycia ryzyka (RCP) do kapitału wewnętrznego – miara wewnętrzna.

RCP (Risk Coverage Potential) - potencjał pokrycia ryzyka, tj. kwota funduszy własnych skorygowana o specjalne czynniki korygujące, zgodnie z regulacjami wewnętrznymi obowiązującymi w mBanku – miara wewnętrzna.

Rozporządzenie CRR - Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012, z późniejszymi zmianami (Capital Requirements Regulation, CRR).

Wartość zagrożona ryzykiem (Value at risk – VaR) – miara potencjalnej straty wartości rynkowej (instrumentu finansowego, portfela, instytucji), na jaką narażony jest instrument finansowy, portfel, instytucja w przeciągu określonego czasu, dla danego poziomu ufności, w normalnych warunkach rynkowych.

Wskaźnik dźwigni – stosunek kapitału podstawowego Tier I do miary całkowitej ekspozycji instytucji, rozumianej jako suma wartości ekspozycji z tytułu wszystkich aktywów i pozycji pozabilansowych nieodliczonych przy wyznaczaniu kapitału Tier I.

Współczynnik kapitału podstawowego Tier I (współczynnik CET1) – kapitał podstawowy Tier I wyrażony jako procent łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko (TREA).

Współczynnik kapitału Tier I (współczynnik T1) – kapitał Tier I wyrażony jako procent łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko (TREA).

Współczynnik płynności krótkoterminowej (Miara M2) – wskaźnik zdefiniowany w Uchwale Nr 386/2008 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 17 grudnia 2008 roku w sprawie ustalania wiążących banki norm płynności, określony jako iloraz sumy podstawowej i uzupełniającej rezerwy płynności oraz niestabilnych środków obcych.

Współczynnik pokrycia aktywów niepiętnych funduszami własnymi (Miara M3) – wskaźnik zdefiniowany w Uchwale Nr 386/2008 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 17 grudnia 2008 roku w sprawie ustalania wiążących banki norm płynności, określony jako iloraz funduszy własnych pomniejszonych o sumę wartości wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka rynkowego, wymogu z tytułu ryzyka rozliczenia dostawy oraz ryzyka kontrahenta do sumy aktywów niepiętnych.

Współczynnik pokrycia aktywów niepiętnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i stabilnymi środkami obcymi (Miara M4) – wskaźnik zdefiniowany w Uchwale Nr 386/2008 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 17 grudnia 2008 roku w sprawie ustalania wiążących banki norm płynności, określony jako iloraz sumy funduszy własnych pomniejszonych o sumę wartości wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka rynkowego i wymogu z tytułu ryzyka rozliczenia dostawy oraz ryzyka kontrahenta i stabilnych środków obcych do sumy aktywów o ograniczonej płynności i aktywów niepiętnych.

3.2. Zarządzanie ryzykiem Grupy mBanku w 2016 roku – uwarunkowania zewnętrzne

Standardy regulacyjne Bazylei III

Od dnia 1 stycznia 2014 roku na terenie Unii Europejskiej obowiązują przepisy dotyczące wymogów ostrożnościowych dla banków, czyli Rozporządzenie CRR w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych (*Capital Requirement Regulation*) oraz Dyrektywa CRD IV (*Capital Requirement Directive IV*) w sprawie warunków dopuszczenia banków do działalności i nadzoru ostrożnościowego, będące implementacją postanowień Bazylei III. Zmiany w ramach Bazylei III dotyczyły w szczególności:

- określenia uniwersalnej definicji i składowych posiadanego przez banki kapitału oraz wprowadzenia wskaźnika kapitałowego określonego dla funduszy najwyższej jakości,

- wprowadzenia wymogu w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka związanego z korektą wyceny kredytowej,
- wprowadzenia wskaźnika dźwigni finansowej,
- wprowadzenia dodatkowych buforów kapitałowych, m.in. kapitałowego bufora ochronnego, bufora antycyklicznego, bufora ryzyka globalnej instytucji o znaczeniu systemowym oraz bufora ryzyka systemowego,
- określenia wymogów płynnościowych, mierzonych wskaźnikami LCR (Liquidity coverage ratio) i NSFR (Net stable funding ratio).

Przepisy regulacyjne z zakresu Dyrektywy CRD IV wymagały implementacji do prawodawstwa krajowego, co zakończyło się w 2015 roku przyjęciem Ustawy o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym oraz stosowną aktualizacją Prawa Bankowego. Natomiast Rozporządzenie CRR obowiązuje bezpośrednio od 1 stycznia 2014 roku, bez konieczności przystosowania prawodawstwa krajowego do jego wymogów.

Wskaźnik dźwigni finansowej

W październiku 2014 roku Parlament Europejski zatwierdził akt delegowany, który obowiązuje od 2015 roku, w którym zostały określone modyfikacje w zakresie obliczania wskaźnika dźwigni finansowej. Bank wdrożył stosowne zmiany w zakresie kalkulacji wskaźnika dźwigni finansowej jednak ze względu na wytyczne europejskich i lokalnych organów nadzoru raportowanie ostrożnościowe dotyczące wskaźnika dźwigni finansowej według przepisów aktu delegowanego zostało wdrożone w Polsce od września 2016 roku. Wcześniej odbywało się ono według przepisów Rozporządzenia CRR, Bank równolegle kalkulował wskaźnik dźwigni finansowej według przepisów Rozporządzenia CRR oraz przepisów aktu delegowanego.

Wskaźniki płynnościowe

W październiku 2015 roku zaczęło obowiązywać Rozporządzenie Delegowane Komisji (UE) 2015/61 z dnia 10 października 2014 roku uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013. Począwszy od sprawozdania według stanu na dzień 31 października 2015 roku kalkulacja LCR z zastosowaniem zmian wynikających z treści wspomnianego rozporządzenia delegowanego przekazywana jest do KNF w formie specjalnie przygotowanych przez KNF ankiet. Oprócz tego, do 30 września 2016 roku Bank raportował do NBP według standardów ustanowionych w 2014 roku.

Począwszy od raportu za wrzesień 2016 roku Bank raportuje wg nowego standardu zgodnego z Rozporządzeniem Delegowanym Komisji (UE) 2015/61 z dnia 10 października 2014 roku.

W zakresie NSFR Bank raportuje do NBP według standardów ustanowionych przez EBA w 2014 roku, a także raportuje do KNF w formie specjalnie przygotowanej ankiety.

Rekomendacje KNF

W 2016 roku weszła w życie Rekomendacja W KNF dotycząca zarządzania ryzykiem modeli w bankach. Rekomendacja określa standardy procesu zarządzania ryzykiem modeli, w tym zasady budowy modeli oraz oceny jakości ich działania, przy zapewnieniu właściwych rozwiązań w ramach ładu korporacyjnego. Celem rekomendacji jest określenie oczekiwań nadzorczych w zakresie efektywnego procesu zarządzania ryzykiem modeli, w szczególności określenie poziomu tolerancji banku na ten rodzaj ryzyka, a także ograniczenie stopnia narażenia sektora bankowego na ryzyko modeli.

W maju 2016 roku KNF opublikowała zaktualizowaną Rekomendację C dotyczącą zarządzania ryzykiem koncentracji (która zastąpiła Rekomendację C dotyczącą zarządzania ryzykiem koncentracji zaangażowań wydaną przez nadzór bankowy w 2002 roku). Zaktualizowana rekomendacja określa zasady identyfikacji, pomiaru, monitorowania i ograniczania ryzyka koncentracji oraz obowiązuje banki od 1 stycznia 2017 roku.

3.3. Zasady zarządzania ryzykiem

3.3.1. Podział ról w procesie zarządzania ryzykiem

1. **Rada Nadzorcza**, poprzez **Komisję ds. Ryzyka**, sprawuje stały nadzór nad działalnością Banku w obszarze podejmowania ryzyka, co obejmuje m.in. zatwierdzanie Strategii Zarządzania Ryzykiem Grupy i nadzorowanie jej realizacji.
2. **Zarząd Banku** przyjmuje Strategię Zarządzania Ryzykiem Grupy i jest odpowiedzialny za określanie i wdrażanie zasad zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka oraz za ich spójność ze Strategią. Ponadto Zarząd określa strukturę organizacyjną Banku, dbając o oddzielenie ról oraz przydziela zadania i obowiązki poszczególnym jednostkom.

Zarząd podejmuje działania w celu zapewnienia, że Bank prowadzi politykę umożliwiającą zarządzanie wszystkimi rodzajami ryzyka w zakresie niezbędnym dla działalności operacyjnej Banku oraz posiada w tym celu stosowne procedury, w szczególności odpowiada za przygotowanie i wdrożenie pisemnych strategii i procedur dotyczących: systemu kontroli wewnętrznej, systemu zarządzania ryzykiem, procesu szacowania kapitału wewnętrznego, zarządzania kapitałem i planowania kapitału.

3. Wiceprezes Zarządu ds. Zarządzania Ryzykiem (Chief Risk Officer – CRO) jest odpowiedzialny za zintegrowane zarządzanie ryzykiem i kapitałem Banku i Grupy w zakresie: definiowania strategii i polityk, pomiaru, kontroli i niezależnego raportowania wszystkich rodzajów ryzyka (w szczególności ryzyka kredytowego, rynkowego, płynności i niefinansowego, w tym ryzyka operacyjnego), zatwierdzania (zgodnie z regulacjami wewnętrznymi) modeli ryzyka i limitów oraz za procesy zarządzania ryzykiem detalicznego portfela kredytowego i portfela korporacyjnego.

4. Komitety:

a/ **Forum Biznesu i Ryzyka** jest oficjalną platformą decyzyjno-informacyjną dla obszaru zarządzania ryzykiem i jednostek organizacyjnych poszczególnych linii biznesowych Grupy.

Forum Biznesu i Ryzyka tworzą następujące komitety:

- Komitet Ryzyka Bankowości Detalicznej (KRD),
- Komitet Ryzyka Bankowości Korporacyjnej i Inwestycyjnej (KRK),
- Komitet Ryzyka Rynków Finansowych (KRF).

W skład tych komitetów wchodzi przedstawiciele linii biznesowych i właściwych departamentów zarządzania ryzykiem.

Każdy komitet jest odpowiedzialny za wszystkie rodzaje ryzyka powstające wskutek prowadzenia działalności w ramach danej linii biznesowej.

Główną funkcją wyżej wymienionych komitetów jest kształtowanie zasad zarządzania ryzykiem kredytowym, ryzykiem rynkowym i ryzykiem płynności oraz apetytu na ryzyko, poprzez podejmowanie decyzji i wydawanie rekomendacji dotyczących w szczególności:

- polityk ryzyka kredytowego,
- procesów i narzędzi oceny ryzyka,
- systemu limitowania ryzyka kredytowego,
- oceny jakości i efektywności portfela ekspozycji wobec klientów,
- kwestii związanych z ryzykiem płynności, takich jak metodologie i limity.

Wewnętrzne przepisy Banku określają szczegółowe kompetencje i zadania komitetów Forum Biznesu i Ryzyka.

b/ **Komitet Ryzyka Modeli**, funkcjonujący jako dedykowany organ odpowiedzialny za nadzór nad procesem zarządzania ryzykiem modeli, pełniący funkcje: informacyjną, dyskusyjną, decyzyjną oraz legislacyjną. W szczególności Komitet:

- zatwierdza nowe i przebudowane modele, a także wprowadzane do nich zmiany, decydując również o ewentualnej rezygnacji ze stosowania modelu,
- podejmuje decyzje odnośnie zakresu stosowania modeli grupowych oraz zewnętrznych, w tym modeli centralnych w procesach bankowych,
- rekomenduje poziom tolerancji na ryzyko modeli i przekazuje swoje ustalenia do decyzji Zarządu oraz Rady Nadzorczej,
- podejmuje finalną decyzję w zakresie zatwierdzenia istotności przypisanej danemu modelowi,
- aprobuje działania zaradcze i naprawcze wskazane w ramach wyników monitoringu,
- akceptuje harmonogram walidacji modeli oraz wyniki poszczególnych walidacji modeli.

Funkcjonowanie Komitetu zapewnia adekwatny poziom niezależności poszczególnych uczestników procesu zarządzania ryzykiem modeli oraz pozwala uniknąć konfliktu interesów między nimi. Ponadto gwarantuje jednostce walidacyjnej możliwość wydawania wiążących zaleceń o adekwatnym priorytecie.

- c/ **Komitet ds. Zarządzania Aktywami i Pasywami** Grupy mBanku (ALCO) jest w szczególności odpowiedzialny za kształtowanie, monitorowanie i zarządzanie strukturą aktywów i pasywów, zobowiązań i pozycji pozabilansowych w celu optymalizacji alokacji funduszy.
- d/ **Komitet ds. Zarządzania Kapitałem** jest w szczególności odpowiedzialny za zarządzanie kapitałem. Na podstawie podjętych decyzji Komitet wydaje rekomendacje dla Zarządu Banku w sprawie:
- działań z zakresu zarządzania kapitałem oraz poziomu i struktury kapitału,
  - zwiększania efektywności wykorzystania kapitału,
  - procedur wewnętrznych dotyczących zarządzania kapitałem i planowania kapitału.
- e/ **Komitet Kredytowy Grupy mBanku** jest w szczególności odpowiedzialny za sprawowanie nadzoru nad ryzykiem koncentracji i dużymi zaangażowaniami na poziomie Grupy mBanku poprzez podejmowane decyzje oraz wydawane rekomendacje. Komitet podejmuje również decyzje w ramach Banku dotyczące konwersji długu na akcje, udziały, itp. oraz decyzje dotyczące przejęcia nieruchomości w zamian za długi.
- f/ **Komitet Kredytowy Bankowości Detalicznej** jest w szczególności odpowiedzialny za:
- podejmowanie indywidualnych decyzji kredytowych dotyczących klientów detalicznych, jeżeli całkowita ekspozycja wobec takiego klienta, wartość transakcji lub wartość parametrów ryzyka AIRB (PD/LGD/EL) ustalona dla klienta lub transakcji osiągnie określony próg, przyjęty dla tego poziomu decyzyjnego,
  - przyznanie, zmianę lub cofnięcie uprawnień decyzyjnych poszczególnym pracownikom Banku.
- g/ **Komitet ds. Jakości Danych i Rozwoju Systemów Informacyjnych**, realizujący zadania oraz posiadający uprawnienia decyzyjne w zakresie zasad i struktury funkcjonowania systemu zarządzania jakością danych, zatwierdzania standardów działania dotyczących zarządzania danymi, przeprowadzania oceny skuteczności systemu zarządzania jakością danych, inicjowania działań mających na celu poprawę jakości danych w skali całego Banku w szczególności z uwzględnieniem potrzeb związanych z wyliczaniem regulacyjnego wymogu kapitałowego Banku według metody AIRB.
- h/ **Komitet ds. Nadzoru nad Oddziałami Zagranicznymi mBanku** m.in. wydaje rekomendacje dla Zarządu Banku w sprawie zatwierdzenia strategii działania oraz zasad stabilnego i ostrożnego zarządzania danego oddziału zagranicznego Banku, w szczególności w odniesieniu do ryzyka kredytowego.

Pozostałe jednostki:

1. Jednostki organizacyjne obszaru zarządzania ryzykiem

Funkcja zarządzania na poziomie strategicznym i funkcja kontroli ryzyka kredytowego, rynkowego, płynności, operacyjnego i ryzyka modeli wykorzystywanych do kwantyfikacji wymienionych rodzajów ryzyka jest realizowana w ramach obszaru zarządzania ryzykiem nadzorowanego przez Wiceprezesa Zarządu ds. Zarządzania Ryzykiem.

Poniższy schemat prezentuje strukturę organizacyjną tego obszaru:

*jednostka organizacyjna tworząca integralne struktury oddziałów zagranicznych mBanku S.A.

Poszczególne jednostki mają ściśle określone role w procesie identyfikacji, pomiaru, monitorowania i kontroli ryzyka, w tym oceny indywidualnego ryzyka kredytowego klientów oraz określania reguł selekcji klientów. Jednostki te opracowują w ramach swoich kompetencji metodologie i systemy wspierające wymienione obszary. Zadaniem jednostek kontroli ryzyka jest także raportowanie ryzyka i wsparcie naczelnych organów Banku.

Departament Procesów Kredytowych i Oceny Ryzyka Detalicznego

- podejmowanie decyzji kredytowych dotyczących produktów bankowości detalicznej,
- monitoring umów kredytowych i realizacja czynności administracyjnych,
- zapewnienie rozwoju i efektywne wykorzystanie systemów i narzędzi antywyłudzeniowych,
- przeciwdziałanie nadużyciom kredytowym oraz sprawowanie kontroli nad ryzykiem operacyjnym w procesie kredytowym dla produktów bankowości detalicznej i korporacyjnej, a także tworzenie metodyki dla tych procesów,
- identyfikowanie w procesach, produktach i systemach luk, zwiększających ekspozycję Banku na wyłudzenia i podejmowanie działań zmierzających do ich usunięcia.

Departament Zarządzania Ryzykiem Detalicznym

- opracowywanie zasad i procesów zarządzania ryzykiem,
- akceptacja produktów bankowości detalicznej, z uwzględnieniem wpływu na różne typy ryzyka oraz wymogi kapitałowe,
- tworzenie raportów dla potrzeb monitorowania zasad zarządzania ryzykiem,
- rozwój i zarządzanie systemami wspierającymi proces oceny ryzyka i podejmowania decyzji.

Departament Restrukturyzacji i Windykacji Klientów Detalicznych:

- realizacja procesów restrukturyzacji i windykacji w zakresie detalicznych produktów kredytowych na rynku polskim,
- przeprowadzanie transakcji sprzedaży wierzytelności w zakresie windykowanych portfeli detalicznych.

Departament Procesów Ryzyka Korporacyjnego:

- opracowywanie i wdrażanie zasad dotyczących korporacyjnego procesu kredytowego, monitorowanie jego efektywności,
- opracowywanie strategii korporacyjnego ryzyka kredytowego Grupy mBanku, a także polityk kredytowych, w tym polityk dotyczących sektorowego apetytu na ryzyko,
- przygotowywanie analiz portfelowych i raportowanie dla potrzeb zarządzania korporacyjnym ryzykiem kredytowym,
- rozwój i monitorowanie jakości modeli ratingowych klientów detalicznych, korporacyjnych, i instytucji finansowych (modelowanie ryzyka kredytowego),
- prowadzenie rozliczeń i obsługi księgowej transakcji finansowania strukturalnego i mezzanine oraz należności objętych windykacją,
- weryfikacja wartości, płynności i atrakcyjności nieruchomości i ruchomości proponowanych na zabezpieczenie, oraz analiza inwestycji finansowanych przez Bank.

Departament Oceny Ryzyka Korporacyjnego:

- realizacja polityki kredytowej Banku w odniesieniu do klientów obszaru bankowości korporacyjnej, krajów i instytucji finansowych,
- zarządzanie ryzykiem kredytowym w Banku i spółkach Grupy w wyżej wymienionych obszarach.

Departament Ryzyka Rynków Finansowych:

- identyfikacja, pomiar, kontrola i monitorowanie ryzyka rynkowego, stopy procentowej księgi bankowej, płynności oraz ryzyka kontrahenta,
- rozwój metod pomiaru ryzyka rynkowego, stopy procentowej księgi bankowej, płynności oraz ryzyka kontrahenta,
- rozwój metod wyceny instrumentów finansowych,
- wycena i kontrola transakcji oraz analiza wyniku jednostek front-office,
- administracja merytoryczna systemami front-office oraz systemem do pomiaru ryzyka,
- kontrola uczestnictwa Banku w ustalaniu jednolitych stawek WIBID/WIBOR.

Departament Zarządzania Zintegrowanym Ryzykiem i Kapitałem:

- integracja zarządzania ryzykiem i kapitałem w ramach ICAAP,
- kontrola adekwatności kapitałowej i zdolności do absorpcji ryzyka oraz planowanie i limitowanie kapitału na ryzyko,
- formułowanie apetytu na ryzyko oraz koordynacja procesu wyznaczania strategicznych limitów ryzyka,
- integracja wyceny ryzyka (kapitał ekonomiczny, rezerwy, testy warunków skrajnych),
- integracja systemu kontroli niefinansowych rodzajów ryzyka (w tym ryzyka operacyjnego) i Samoocena Efektywności Zarządzania Ryzykiem,
- integracja zarządzania modelami oraz walidacja modeli ilościowych.

Departament Zarządzania Projektami i Architekturą Ryzyka:

- zarządzanie portfelem projektów obszaru zarządzania ryzykiem,
- pełnienie funkcji centrum kompetencji w obszarze zarządzania procesami,
- rozwój i optymalizacja architektury procesów i aplikacji IT obszaru zarządzania ryzykiem,

- zarządzanie aplikacjami IT obszaru zarządzania ryzykiem (biznesowe utrzymanie i rozwój),
- zarządzanie danymi obszaru zarządzania ryzykiem i współpraca z obszarem finansów w zakresie zcentralizowanego systemu informacji zarządczej.

Departament Ryzyka Oddziałów Zagranicznych Banku:

- obsługa procesu oceny ryzyka kredytowego i udział w podejmowaniu decyzji kredytowych klientów w oddziałach zagranicznych Banku,
- administrowanie i rozliczanie kredytów w oddziałach zagranicznych Banku,
- obsługa procesu windykacji należności w oddziałach zagranicznych Banku.

2. Jednostki organizacyjne spoza obszaru zarządzania ryzykiem odpowiadają za zarządzanie i kontrolę pozostałych rodzajów ryzyka identyfikowanych w działalności Grupy mBanku (ryzyko biznesowe, kapitałowe, reputacji, prawne, działania systemów informatycznych, kadrowe i organizacyjne, bezpieczeństwa i braku zgodności).

3. Jednostki biznesowe biorą udział w zarządzaniu poszczególnymi rodzajami ryzyka poprzez uwzględnianie ryzyka w decyzjach biznesowych, przy budowie oferty produktowej oraz w procesie akwizycji klientów. Jednostki te ponoszą ostateczną odpowiedzialność za podejmowanie ryzyka w ramach przyznanego limitów oraz za kształtowanie wyników Banku.

4. Jednostki kontrolne:

- **Departament Audytu Wewnętrznego (DAW)** dokonuje niezależnego przeglądu procesu identyfikacji, podejmowania, pomiaru, monitoringu i kontroli ryzyka w ramach realizowanej funkcji kontroli i audytu wewnętrznego.
- **Departament Compliance (DC)** odpowiada za tworzenie standardów w zakresie zarządzania ryzykiem braku zgodności regulacji wewnętrznych oraz standardów działania Banku z obowiązującymi przepisami prawa.

3.3.2 Kultura zarządzania ryzykiem

Linie obrony

W Grupie mBanku role i zadania w zakresie zarządzania ryzykiem zorganizowano w oparciu o schemat trzech linii obrony:

- Pierwszą linię obrony stanowi **Biznes** (linie biznesowe), odpowiedzialny za zarządzanie ryzykiem i kapitałem. Zadaniem Biznesu jest uwzględnianie aspektów związanych z ryzykiem i kapitałem przy podejmowaniu wszystkich decyzji i w granicach apetytu na ryzyko określonego dla Grupy.
- Druga linia obrony, przede wszystkim **Ryzyko** (obszar zarządzania ryzykiem), **IT**, **Bezpieczeństwo oraz funkcja Compliance**, wspiera Biznes, tworząc strategię zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka oraz odpowiednie polityki określające wytyczne dla Biznesu odnoszące się do decyzji związanych z podejmowaniem ryzyka przez Biznes. Głównym celem drugiej linii obrony jest wspieranie Biznesu we wdrażaniu strategii i polityk oraz nadzorowanie funkcji kontrolnych w Grupie i ekspozycji na ryzyko.
- Trzecią linią obrony jest **Audyt Wewnętrzny**, dokonujący niezależnych ocen zarówno pierwszej jak i drugiej linii obrony.

Filary zarządzania ryzykiem

Ramy zarządzania ryzykiem w Grupie mBanku wywodzą się z koncepcji trzech filarów:

- **Koncentracja na Kliencie** – dążenie do zrozumienia i zrównoważenia szczególnych potrzeb różnych interesariuszy Ryzyka (Biznes, Zarząd Banku, Rada Nadzorcza, akcjonariusze i organy nadzoru).
- **Jedno ryzyko** rozumiane, jako zintegrowane podejście do zarządzania ryzykiem i odpowiedzialność wobec klientów za wszystkie rodzaje ryzyka (określone w Katalogu Ryzyka Grupy mBanku).
- Perspektywa **ryzyko vs. stopa zwrotu** – wsparcie procesu podejmowania decyzji biznesowych na bazie długoterminowych relacji między ryzykiem a stopą zwrotu, unikając ryzyka zdarzeń skrajnych (tail risks).

Wizja Ryzyka

Wykorzystujemy szanse w dynamicznie zmieniającym się otoczeniu, stosując innowacyjne metody zarządzania ryzykiem.

Dbając o efektywność i bezpieczeństwo Banku tworzymy wartość dla klienta w partnerskim dialogu z biznesem.

Misja Ryzyka

Obszar zarządzania ryzykiem aktywnie uczestniczy w realizacji inicjatyw i działań podejmowanych w ramach realizacji nowej strategii Grupy mBanku. Wsparcie to jest zorganizowane wokół pięciu wyzwań stojących przed obszarem zarządzania ryzykiem w najbliższych latach:

- **Empatia** rozumiana w obszarze zarządzania ryzykiem jako aktywne dostosowywanie zarządzania ryzykiem do zmieniających się potrzeb różnych grup klientów.
- Promowanie doświadczenia **mobilności**.
- **Efektywność** oznaczająca: mierzenie, doskonalenie i automatyzację procesów ryzyka w kulturze Lean; kształtowanie - w partnerskim dialogu - apetytu na ryzyko zapewniającego bezpieczny i dochodowy bilans banku.
- **Zaangażowani ludzie**. Filar będzie rozwijany poprzez budowę środowiska pracy, które sprzyja innowacjom, przyciąga, utrzymuje i rozwija ludzi o wiedzę z zakresu biznesu i ryzyka, dociekliwych w poszukiwaniu rozwiązań, otwarcie się komunikujących.
- **Przewaga technologiczna** oznaczająca wdrażanie zarządzania ryzykiem w oparciu o wspólną zintegrowaną platformę danych (CDL) oraz poszukiwanie rozwiązań technologicznych pozwalających na innowacyjne zarządzanie ryzykiem.

Kluczowe zmiany w obszarze zarządzania ryzykiem w 2016 roku

Grupa mBanku stale doskonali proces kontroli i zarządzania ryzykiem z naciskiem na usprawnienie zintegrowanego zarządzania ryzykiem z perspektywy koncentracji na kliencie.

Poniżej opisane są wybrane projekty realizowane w 2016 roku:

■ **Samooceńca Efektywności Zarządzania Ryzykiem**

Zakończono wdrażanie procesu Samooceny Efektywności Zarządzania Ryzykiem w Spółkach Grupy. W 2015 roku zakończył się proces wdrażania procesu Samooceny w Banku. Tym samym proces Samooceny został wdrożony w całej Grupie mBanku. Proces Samooceny wykonywany jest w cyklu rocznym i ma na celu kompleksową ocenę ryzyka operacyjnego poprzez: identyfikację istotnych ryzyk operacyjnych, inwentaryzację mechanizmów kontrolnych służących do ograniczania tych ryzyk, ocenę adekwatności i efektywności mechanizmów kontrolnych, a następnie ocenę poziomu ryzyka oraz opracowanie i wdrożenie niezbędnych planów działań naprawczych.

■ **Zakończono prace dostosowawcze do wymogów Rekomendacji W** dotyczącej zarządzania ryzykiem modeli w bankach (opublikowanej przez KNF w lipcu 2015 roku). Ich głównym celem było:

- opracowanie zasad klasyfikacji modeli oraz pomiaru i monitoringu ryzyka modeli, zgodnych z wymogami Nadzoru,
- wdrożenie wymaganego systemu raportowego, dotyczącego ryzyka modeli na różnych szczeblach organizacji,
- uzupełnienie dotychczasowego procesu zarządzania modelami, w szczególności w zakresie kwestii dokumentacyjnych, o elementy wskazane w Rekomendacji.

W rezultacie powyższych prac dokonano między innymi aktualizacji Polityki Zarządzania Modelami, uzupełniając jej zapisy o wymogi wynikające z Rekomendacji W oraz zdefiniowano poziom tolerancji na ryzyko modeli. Zaktualizowana Polityka, a także poziom tolerancji na ryzyko modeli zostały zatwierdzone przez Zarząd i Radę Nadzorczą Banku. Ponadto w mBanku został powołany Komitet Ryzyka Modeli, będący odbiorcą między innymi informacji zarządczej dotyczącej ryzyka modeli.

- **Polityka wobec deweloperów** - Przyjęto „Politykę kredytową finansowania deweloperskich projektów mieszkaniowych przez Grupę mBanku S.A.”, która jest kolejną, po polityce dotyczącej finansowania nieruchomości przychodowych, wspólną polityką na poziomie Grupy mBanku. W formie dialogu z Biznesem ustalone zostały ramy apetytu na ryzyko i rozwoju akwizycji Grupy mBanku na tym rynku, wypracowana została definicja deweloperskiego projektu mieszkaniowego, zostały

zidentyfikowane ryzyka i określone mityganty tych ryzyk, a także wprowadzony został limit koncentracji dla portfela deweloperskich projektów mieszkaniowych.

- Kontynuowano rozpoczęty w 2015 roku program stałego zwiększania efektywności pracy w obszarze zarządzania ryzykiem oparty na zasadach **Lean Management**, ze szczególnym naciskiem na wdrożenie kultury odpowiedzialności i mechanizmów ciągłego doskonalenia procesów. Celem programu jest umożliwienie absorpcji rosnącej liczby zadań wynikających z rozwoju biznesu i zwiększających się wymagań regulacyjnych, bez konieczności znacznego powiększania zasobów.
- W Banku prowadzono **projekt wdrożeniowy Standardu MSSF 9**. W ramach projektu prowadzono m.in. prace analityczne w zakresie oceny wpływu Standardu MSSF 9 na metodykę kalkulacji rezerw w Grupie oraz rozpoczęto wdrażanie niezbędnych zmian. Więcej informacji na temat projektu zamieszczono w Nocie 2.33.

3.3.3 Dokumentacja procesu zarządzania ryzykiem

Proces zarządzania ryzykiem w Banku i Grupie jest udokumentowany. Kluczowe dokumenty w tym zakresie zostały przedstawione poniżej:

Strategie i polityki:

- **Strategia Zarządzania Ryzykiem Grupy mBanku**

Dokument opracowany w powiązaniu ze strategią rozwojową oraz planem średniookresowym Grupy mBanku określa apetyt na ryzyko w Grupie, w tym kluczowe, jakościowe i ilościowe, wytyczne dotyczące ryzyka, jak również identyfikuje zagrożenia wynikające z przyjętego modelu biznesowego wychodzące poza obszar strategii.

- **Strategia Zarządzania Korporacyjnym Ryzykiem Kredytowym Grupy mBanku**

Dokument opisuje zagadnienia związane z ryzykiem kredytowym w obszarze bankowości korporacyjnej i inwestycyjnej; określa poziom apetytu na ryzyko oraz ogólne zasady zarządzania i limitowania korporacyjnego ryzyka kredytowego w Grupie.

- **Strategia Zarządzania Detalicznym Ryzykiem Kredytowym Grupy mBanku**

Dokument określa generalne, kierunkowe założenia dotyczące procesu zarządzania ryzykiem kredytowym w obszarze detalicznym, w tym kwestie: formalnej organizacji i odpowiedzialności za zarządzanie ryzykiem kredytowym, apetytu na ryzyko, ogólnych założeń funkcjonujących procesów kredytowych, wykorzystywanych modeli decyzyjnych oraz systemów raportowych.

- **Strategia Zarządzania Ryzykiem Operacyjnym w Grupie mBanku**

Dokument opisuje zasady i elementy systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym w Grupie mBanku, w tym kwestie: organizacji i odpowiedzialności za zarządzanie ryzykiem operacyjnym, profilu ryzyka operacyjnego, apetytu na ryzyko operacyjne oraz metod i narzędzi kontroli ryzyka operacyjnego.

- **Strategia Zarządzania Ryzykiem Rynkowym Grupy mBanku**

Dokument opisuje kluczowe kwestie związane z zarządzaniem ryzykiem rynkowym w Grupie, w tym: określa uwarunkowania mające wpływ na profil ryzyka rynkowego, definiuje apetyt na ryzyko rynkowe oraz wyznacza ramy dla zarządzania ryzykiem rynkowym w Grupie poprzez określenie organizacji, ról i odpowiedzialności, zdefiniowanie procesu zarządzania ryzykiem rynkowym, a także podejścia do zarządzania ryzykiem rynkowym w spółkach Grupy.

- **Strategia Zarządzania Ryzykiem Płynności Grupy mBanku**

Dokument opisuje kluczowe kwestie związane z zarządzaniem ryzykiem płynności w Grupie, w tym: określa uwarunkowania mające wpływ na profil ryzyka płynności, definiuje apetyt na ryzyko płynności oraz wyznacza ramy dla zarządzania ryzykiem płynności w Grupie poprzez określenie organizacji, ról i odpowiedzialności w zakresie zarządzania ryzykiem płynności, zdefiniowanie procesu zarządzania ryzykiem płynności, a także podejścia do zarządzania ryzykiem płynności w spółkach Grupy.

- **Strategia Zarządzania Ryzykiem Reputacji w Grupie mBanku**

Dokument określa zasady i elementy zarządzania ryzykiem reputacji, ze szczególnym uwzględnieniem kwestii profilu ryzyka reputacji oraz organizacji i metod zarządzania tym ryzykiem.

■ **Polityka Zarządzania Kapitałem Grupy mBanku**

Polityka określa organizację procesu zarządzania kapitałem, w tym podstawowe cele, zasady i metody stosowane w ramach tego procesu, a także cele strategiczne Grupy w obszarze kapitału.

■ **Polityka Zgodności w mBanku S.A.**

Dokument stanowi zbiór wytycznych postępowania i zasad organizacyjnych, które Bank realizuje spełniając wymogi polskiego prawa oraz uwzględniając zasady compliance w Grupie Commerzbanku, z zastrzeżeniem polskich wymogów prawnych, a także określa podstawowe zasady działania pracowników Banku oraz główne procesy identyfikujące ryzyko braku zgodności i umożliwiające zarządzanie tym ryzykiem na wszystkich szczeblach organizacji Banku.

■ **Polityka Zarządzania Modelami**

Dokument określa uczestników oraz ramowe zasady procesu zarządzania modelami, obejmujące zagadnienia dotyczące budowy modeli w Grupie mBanku, ich zatwierdzania, wdrażania, walidacji, monitorowania, dokonywania zmian i związanego z tym procesu raportowania.

System limitowania:

■ **Księga limitów. Zasady limitowania ryzyka w Grupie mBanku**

Dokument zawiera opis systemu limitów stosowanych w kontroli i zarządzaniu ryzykiem Grupy zapewniających przełożenie apetytu na ryzyko na konkretne ograniczenia poziomu ryzyka występującego w poszczególnych obszarach działania Banku i spełnienie wymogów regulacyjnych.

Testy warunków skrajnych:

■ **Księga testów warunków skrajnych. Zasady przeprowadzania analiz warunków skrajnych w Grupie mBanku**

Dokument określa uczestników oraz ramowe zasady procesu przeprowadzania testów warunków skrajnych, w tym zagadnienia dotyczące: tworzenia scenariuszy warunków skrajnych i ich zatwierdzania, przeprowadzania testów warunków skrajnych oraz wykorzystywania wyników testów warunków skrajnych i ich integracji w procesie zarządzania ryzykiem.

Dokumentacja ICAAP:

■ **Proces Oceny Adekwatności Kapitału Wewnętrznego (ICAAP) w Grupie mBanku – Kluczowe Zasady**

Dokument zawiera opis realizowanego w Grupie procesu oceny adekwatności kapitału wewnętrznego (w tym koncepcji zdolności absorpcji ryzyka) oraz przebiegu poszczególnych etapów tego procesu.

■ **Dokument opisujący koncepcję wyznaczania kapitału na pokrycie trudno mierzalnych rodzajów ryzyka**

■ **Koncepcja potencjału pokrycia ryzyka**

3.3.4 Proces oceny adekwatności kapitału wewnętrznego (ICAAP)

Grupa mBanku dostosowuje wielkość funduszy własnych do poziomu i rodzaju ryzyka, na jakie jest narażona oraz do charakteru, skali i złożoności prowadzonej działalności. W tym celu Grupa mBanku stosuje proces oceny adekwatności kapitału wewnętrznego, tzw. ICAAP (ang. Internal Capital Adequacy Assessment Process), który służy utrzymaniu funduszy własnych na poziomie adekwatnym do profilu i poziomu ryzyka ponoszonego w działalności Grupy mBanku.

Proces oceny adekwatności kapitału wewnętrznego w Grupie mBanku składa się z sześciu etapów realizowanych przez jednostki organizacyjne mBanku i spółki Grupy mBanku. Są to:

- inwentaryzacja ryzyka w działalności Grupy mBanku,
- szacowanie kapitału wewnętrznego na pokrycie ryzyka,
- agregacja kapitału,
- testy warunków skrajnych,
- planowanie i alokacja kapitału ekonomicznego na linie biznesowe i spółki Grupy,
- monitorowanie polegające na stałej identyfikacji ryzyka występującego w działalności Grupy mBanku oraz analizie poziomu kapitału na pokrycie ryzyka.

Proces podlega regularnym przeglądom realizowanym przez Zarząd Banku i nadzorowanym przez Radę Nadzorczą Banku.

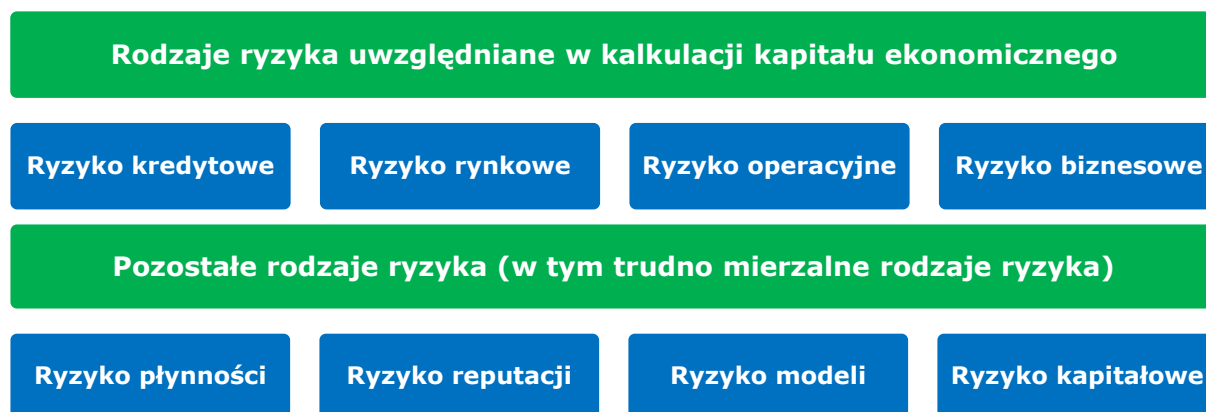
Istotne rodzaje ryzyka w działalności Grupy mBanku

Zarząd Banku podejmuje działania mające na celu zapewnienie, że Bank zarządza wszystkimi istotnymi rodzajami ryzyka, wynikającymi z realizacji przyjętej strategii biznesowej.

Istotne rodzaje ryzyka, zidentyfikowane w działalności Grupy w ramach funkcjonującego w niej procesu inwentaryzacji ryzyka realizowanego na podstawie zasad określonych w ramach ICAAP, są klasyfikowane do jednej z dwóch grup:

- do pierwszej grupy zaliczane są rodzaje ryzyka uwzględniane w procesie szacowania kapitału ekonomicznego,
- drugą grupę stanowią pozostałe rodzaje ryzyka (w tym trudno mierzalne rodzaje ryzyka), które są zarządzane z zastosowaniem odpowiednich procesów. Ponadto, zgodnie z zasadami ICAAP obowiązującymi dla Grupy, dla pozostałych rodzajów ryzyka może zostać oszacowany bufor kapitałowy.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku za istotne w działalności Grupy mBanku uznawane były następujące rodzaje ryzyka:

Kapitał wewnętrzny

Kapitał wewnętrzny to szacowana przez Bank wartość kapitału niezbędna do pokrycia istotnych rodzajów ryzyka zidentyfikowanych w działalności Grupy mBanku. Kapitał wewnętrzny jest sumą:

- kapitału ekonomicznego na pokrycie rodzajów ryzyka uwzględnianych w procesie kalkulacji kapitału ekonomicznego,
- kapitału niezbędnego na pokrycie pozostałych rodzajów ryzyka (w tym trudno mierzalnych rodzajów ryzyka).

Kapitał ekonomiczny wyznacza się za pomocą metod ilościowych pozwalających w sposób adekwatny odzwierciedlić poziom ryzyka.

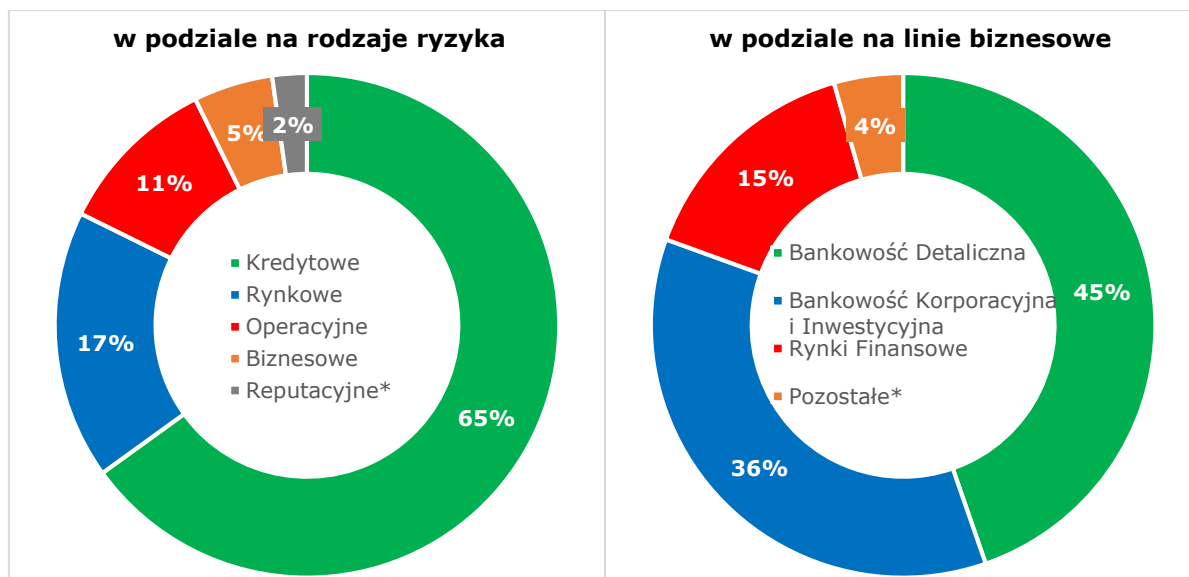
Analogicznie jak w 2015 roku, w roku 2016 mBank kalkulował kapitał ekonomiczny dla wszystkich rodzajów ryzyka przy poziomie ufności wynoszącym 99,91% w rocznym horyzoncie czasowym. Przy kalkulowaniu łącznego kapitału ekonomicznego Bank nie uwzględniał efektu dywersyfikacji pomiędzy różnymi rodzajami ryzyka.

Zgodnie z obowiązującymi regulacjami, decyzję dotyczącą wysokości kapitału na pokrycie trudno mierzalnych rodzajów ryzyka podejmuje Komitet ds. Zarządzania Kapitałem. W 2016 roku Bank utrzymywał kapitał na pokrycie ryzyka reputacji.

Struktura kapitału wewnętrznego i całkowitego wymogu kapitałowego

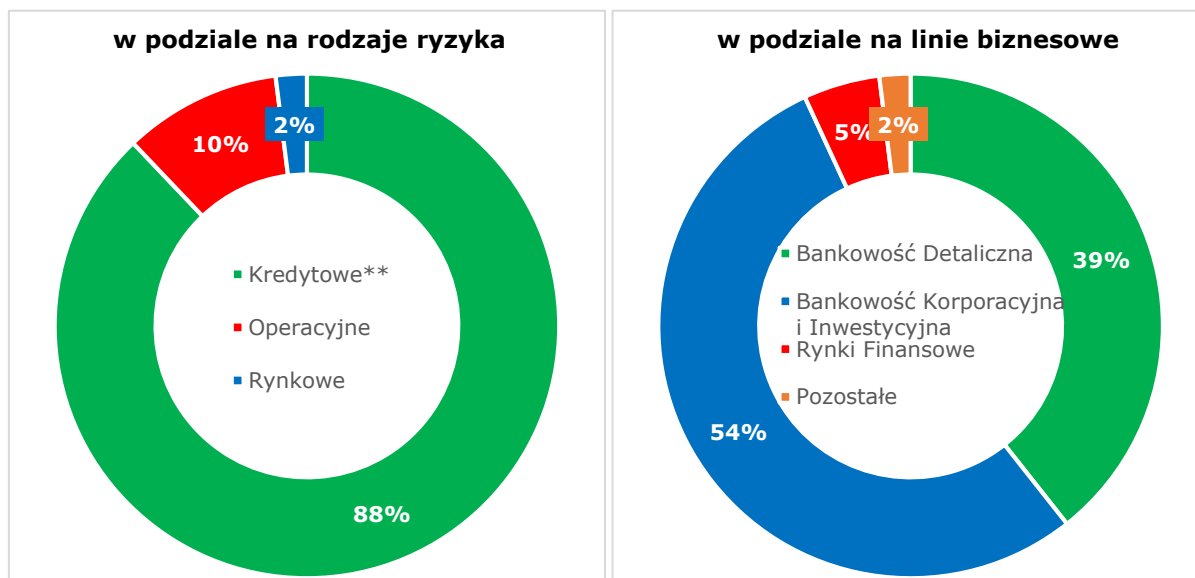
Na poniższych wykresach przedstawiono strukturę kapitału wewnętrznego oraz całkowitego wymogu kapitałowego Grupy mBanku na dzień 31 grudnia 2016 roku w podziale na poszczególne rodzaje ryzyka oraz linie biznesowe.

Struktura kapitału wewnętrznego Grupy mBanku na dzień 31 grudnia 2016 roku

*Kapitał na pokrycie trudno mierzalnych rodzajów ryzyka (ryzyko reputacji) nie jest alokowany na linie biznesowe. Na wykresie prezentującym strukturę kapitału wewnętrznego wg linii biznesowych kapitał na ryzyko reputacyjne jest uwzględniony w pozycji „Pozostałe”

Struktura całkowitego wymogu kapitałowego Grupy mBanku na dzień 31 grudnia 2016 roku

**W pozycji przedstawiającej ryzyko „Kredytowe” uwzględniony został także tzw. floor nadzorczy występujący dla portfeli ekspozycji kredytowych objętych metodą AIRB: ekspozycji wobec banków oraz ekspozycji detalicznych mBanku wobec mikrofirm zabezpieczonych hipotecznie

Wyższy udział ryzyka rynkowego w strukturze kapitału wewnętrznego (w stosunku do udziału w strukturze wymogu kapitałowego) wynika z faktu, że model kapitału ekonomicznego na ryzyko rynkowe obejmuje dodatkowe czynniki ryzyka, które zgodnie z obowiązującą metodą nie generują wymogu kapitałowego (przede wszystkim ryzyko stopy procentowej w portfelu bankowym oraz tzw. spread kredytowy na portfelu papierów rządowych w portfelu bankowym).

Istotnie niższy udział kapitału wewnętrznego przypisanego Bankowości Korporacyjnej i Inwestycyjnej (w porównaniu do udziału tej linii biznesowej w strukturze wymogu kapitałowego), wynika z efektu dywersyfikacji rozpoznawanego w modelu kapitału ekonomicznego na ryzyko kredytowe. Odwrotny efekt w przypadku Bankowości Detalicznej wynika z uwzględnienia horyzontu zapadalności produktów hipotecznych (w szczególności kredytów mieszkaniowych) w modelu kapitału ekonomicznego na ryzyko kredytowe (przy braku korekty ze względu na termin zapadalności w regulacyjnej wadze ryzyka).

3.3.5 Apetyt na ryzyko

Grupa mBanku definiuje apetyt na ryzyko jako maksymalny poziom ryzyka, pod względem zarówno wartości, jak i struktury, jaki Grupa jest skłonna i zdolna zaakceptować w toku realizacji przyjętych celów biznesowych w ramach scenariusza kontynuacji działalności gospodarczej. Apetyt na ryzyko wynikający z dostępnej bazy kapitałowej i dostępnego finansowania stanowi punkt wyjścia dla zarządzania ryzykiem Grupy i dlatego wpływa na proces budżetowania i proces alokacji kapitału.

Ramy zarządzania apetytem na ryzyko

Przebieg wdrożonego w Grupie mBanku procesu zarządzania apetytem na ryzyko ilustruje poniższy schemat.

Apetyt na ryzyko jest oparty na ocenie profilu ryzyka Grupy oraz poziomie zasobów na pokrycie ryzyka (ang. risk capacity) z punktu widzenia:

- kapitału,
- finansowania,
- ryzyk niefinansowych,
- miar efektywności skorygowanych o ryzyko (ang. Risk Adjusted Performance Measures).

Apetyt na ryzyko jest punktem wyjścia do ciągłego dialogu o profilu ryzyka wewnątrz organizacji. Podczas strategicznych dyskusji Zarząd określa ogólne kierunki rozwoju Grupy i poszczególnych linii biznesowych. Sformułowane ogólne wytyczne stanowią podstawę stałego dialogu między kierownictwem i Zarządem, który materializuje się w postaci wytycznych specyficznych dla danego portfela. Wytyczne dotyczące apetytu na ryzyko podlegają dalszej dekompozycji na kluczowe mierniki i cele w trakcie procesu zintegrowanego, strategicznego planowania, które są następnie kaskadowane na niższe szczeble organizacji w operacyjnej fazie planowania. Dokumentacja apetytu na ryzyko i jego monitoring tworzą właściwy mechanizm kontroli chroniący cele Grupy.

Bufory kapitałowe

Apetyt na ryzyko jest ustalany poniżej zasobów na pokrycie ryzyka (risk capacity), określonych na podstawie minimalnych standardów adekwatności kapitałowej i płynności przyjętych w przepisach europejskich i polskich, w celu zapewnienia przetrwania Grupy w razie niekorzystnych zmian w samej Grupie lub jej otoczeniu, umożliwiając w ten sposób zapewnienie zdolności absorpcji ryzyka. Zasoby na pokrycie ryzyka i apetyt na ryzyko określa się z uwzględnieniem poziomu źródeł finansowania i pozycji kapitałowej Grupy zarówno dla kapitału regulacyjnego, jak i wewnętrznego. Bank utrzymuje kapitał i płynne aktywa na poziomach zapewniających spełnianie wymogów regulacyjnych w warunkach normalnych oraz w warunkach skrajnych, ale prawdopodobnych.

W przypadku Grupy mBanku apetyt na ryzyko uwzględnia wszystkie istotne rodzaje ryzyka i ich kluczowe koncentracje wynikające z przyjętej strategii biznesowej, ustalając odpowiednie bufory kapitałowe, niezbędne w przypadku materializacji wybranych czynników ryzyka, dotyczących istniejących portfeli oraz planowanej działalności, a także uwzględniające nowe wymagania regulacyjne, jak również potencjalne niekorzystne zmiany makroekonomiczne.

Zdolność do absorpcji ryzyka

Zdolność do absorpcji ryzyka jest wyrażona w kapitale i źródłach finansowania, które mogą być alokowane celem zapewnienia bezpieczeństwa w scenariuszu normalnym i scenariuszu ryzyka. Maksymalne ryzyko, jakie Grupa mBanku jest skłonna i zdolna ponieść, przy akceptacji zagrożeń wynikających ze strategii biznesowej Grupy mBanku, określa się z uwzględnieniem następujących warunków:

- zapewnienie adekwatnej ekonomicznej zdolności absorpcji ryzyka (przestrzeganie limitów obowiązujących w normalnych warunkach),
- przestrzeganie wewnętrznych ograniczeń ustalonych dla regulacyjnych wskaźników kapitałowych,
- zapewnienie płynności finansowej oraz adekwatnej płynności strukturalnej Grupy.

Podejście Grupy mBanku do oceny i kontroli zdolności do absorpcji ryzyka Grupy uwzględnia wymogi wewnętrzne i regulacyjne.

System limitowania ryzyka

W celu zapewnienia efektywnej alokacji apetytu na ryzyko Grupa mBanku wdrożyła system limitowania ryzyka. Struktura limitów przekłada apetyt na ryzyko na konkretne ograniczenia dotyczące rodzajów ryzyka występujących w działalności Grupy. Koncepcję struktury limitów i proces zarządzania limitami opisano w dokumencie „Księga limitów. Zasady limitowania ryzyka w Grupie mBanku S.A.”, przyjętym przez Radę Nadzorczą. Zaakceptowane wartości limitów są przedstawione w dokumencie „Księga Limitów – rejestr limitów”.

3.3.6 Testy warunków skrajnych w ramach ICAAP

Testy warunków skrajnych są istotnym elementem procesu ICAAP wykorzystywanym w zarządzaniu Bankiem i Grupą oraz planowaniu kapitałowym. Testy warunków skrajnych pozwalają ocenić odporność Grupy w kontekście ekstremalnych, ale wiarygodnych scenariuszy wydarzeń zewnętrznych i wewnętrznych.

Zintegrowane testy warunków skrajnych są przeprowadzane przy założeniu scenariusza niekorzystnych warunków makroekonomicznych, które mogą negatywnie wpłynąć na sytuację finansową Banku w horyzoncie co najmniej dwóch pełnych lat kalendarzowych (dla ryzyka płynności - w horyzoncie rocznym). Scenariusz ryzyka, tj. najbardziej prawdopodobny (w horyzoncie co najmniej dwóch pełnych lat kalendarzowych) scenariusz negatywnych odchyłek od scenariusza bazowego, wyrażony za pomocą wskaźników makroekonomicznych i finansowych, jest wspólny dla wszystkich rodzajów ryzyka oraz zgodny ze scenariuszem przyjętym na poziomie grupy podmiotu dominującego wobec Banku. Scenariusz może uwzględniać zdarzenia o charakterze swoistym (idiosynkratycznym).

Zintegrowany scenariusz makroekonomiczny umożliwia kompleksową analizę wszystkich rodzajów ryzyka pokrytych kapitałem wewnętrznym oraz analizę jego wpływu na adekwatność kapitałową i płynność Banku oraz Grupy.

Wyniki testów warunków skrajnych obejmują następujące miary:

- 1/ kapitał ekonomiczny w warunkach skrajnych (obejmujący kapitał na ryzyko kredytowe, ryzyko rynkowe, ryzyko operacyjne i ryzyko biznesowe),
- 2/ potencjał pokrycia ryzyka (RCP) w warunkach skrajnych,
- 3/ normy płynnościowe w warunkach skrajnych.

Kapitał wewnętrzny w warunkach skrajnych jest wyznaczany jako wynik kalkulacji przeprowadzanych zgodnie z obowiązującą metodyką wyliczania kapitału wewnętrznego, ale z wykorzystaniem parametrów wejściowych typowych dla warunków skrajnych.

Scenariusze makroekonomiczne w warunkach skrajnych są aktualizowane z częstotliwością kwartalną lub doraźnie, o ile zaistnieje taka konieczność. Bazując na scenariuszach testów warunków skrajnych szacuje się zapotrzebowanie na kapitał wewnętrzny oraz negatywny wpływ niekorzystnego scenariusza makroekonomicznego na wynik finansowy.

Dodatkowo, raz w roku, Bank przeprowadza **uzupełniające testy warunków skrajnych** stosując bardziej dotkliwy scenariusz ryzyka i/lub wpływ wybranych zdarzeń. Dla Banku i Grupy przeprowadzane są tzw. **odwrócone testy warunków skrajnych**, których celem jest identyfikacja zdarzeń mogących spowodować zagrożenie dla kontynuacji funkcjonowania Banku i Grupy. Odwrócone testy warunków skrajnych są wykorzystywane do weryfikacji awaryjnych planów kapitałowych i płynnościowych Grupy oraz służą do podejmowania decyzji strategicznych dotyczących akceptowanego profilu ryzyka Banku. Odwrócone testy warunków skrajnych są przeprowadzane w trybie odwrotnym do klasycznych testów warunków skrajnych – od efektu do przyczyny – i stanowią ich uzupełnienie. Odwrócone testy warunków skrajnych są dodatkowym elementem analizy odporności Banku i Grupy na negatywne czynniki makroekonomiczne i swoiste.

Bank i Grupa uczestniczą w przeprowadzanych corocznie przez Komisję Nadzoru Finansowego (KNF) **regulacyjnych testach warunków skrajnych**, w celu określenia wpływu zakładanych

makroekonomicznych scenariuszy w warunkach skrajnych na bilans oraz rachunek wyników Grupy, jak również na zewnętrzne normy ostrożnościowe.

3.3.7 Planowanie kapitału

Planowanie wymaganego kapitału – faza strategiczna

Faza strategiczna planowania kapitałowego ma formę dialogu strategicznego pomiędzy Zarządem, obszarem zarządzania ryzykiem, obszarem finansów i liniami biznesowymi, w wyniku którego ustala się pożądane kierunki rozwoju działalności, które mają wspierać realizację celów biznesowych Grupy mBanku.

Grupa planuje swoją działalność i związany z nią apetyt na ryzyko w granicach swojej zdolności do absorpcji ryzyka oraz ograniczeń wynikających z wymogów regulacyjnych, których spełnienie jest wymagane zarówno w warunkach normalnych, jak też w warunkach skrajnych.

W świetle powyższego, planowane zmiany wielkości i struktury działalności gospodarczej Grupy, jak również przewidywane zmiany w otoczeniu regulacyjnym, są uwzględniane przy szacowaniu wymaganego kapitału w procesie planowania. Wymagany kapitał jest szacowany z użyciem parametrów ryzyka, które odzwierciedlają oczekiwania makroekonomiczne przyjęte w procesie planowania, z uwzględnieniem planowanych zmian w metodologii.

W sytuacji, gdy kapitał potrzebny do realizacji celów biznesowych Grupy przekracza kwotę zasobów kapitałowych dostępnych do alokacji, konieczna jest weryfikacja celów biznesowych.

Po ustaleniu kierunków strategicznych analizowane są kluczowe koncentracje ryzyka, wynikające z obecnego oraz planowanego profilu ryzyka, a Zarząd określa akceptowalny poziom związanych z nimi czynników ryzyka. Kluczowe koncentracje ryzyka są identyfikowane w oparciu o analizę odwróconych testów warunków skrajnych. Cele kapitałowe są wyznaczane z uwzględnieniem potrzeb kapitałowych wynikających z potencjalnej materializacji kluczowych czynników ryzyka rozpoznanych w procedurze odwróconych testów warunków skrajnych i ustalonych na poziomie uznanym za zgodny z docelowym poziomem tolerancji ryzyka. Wpływ czynników ryzyka na pozycję kapitałową Grupy określany jest na podstawie symulacji warunków skrajnych.

Procesowi ustalenia strategicznych celów finansowych towarzyszy strategiczna alokacja zasobów kapitałowych na poszczególne obszary działalności, z uwzględnieniem długoterminowego zwrotu z kapitału.

Planowanie wymaganego kapitału – faza operacyjna

Na podstawie kierunków strategicznych ogólne cele bilansowe zostają doprecyzowane na etapie operacyjnym planowania kapitałowego (proces oddolny). Na tym etapie dostępny kapitał jest porównywany z zapotrzebowaniem na kapitał (wynikającym z rozwoju działalności i rezultatów testów warunków skrajnych), w celu określenia efektywnej alokacji kapitału na niższe poziomy.

Jednostki biznesowe tworzą własne plany cząstkowe na podstawie przyjętych założeń makroekonomicznych, celów finansowych oraz oceny możliwości rozwoju działalności.

W celu określenia akceptowalnego z punktu widzenia konsumpcji kapitału profilu ryzyka, prognozowane wolumeny (plany cząstkowe) i wynikające z nich zapotrzebowanie na kapitał regulacyjny i kapitał ekonomiczny porównywane są, w procesie iteracyjnym, z dostępnymi zasobami i strategicznymi wytycznymi.

Limity wspierające plan kapitałowy

Aby zapewnić adekwatne wykorzystanie dostępnych zasobów w celu realizacji celów biznesowych ustala się corocznie aktualizowane limity. Wielopoziomowa struktura limitów ma na celu zapewnienie przełożenia apetytu na ryzyko na konkretne ograniczenia nałożone na ryzyka występujące w poszczególnych obszarach działalności Grupy.

Dostępna baza kapitałowa

Efekt końcowy procesu planowania polega na ustaleniu docelowego poziomu regulacyjnej (fundusze własne) i ekonomicznej (RCP) bazy kapitałowej, potrzebnej na pokrycie koncentracji ryzyka w działalności bieżącej oraz działalności planowanej, wyrażonej przez całkowity wymóg kapitałowy i łączną kwotę kapitału wewnętrznego.

3.4. Ryzyko kredytowe

3.4.1. Organizacja zarządzania ryzykiem

Grupa aktywnie zarządza ryzykiem kredytowym mając na celu optymalizację poziomu zysku uwzględniającą koszt ponoszonego ryzyka. Analiza ryzyka występującego w funkcjonowaniu Grupy ma charakter ciągły. W celu identyfikacji i monitorowania ryzyka kredytowego, w strukturze Banku oraz spółek zależnych stosuje się jednolite zasady zarządzania ryzykiem kredytowym, których podstawą jest między innymi oddzielenie funkcji oceny ryzyka kredytowego od funkcji sprzedażowych na wszystkich szczeblach do poziomu Zarządu włącznie. Analogiczne podejście Bank stosuje w odniesieniu do administrowania ekspozycjami niosącymi ryzyko kredytowe, które jest realizowane w obszarze zarządzania ryzykiem oraz w obszarze operacyjnym, w pełnej niezależności od funkcji sprzedażowych. Przyjęty model zarządzania ryzykiem w ramach Grupy zakłada uczestnictwo w tym procesie jednostek organizacyjnych Banku wchodzących w skład obszaru zarządzania ryzykiem, a także Komitetu Kredytowego Grupy (KKG). Podział zadań w procesie zarządzania ryzykiem kredytowym wygląda następująco:

- **Departament Procesów Kredytowych i Oceny Ryzyka Detalicznego (DPK)** odpowiada za: zapewnienie efektywności i bezpieczeństwa udzielania kredytów oraz obsługi posprzedażowej, w tym monitoringu w zakresie produktów detalicznych na rynku polskim oraz zapobieganie wyłudzeniom i oszustwom w obszarze bankowości detalicznej, korporacyjnej, a także tworzenia metodyki w tym zakresie.
- **Departament Zarządzania Ryzykiem Detalicznym (DZR)** odpowiada za zarządzanie ryzykiem kredytowym oraz innymi rodzajami ryzyka w ramach bankowości detalicznej mBanku. Główną funkcją operacyjną DZR (realizowaną na rynku polskim) jest nadzór nad zautomatyzowanym procesem kredytowym. Ponadto w Departamencie opracowywane są zasady oceny ryzyka kredytowego, kalkulacji zdolności kredytowej klientów detalicznych oraz inne elementy polityki kredytowej przedstawiane do akceptacji Komitetu Ryzyka Bankowości Detalicznej. Rozwiązania funkcjonujące na rynku polskim są adaptowane także w oddziałach zagranicznych (w Czechach i na Słowacji). Departament odpowiada również za implementację zasad oceny w narzędziach wspierających podejmowanie decyzji kredytowych, raportuje jakość portfela kredytowego oraz monitoruje jakość danych używanych w procesie oceny ryzyka. W zakresie, w jakim pozwalają na to regulacje zewnętrzne DZR uczestniczy w procesie zarządzania ryzykiem spółek Grupy posiadających w ofercie produkty detaliczne obciążone ryzykiem kredytowym.
- **Departament Restrukturyzacji i Windykacji Klientów Detalicznych (DWD)** odpowiada za zapewnienie realizacji procesu odzyskiwania wymagalnych wierzytelności Banku wynikających z udzielonych kredytów detalicznych na rynku polskim, a także spójności i kompletności regulacji wewnętrznych oraz środowiska raportowego w obszarze windykacji kredytowej. Działalność obszaru skupia się na realizacji procesów windykacji polubownej, restrukturyzacji, windykacji po wypowiedzeniu umowy kredytowej, windykacji sądowo-egzekucyjnej oraz wykonywaniu procesu sprzedaży wierzytelności detalicznych.
- **Departament Oceny Ryzyka Korporacyjnego (DOR)** odpowiada za zarządzanie jakością portfela kredytowego Banku oraz jednostek zależnych Grupy mBanku w odniesieniu do zaangażowań wobec przedsiębiorców, w tym także względem zaangażowań podlegających restrukturyzacji. Kluczowymi funkcjami realizowanymi przez DOR są: podejmowanie lub udział w podejmowaniu decyzji kredytowych dotyczących ekspozycji regularnych i nieregularnych, z uwzględnieniem wpływu na ryzyko operacyjne, reputacyjne, płynności oraz na wymogi kapitałowe i zwrot z zaangażowanego kapitału; analiza, ocena i kontrola ryzyka kredytowego krajów, banków, międzynarodowych instytucji finansowych oraz klientów niefinansowych Banku i spółek Grupy z obszaru bankowości korporacyjnej i inwestycyjnej; kontrola przestrzegania limitów kredytowych na kraje, banki, międzynarodowe instytucje finansowe; zarządzanie rezerwami na ryzyko kredytowe Banku w obszarze bankowości korporacyjnej i inwestycyjnej.
- **Departament Procesów Ryzyka Korporacyjnego (DPR)** odpowiada za: opracowywanie strategii korporacyjnego ryzyka kredytowego, kształtowanie polityki kredytowej w obszarze bankowości korporacyjnej, opracowywanie przekrojowych analiz portfelowych, w tym branżowych, produktowych, koncentracji ekspozycji; sporządzanie raportów i sprawozdawczości na potrzeby organów nadzoru, organów Banku oraz jednostek organizacyjnych Banku z zakresu portfela ekspozycji kredytowych Banku oraz spółek Grupy. DPR opracowuje i wdraża zasady korporacyjnego procesu kredytowego oraz monitoruje jego efektywność, administruje aplikacjami wspierającymi korporacyjny proces kredytowy oraz wspiera ich użytkowników. W obszarze

działania DPR pozostaje również rozwój i kontrola jakości modeli ratingowych dla klientów detalicznych, korporacyjnych i instytucji finansowych w Banku oraz spółkach Grupy mBanku. DPR administruje rezerwami na ryzyko kredytowe w obszarze bankowości korporacyjnej, prowadzi rozliczenia i obsługę księgową kredytów i gwarancji udzielonych przez Departament Finansowania Strukturalnego i Mezzanine oraz należności windykowanych będących w portfelu Departamentu Restrukturyzacji i Windykacji. W ramach DPR odbywa się również weryfikacja nieruchomości i ruchomości przedstawianych przez Klientów na zabezpieczenie kredytów pod kątem ich wartości, płynności i atrakcyjności, jak również weryfikacja poprawności inwestycji finansowanych przez Bank.

- **Departament Zarządzania Zintegrowanym Ryzykiem i Kapitałem (DKR)** odpowiada za: opracowywanie metodyki i kalkulację wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego, przeprowadzanie kalkulacji portfelowych rezerw kredytowych Banku oraz kapitału ekonomicznego na ryzyko kredytowe; przeprowadzanie testów warunków skrajnych w obszarze ryzyka kredytowego (rezerwy, wymóg kapitałowy, kapitał ekonomiczny); organizowanie procesu zarządzania modelami stosowanymi dla potrzeb zarządzania i wyceny ryzyka kredytowego oraz przeprowadzanie walidacji modeli stosowanych w zarządzaniu ryzykiem kredytowym; koordynowanie i udział w procesie określania apetytu na ryzyko kredytowe; przygotowywanie raportów i informacji dla organów Banku oraz na potrzeby nadzoru skonsolidowanego w zakresie ryzyka kredytowego (rezerwy, wymóg kapitałowy, kapitał ekonomiczny, testy warunków skrajnych).

Podejmowanie decyzji w odniesieniu do ekspozycji kredytowych w obszarze korporacyjnym.

Decyzje kredytowe podejmowane są zgodnie z przyjętymi zasadami Polityki Ryzyka Kredytowego. Poziom kompetencji decyzyjnych określony jest w postaci macierzy decyzyjnej. Na jej podstawie, w zależności od EL-ratingu (ratingu oczekiwanej straty) oraz łącznego zaangażowania na klienta/grupę podmiotów powiązanych, ustalany jest szczebel decyzyjny odpowiedzialny za podjęcie decyzji kredytowej. W łącznym zaangażowaniu uwzględniane są również zaangażowania spółek Grupy mBanku na klienta/grupę podmiotów powiązanych.

Podejmowanie decyzji w odniesieniu do ekspozycji kredytowych w obszarze detalicznym.

Ze względu na profil klientów detalicznych, wielkość dopuszczalnych zaangażowań na pojedynczego klienta oraz standaryzację oferowanych produktów, proces podejmowania decyzji jest inny, niż w przypadku klientów korporacyjnych. Proces decyzyjny w znacznej mierze jest zautomatyzowany, zarówno w zakresie pozyskiwania danych o kredytobiorcy z wewnętrznych oraz zewnętrznych źródeł danych, jak i oceny ryzyka wykonywanej przy użyciu technik scoringowych oraz wystandaryzowanych kryteriów decyzyjnych. Obszar uznaniowości dotyczy głównie czynności związanych z weryfikacją dokumentacji kredytowej oraz obsługi ewentualnych odstępstw, kiedy to decyzja podejmowana jest z zastosowaniem reguł podwyższenia poziomu decyzyjnego. W przypadku kredytowania hipotecznego dla firm dodatkowo dokonywana jest wycena wartości zabezpieczenia (lub weryfikacja wyceny dostarczonej z zewnątrz) oraz przeprowadzana jest ocena z punktu widzenia zgodności wartości zabezpieczeń z przyjętą polityką kredytową, w tym – z akceptowanymi poziomami LtV. Czynności te w całości wykonywane są przez komórki operacyjne umiejscowione w Departamencie Procesów Kredytowych i Oceny Ryzyka Detalicznego i Departamencie Procesów Ryzyka Korporacyjnego, w pełnej niezależności od funkcji sprzedaży.

W ramach Grupy mBanku kredyty hipoteczne udzielane są klientom detalicznym przez mBank Hipoteczny. Główna różnica w stosunku do kredytów hipotecznych dla firm udzielanych w mBanku polega na innym sposobie wyceny nieruchomości, tj. zastosowaniu wartości bankowo-hipotecznej (ustalonej zgodnie z zapisami Ustawy o listach zastawnych i bankach hipotecznych) zamiast wartości rynkowej.

3.4.2 Polityka kredytowa

Bank zarządza ryzykiem kredytowym w oparciu o wymagania nadzorcze oraz najlepsze praktyki rynkowe. W procesie zarządzania ryzykiem kredytowym główną rolę odgrywają polityki kredytowe, ustalone osobno dla obszaru bankowości detalicznej i korporacyjnej. Polityki kredytowe określają między innymi:

- docelowe grupy klientów,
- minimalne akceptowalne poziomy ratingów definiowane wielkością oczekiwanej straty,
- kryteria akceptacji przedmiotów finansowania oraz zabezpieczeń,
- zasady ograniczania ryzyka koncentracji,
- reguły odnoszące się do wybranych branż lub segmentów klientów.

3.4.3 Stosowane zabezpieczenia

Zabezpieczenia stosowane w ramach udzielania produktów kredytowych. Ważnym elementem polityki kredytowej jest polityka zabezpieczeń, która zakłada, że Bank, podejmując decyzję o przyznaniu produktu niosącego ryzyko kredytowe, dąży do uzyskania zabezpieczenia adekwatnego do podejmowanego ryzyka. Jakość zaproponowanych zabezpieczeń rzeczowych ocenia się według ich płynności i wartości rynkowej, natomiast zabezpieczeń osobistych według sytuacji finansowej zabezpieczającego. Ponadto w ocenie jakości zabezpieczenia istotne znaczenie ma jego wpływ na ograniczenie utraty wartości portfela kredytowego. Jakość akceptowanych zabezpieczeń jest powiązana z kwotą produktu obciążonego ryzykiem kredytowym oraz z poziomem ryzyka związanego z udzieleniem danego produktu. Do najczęściej stosowanych form zabezpieczeń należą:

- hipoteka na nieruchomości,
- przelew wierzytelności (cesja praw),
- zastaw rejestrowy,
- przewłaszczenie (częściowe lub warunkowe),
- kaucja pieniężna,
- depozyt gwarancyjny lub blokada pieniężna,
- weksel,
- gwarancje i poręczenia,
- list patronacki wystawiony przez firmę, której wiarygodność i rzetelność znana jest na międzynarodowych rynkach finansowych.

W przypadku zabezpieczeń typu osobistego (np. poręczenie, gwarancja) dokonywana jest ocena kondycji i wiarygodności podmiotu wystawiającego takie zabezpieczenie przy zastosowaniu takich samych standardów, jakie obowiązują przy ocenie kredytobiorców.

Zabezpieczenia rzeczowe podlegają ocenie na podstawie wewnętrznych przepisów Banku. Wartość środków trwałych (innych niż pojazdy samochodowe) ustanowionych jako zabezpieczenia ustalana jest najczęściej na podstawie operatu szacunkowego, sporządzonego przez uprawnionego rzeczoznawcę. Przedłożony w Banku operat jest weryfikowany przez zespół specjalistów usytuowany w obszarze zarządzania ryzykiem, który sprawdza poprawność przyjęcia wartości rynkowej oraz ocenia płynność zabezpieczenia z punktu widzenia Banku. W procesie weryfikacji brane są pod uwagę m.in. następujące czynniki:

a) dla zabezpieczeń na nieruchomościach:

- rodzaj nieruchomości,
- status prawny,
- przeznaczenie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego,
- charakterystyka techniczna budynków i budowli,
- charakterystyka gruntu,
- sytuacja na lokalnym rynku,
- inne czynniki cenotwórcze,

b) dla zabezpieczeń na maszynach i urządzeniach:

- ogólne przeznaczenie i funkcja w procesie technologicznym/możliwości alternatywnego wykorzystania,
- charakterystyka techniczna i parametry,
- warunki eksploatacji i utrzymania ruchu,
- zgodność z obowiązującymi normami,
- dostępność podobnych maszyn i urządzeń,
- aktualna sytuacja rynkowa,
- prognozowane trendy zapotrzebowania na określone maszyny w powiązaniu z sytuacją w sektorach przemysłowych stosujących te maszyny,

c) dla zabezpieczeń ustanowionych na zapasach:

- wymagania formalno-prawne dotyczące określonych produktów,
- możliwości sprzedaży,
- wymagane warunki magazynowania,
- ochrona i ubezpieczenia zarówno obiektu magazynowego jak i przechowywanych w nim towarów.

Zabezpieczenia stosowane w ramach obrotu instrumentami pochodnymi. Bank zarządza ryzykiem związanym z instrumentami pochodnymi. Ekspozycjami kredytowymi wynikającymi z zawartych transakcji pochodnych zarządza się w ramach ogólnych limitów kredytowych dla klientów, uwzględniając potencjalny

wpływ na wartość ekspozycji zmian parametrów rynkowych. Stosowane porozumienia ramowe z kontrahentami zobowiązują Bank do codziennego monitorowania wartości ekspozycji wobec kontrahenta i wprowadzają konieczność dodatkowego zabezpieczenia ekspozycji przez klienta w przypadku wzrostu wartości ekspozycji lub przypadku przekroczenia kwoty limitu. Jednocześnie wspomniane porozumienia ramowe w przypadku naruszenia warunków umowy pozwalają na przedterminowe rozliczenie transakcji z klientem. mBank wykorzystuje Proces Wczesnego Ostrzegania (Early Warning) w celu monitorowania wykorzystania limitu na transakcje pochodne i możliwości reakcji Banku w stosunku do klienta, w przypadku gdy wycena otwartych transakcji zbliża się do maksymalnego poziomu limitu. Ponadto, uwzględniając ryzyko kredytowe związane z limitem na transakcje pochodne konkretnego klienta, Bank może stosować dodatkowe zabezpieczenia tego limitu, w ramach standardowego katalogu zabezpieczeń produktów ryzyka kredytowego.

Zabezpieczenia na papierach wartościowych wynikające z transakcji buy-sell-back. Bank przyjmuje zabezpieczenia w postaci papierów wartościowych z tytułu zawartych transakcji buy-sell-back. W zależności od umowy zabezpieczenie to może być sprzedane lub ponownie zastawione.

Zabezpieczenia akceptowane przez Spółki Grupy mBanku. Spółki Grupy mBanku akceptują różne formy prawnych zabezpieczeń produktów obciążonych ryzykiem kredytowym. Ich katalog uzależniony jest od specyfiki prowadzonej działalności, rodzaju oferowanych produktów i ryzyka transakcji.

mBank Hipoteczny jako podstawowe zabezpieczenie stosuje hipotekę na finansowanej nieruchomości. Dodatkowymi zabezpieczeniami mogą być poręczenia wekslowe lub cywilne właścicieli spółki kredytobiorcy, bądź zastaw na akcjach lub udziałach w spółce kredytobiorcy. Na okres niezbędny do skutecznego ustanowienia zabezpieczenia może zostać przyjęte ubezpieczenie kredytu w zaakceptowanym przez Bank zakładzie ubezpieczeniowym.

mLeasing stosuje katalog zabezpieczeń najbardziej zbliżony do katalogu zabezpieczeń stosowanych w mBanku. Akceptuje zarówno standardowe zabezpieczenia osobiste: poręczenia wekslowe i według prawa cywilnego, listy patronackie, gwarancje, przystąpienia i przejęcia długu, jak i rzeczowe: hipoteki, zastawy rejestrowe, przewłaszczenia na zabezpieczenie, przelewy wierzytelności, cesje należności i cesje praw z polis ubezpieczeniowych oraz kaucje. mLeasing przyjmuje również oświadczenia o dobrowolnym poddaniu się egzekucji.

mFaktoring akceptuje jedynie formy zabezpieczeń o dużej płynności. Obok weksli własnych in blanco są to przede wszystkim poręczenia wekslowe właścicieli spółki klienta, cesje wierzytelności z rachunków bankowych (głównie prowadzonych przez mBank), ubezpieczenia należności, cesje praw z polis ubezpieczeniowych należności zawartych przez klientów. W przypadku prowadzenia obsługi kilku spółek wchodzących w skład jednej grupy kapitałowej, zwyczajowym zabezpieczeniem jest pełnomocnictwo do krzyżowego zarachowania środków z umów zawartych z poszczególnymi spółkami.

3.4.4 System ratingowy

Kluczowym elementem procesu zarządzania ryzykiem kredytowym **w obszarze bankowości korporacyjnej** jest system ratingowy, oparty na dwóch podstawowych elementach:

- ratingu dłużnika (PD-rating) - określającym prawdopodobieństwo zaniechania regulowania zobowiązań,
- ratingu kredytowym (EL-rating) - określającym oczekiwaną stratę (EL), i biorącym pod uwagę zarówno ryzyko związane z klientem (PD) jak i specyfikę transakcji (LGD – strata na skutek zaniechania regulowania zobowiązań). EL wyrażone jest w postaci iloczynu $PD * LGD$. Wskaźnik EL wykorzystywany jest głównie na etapie podejmowania decyzji kredytowej.

Rating dostarcza względne miary ryzyka kredytowego zarówno w skali procentowej (PD% i EL%) jak też według umownej skali od 1.0 do 6.5 (PD-rating, EL-rating) dla korporacji (obroty powyżej 50 mln zł) i SME (obroty poniżej 50 mln zł). Kalkulacja PD jest ściśle zdefiniowanym procesem obejmującym siedem elementów tj. analizę finansową raportów rocznych, analizę finansową danych śródrocznych, ocenę terminowości składania sprawozdań finansowych, ocenę ryzyk jakościowych, wskaźniki ostrzegawcze, ocenę stopnia integracji grupy dłużnika oraz dodatkowe kryteria uznaniowe. Rating kredytowy oparty na oczekiwanej stracie (EL) powstaje poprzez nałożenie na ocenę ryzyka klienta analizy ryzyka transakcyjnego wynikającego z wielkości zaangażowania (EAD) oraz z charakteru i stopnia zabezpieczenia transakcji zawartych z danym klientem (LGD). LGD wyrażone jako procent EAD jest funkcją możliwej do realizacji wartości zabezpieczeń rzeczowych i finansowych, zależnej od typu oraz wartości zabezpieczenia, typu transakcji oraz współczynnika odzysku należności z innych źródeł, niż zabezpieczenia.

System ratingowy generuje prawdopodobieństwo zaniechania regulowania zobowiązań przez kredytobiorców bezpośrednio w postaci PD wyrażonych w procentach (skala ciągła). Klasy ratingowe tworzone są w oparciu o procedury dzielenia na grupy PD wyrażonego w procentach na podstawie drabinki

geometrycznej. W sprawozdawczości zewnętrznej Bank stosuje mapowanie wewnętrznej skali ratingowej PD do ratingów zewnętrznych. Sposób mapowania przedstawiony jest w poniższej tabeli.

Pod-portfel	1				2				3		4				5			6	7		8	
PD rating	1,0 - 1,2	1,4	1,6	1,8	2	2,2	2,4 - 2,6	2,8	3	3,2 - 3,4	3,6	3,8	4	4,2 - 4,6	4,8	5	5,2 - 5,4	5,6 - 5,8	Brak ratingu	6,1 - 6,5		
S&P	AAA	AA+	AA, AA-	A+, A	A-	BBB+	BBB	BBB-	BB+	BB	BB-	B+	B+	B	B-	B-	CCC+	CCC bis CC-	Nie dotyczy	C, D-I, D-II		
	Stopień inwestycyjny									Stopień nieinwestycyjny										Default		

W obszarze bankowości detalicznej funkcjonują następujące modele, wchodzące w skład systemu ratingowego:

- model straty z tytułu niewykonania zobowiązania (LGD) obejmujący cały portfel detaliczny. W ujęciu tego modelu strata zdefiniowana jest jako funkcja zależna od poziomu odzysku ze spłat własnych klienta oraz możliwej, zrealizowanej w postępowaniu egzekucyjnym wartości zabezpieczenia na nieruchomości,
- model współczynnika konwersji kredytowej CCF obejmujący cały portfel detaliczny. Model ten bazuje na danych historycznych. Współczynnik konwersji kredytowej jest integralną częścią modelu EAD,
- model parametru PD o konstrukcji modułowej integrujący funkcjonujące w obszarze detalicznym modele aplikacyjne, behawioralne oraz bazujące na danych z Biura Informacji Kredytowej (BIK).

Wszystkie spółki Grupy mBanku, których działalność obarczona jest ryzykiem kredytowym, przed zawarciem transakcji i w trakcie jej trwania – w trybie monitoringu – przeprowadzają ocenę ryzyka opierając się przy tym na systemach ratingowych stosowanych przez Grupę mBanku. Zastosowany system ratingowy wynika z charakteru prowadzonej działalności, przy czym spółka faktoringowa i leasingowa używają ratingu dłużnika (PD-rating), zaś leasing dodatkowo ratingu kredytowego (EL-rating). W przypadku kredytów hipotecznych i leasingu nieruchomości stosowany jest rating oparty na miarach nadzorczych (slotting approach).

3.4.5. Monitoring i walidacja modeli

Wszystkie modele parametrów ryzyka w mBanku oraz w spółkach Grupy, w tym między innymi modele scoringowe, prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania (PD), straty z tytułu niewykonania zobowiązania (LGD), oraz współczynnika konwersji kredytowej (CCF) podlegają szczegółowemu i corocznemu procesowi monitoringu przez jednostki modelujące oraz walidacji przez niezależną jednostkę walidacyjną mBanku.

W trakcie monitoringu przeprowadzane są testy sprawdzające moc dyskryminacyjną modeli lub poszczególnych ich komponentów, stabilność w czasie, istotność poszczególnych odchyłeń empirycznych realizacji od wartości teoretycznych oraz wpływ na parametry portfelowe. W przypadku identyfikacji pewnych niedopasowań jednostka modelująca przeprowadza rekalkulacje przedmiotowych modeli.

Raporty z przeprowadzonych monitoringów/backtestów przedstawiane są do wiadomości użytkowników modelu oraz niezależnej jednostki walidacyjnej.

Walidacja

Walidacja jest wewnętrznym, kompleksowym procesem niezależnej i obiektywnej oceny funkcjonowania modelu, spełniającym wymogi Rekomendacji W, a także - w przypadku metody AIRB - wytyczne nadzoru określone w Rozporządzeniu CRR. Zasady walidacji zostały ramowo określone w „Polityce Zarządzania Modelami” („PZM”) i uszczegółowione w innych regulacjach wewnętrznych Banku. Walidacji podlegają modele bezpośrednio lub pośrednio wykorzystywane w ocenie adekwatności kapitałowej z wykorzystaniem metody AIRB oraz inne wskazane w prowadzonym w Banku Rejestrze Modeli PZM.

W przypadku modeli AIRB zachowana jest niezależność jednostki walidacyjnej w strukturach organizacyjnych Banku lub spółki Grupy w stosunku do jednostek zaangażowanych w proces budowy/utrzymania modelu, tzn. jego właściciela oraz użytkowników. W mBanku za walidację odpowiedzialny jest Wydział Walidacji w Departamencie Zarządzania Zintegrowanym Ryzykiem i Kapitałem (Jednostka Walidacyjna).

Walidacja przeprowadzana przez Jednostkę Walidacyjną obejmuje ocenę:

- modeli,
- ich implementacji,

- procesu ich stosowania.

W zależności od istotności i złożoności modelu, a także rodzaju przeprowadzanego badania, walidacja ma charakter zaawansowany (obejmuje zarówno elementy ilościowe, jak i jakościowe) lub podstawowy (jest skoncentrowana głównie na analizach ilościowych oraz wybranych elementach jakościowych). Wyniki walidacji są udokumentowane w formie raportu walidacyjnego, który zawiera ocenę modelu m.in. na potrzeby dalszego zatwierdzenia modelu oraz ewentualne zalecenia, w postaci działań zaradczych bądź naprawczych, dotyczące stwierdzonych nieprawidłowości.

Zadania walidacyjne realizowane są zgodnie z rocznym planem walidacji. Zarówno plan walidacji, jak i wyniki przeprowadzonych zadań walidacyjnych zatwierdzane są przez Komitet Ryzyka Modeli.

Polityka zmian metody IRB

Bank posiada zatwierdzoną przez Zarząd i wdrożoną „Politykę zmian metody IRB”. Zawiera ona wewnętrzne zasady zarządzania zmianami w ramach stosowanej metody IRB, oparte na wytycznych władz nadzorczych i uwzględniające własną specyfikę organizacyjną. Polityka określa etapy procesu zarządzania zmianami, definiuje role i odpowiedzialności, szczegółowo charakteryzuje zasady klasyfikacji zmian, w szczególności kryteria klasyfikacji w oparciu o wytyczne Europejskiego Banku Centralnego.

3.4.6. Zasady wyznaczania odpisów aktualizujących oraz rezerw z tytułu utraty wartości ekspozycji kredytowych

Sposób wyznaczania odpisów aktualizujących i rezerw zgodny jest z wymogami Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej.

W celu rozpoznania utraty wartości dokonywana jest identyfikacja ekspozycji kredytowych z przesłanką utraty wartości.

3.4.6.1 Przesłanki utraty wartości - należności korporacyjne

Przesłanki utraty wartości podzielono na twarde, których wystąpienie determinuje klasyfikację klienta do kategorii default oraz miękkie, gdy dane zdarzenie może, ale nie musi spowodować przeklasyfikowania klienta do kategorii default. Analityk kredytowy dokonuje dodatkowej oceny, czy wydarzenie miało istotny negatywny wpływ na zdolność dłużnika do wywiązywania się w pełni ze swoich zobowiązań kredytowych. Celem wprowadzenia miękkich przesłanek utraty wartości jest zasygnalizowanie sytuacji, które mogą skutkować istotnym zwiększeniem ryzyka kredytowego dłużnika, prowadzącym do niemożności wywiązania się dłużnika w pełni ze swoich zobowiązań kredytowych wobec Banku.

Lista twardych przesłanek utraty wartości:

1. Okres przeterminowania którejkolwiek ekspozycji o charakterze zobowiązania kredytowego dłużnika przekracza 90 dni (dla banków - 14 dni) oraz kwota przeterminowania przekracza 3 000 zł.
2. Zbycie przez Bank ekspozycji ze znaczną stratą ekonomiczną związaną z obniżeniem wiarygodności kredytowej dłużnika.
3. Dokonanie przez Bank wymuszonej restrukturyzacji ekspozycji, czego następstwem jest zmiana harmonogramu obsługi kredytu/transakcji z uwagi na brak możliwości wywiązania się przez dłużnika z umowy kredytowej/transakcji według jej pierwotnych założeń, prowadząca do:
  - a) umorzenia części zobowiązania lub
  - b) odroczenia istotnej części spłaty kwoty głównej, odsetek lub (jeżeli dotyczy) prowizji, pod warunkiem, że brak zgody na restrukturyzację skutkowałby opóźnieniem dłużnika w płatności powyżej 90 dni kalendarzowych dotyczącym istotnej części zobowiązania.
4. Złożenie przez Bank, podmiot dominujący wobec Banku lub podmiot zależny od Banku wniosku o postawienie dłużnika w stan upadłości lub podobnego wniosku w odniesieniu do zobowiązań kredytowych dłużnika wobec Banku, podmiotu dominującego wobec Banku lub podmiotu zależnego Banku.
5. Postawienie dłużnika w stan upadłości lub uzyskanie przez niego podobnej ochrony prawnej, powodującej uniknięcie lub opóźnienie spłaty zobowiązań kredytowych wobec Banku, podmiotu dominującego wobec Banku lub podmiotu zależnego Banku.
6. Wypowiedzenie przez Bank umowy w części lub całości i wszczęcie procedur restrukturyzacyjnych /windykacyjnych.
7. Oszustwo (wyłudzenie) ze strony klienta.

Lista miękkich przesłanek utraty wartości jest przygotowana oddzielnie dla każdego z następujących typów podmiotów:

- a) rządów i banków centralnych,

- b) banków,
- c) korporacji, w tym kredytowania specjalistycznego,
- d) jednostek samorządu terytorialnego,
- e) ubezpieczycieli,
- f) funduszy PTE, TFI.

Określenie oddzielnych miękkich przesłanek utraty wartości dla poszczególnych typów podmiotów ma na celu odzwierciedlenie specyfiki działalności poszczególnych podmiotów w procesie identyfikacji przypadków niewykonania zobowiązania.

W celu weryfikacji utraty wartości ekspozycji dokonywana jest identyfikacja ekspozycji kredytowych z przesłanką utraty wartości. Następnie przeprowadzane jest porównanie wartości bilansowej brutto ekspozycji kredytowej z wartością oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych, zdyskontowanych z zastosowaniem pierwotnej efektywnej stopy procentowej, które pozwala stwierdzić czy nastąpiła utrata wartości. W przypadku gdy zdyskontowana wartość przyszłych przepływów pieniężnych jest większa od wartości bilansowej brutto, nie stwierdza się utraty wartości i nie dokonuje się odpisu.

W przypadku sytuacji specyficznych, dla których przyszłe przepływy są jednoznacznie uwarunkowane zdarzeniami jednostkowymi (zgodnie z metryką dyskretną), Bank szacuje prawdopodobieństwo takich zdarzeń jako podstawę do wyliczenia kwoty należnych rezerw.

3.4.6.2 Przesłanki utraty wartości – należności detaliczne

W przypadku Banku w Polsce przesłanki utraty wartości rozpoznawane są na poziomie klienta, tj. z uwzględnieniem wszystkich jego zobowiązań wobec Banku. W oddziałach Banku w Czechach i na Słowacji stosuje się podejście transakcyjne, w którym każda ekspozycja kredytowa klienta analizowana jest niezależnie od innych.

Najczęściej występującą przesłanką utraty wartości jest opóźnienie w spłacie, które wyznaczone jest w różny sposób w zależności od wyżej wymienionego podejścia. W oddziale polskim przesłanka utraty wartości ma miejsce, gdy kwota wymagalna wszystkich ekspozycji klienta, przeterminowanych powyżej 30 dni, przekracza 500 PLN, a największe opóźnienie w spłacie jest większe niż 90 dni.

W oddziałach Banku w Czechach i na Słowacji przesłankę utraty wartości stanowi zaległość przekraczająca odpowiednio 3 000 CZK lub 120 EUR, opóźniona powyżej 90 dni.

Dodatkowo we wszystkich oddziałach przesłankę utraty wartości stanowią poniższe zdarzenia:

- a. restrukturyzacja danego zobowiązania kredytowego,
- b. upadłość dłużnika,
- c. uznanie przez Bank danej transakcji jako wyłudzenie,
- d. sprzedaż wierzytelności kredytowej ze znaczną stratą ekonomiczną,
- e. stwierdzenie przez Bank nieściągalności zobowiązania,
- f. wypłata przez towarzystwo ubezpieczeniowe świadczenia z tytułu ubezpieczenia niskiego wkładu własnego (NWW).

3.4.6.3 Wyznaczanie odpisów aktualizujących oraz rezerw – należności korporacyjne

Narzędziem do wyliczania odpisów aktualizujących dla zaangażowań z utratą wartości udzielonych klientom korporacyjnym oraz bankom jest intranetowa aplikacja IMPAIRMENT-Korpo. Proces identyfikacji klientów z utratą wartości i kalkulacji odpisów aktualizacyjnych przebiega następująco:

- a) identyfikacja w podejściu indywidualnym przesłanek utraty wartości (ang. loss events), a w przypadku wystąpienia przesłanki – klasyfikacja klienta do kategorii default,
- b) oszacowanie przyszłych przepływów pieniężnych zarówno z zabezpieczeń, jak i z bieżącej działalności klienta,
- c) kalkulacja utraty wartości uwzględniająca bieżącą wartość szacowanych przyszłych odzysków zdyskontowanych efektywną stopą procentową,
- d) ewidencja księgowa odpisów aktualizujących oraz rezerw.

W przypadku klientów z rozpoznaną przesłanką utraty wartości przeprowadzane jest porównanie wartości bilansowej brutto ekspozycji kredytowej z wartością oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych, zdyskontowanych z zastosowaniem pierwotnej efektywnej stopy procentowej. W przypadku, gdy

zdyskontowana wartość przyszłych przepływów pieniężnych jest niższa od wartości bilansowej brutto, uznaje się, że wystąpiła utrata wartości. Skutkuje to koniecznością dokonania odpisu aktualizującego bilansową ekspozycję kredytową i/lub zawiązaniem rezerwy na pozabilansową część ekspozycji kredytowej.

W przypadku ekspozycji dla których zdyskontowana wartość przyszłych przepływów pieniężnych jest wyższa od wartości bilansowej brutto nie stwierdza się utraty wartości i klasyfikuje się ekspozycję do portfela IBNR (*Incurring But Not Reported loss*), zaistniałych lecz niezareportowanych strat. Rezerwa portfelową IBNR dla tego portfela tworzona jest w ujęciu grupowym w wysokości 5% w wartości bilansowej brutto.

3.4.6.4 Wyznaczanie rezerwy IBNR dla portfela bez rozpoznanych przesłanek utraty wartości - należności korporacyjne

Wielkość tworzonego odpisu/rezerwy odpowiada szacowanej wartości poniesionej straty i jest założona na poziomie oczekiwanego zaangażowania w momencie wystąpienia utraty wartości z uwzględnieniem przewidywanej wartości straty księgowej (w ujęciu procentowym) oraz prawdopodobieństwa wystąpienia zdarzenia utraty wartości ekspozycji.

Prawdopodobieństwo ujawnienia się straty jest modelowane przy pomocy regresji logistycznej opartej na wskaźnikach finansowych i danych jakościowych na temat finansowanego podmiotu. Model jest kalibrowany na wewnętrznych danych Banku obejmujących kilkuletni okres obserwacji portfela korporacyjnego. W oparciu o istniejący w Banku okres monitoringowy oszacowano, że średni okres, jaki upływa między zaistnieniem negatywnego zdarzenia ekonomicznego a możliwością jego rejestracji przez Bank, wynosi 6–8 miesięcy (w zależności od wielkości firmy) – jest to tzw. okres identyfikacji straty (ang. LIP: Loss Identification Period). Zatem w obliczeniach przyjęto dla parametru PD horyzont obserwacji równy 6-8 miesięcy, a jego wartość uzyskiwana jest w wyniku przeskalowania oryginalnej wartości 12-miesięcznego PD-ratingu pochodzącego z modelu ratingowego dla korporacji. Wielkość poniesionej straty jest założona na poziomie oczekiwanego zaangażowania w przypadku zaistnienia stanu default (EAD) pomnożonego przez PD oraz LGD.

Charakterystyka korporacyjnego systemu ratingowego jako modelu wrażliwego na zmiany cyklu koniunkturalnego (ang. Point-in-Time), jak też uwzględnienie w modelu finansowych danych śródrocznych oraz wskaźników ostrzegawczych, w ocenie Zarządu Banku zapewnia adekwatną reakcję wyliczonych kwot rezerw portfelowych na zmieniające się warunki rynkowe.

3.4.6.5 Wyznaczania odpisów aktualizujących oraz rezerw – należności detaliczne

W obszarze detalicznym odpisy aktualizacyjne oraz rezerwy wyznaczane są portfelowo dla ekspozycji zarówno ze stwierdzoną jak i bez stwierdzonej utraty wartości. Do celów pomiaru utraty wartości stosuje się dwa sposoby wyznaczania parametrów ryzyka kredytowego. W przypadku rynku polskiego wykorzystywane są parametry analogiczne do pochodzących z metodyki AIRB (zaawansowanej metody ratingów wewnętrznych kalkulacji wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego), po niezbędnej eliminacji różnic pomiędzy podejściem wynikającym z AIRB i MSR 39. W przypadku rynku czeskiego i słowackiego parametry ryzyka szacowane są w oparciu o macierze migracji.

Do szacowania prawdopodobieństwa wystąpienia utraty wartości wykorzystywany jest 12-miesięczny okres identyfikacji straty (LIP) wyznaczony w oparciu o bieżące dane wewnętrzne dotyczące bankowych procesów i możliwości detekcji zaistniałych strat.

3.4.6.6 Pokrycie rezerwami poszczególnych pod-portfeli

Poniższa tabela prezentuje udział procentowy pozycji bilansowych i pozabilansowych Grupy, odnoszących się do kredytów i pożyczek oraz gwarancji i akredytyw udzielonych klientom indywidualnym, korporacyjnym i budżetowym oraz pokrycia ekspozycji odpisem z tytułu utraty wartości dla każdej kategorii wewnętrznego ratingu stosowanego przez Bank (opis modelu ratingu jest przedstawiony w Nocie 3.4.4).

Grupa mBanku S.A. Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe według Międzynarodowych Standardów
Sprawozdawczości Finansowej za 2016 rok

(w tys. zł)

Pod-portfel	31.12.2016		31.12.2015	
	Udział zaangażowania (%)	Pokrycie rezerwą (%)	Udział zaangażowania (%)	Pokrycie rezerwą (%)
1	13,76	0,01	4,95	0,02
2	27,01	0,06	37,38	0,04
3	22,78	0,16	20,22	0,17
4	20,57	0,33	22,02	0,28
5	6,14	0,81	5,53	0,87
6	0,37	1,83	0,64	1,54
7	1,23	3,03	1,80	3,61
8	0,07	1,24	1,03	0,02
pozostałe *)	2,88	0,04	2,40	-
kategoria default	5,19	53,92	4,03	57,57
Razem	100,00	3,02	100,00	2,55

*) pozostałe dotyczą spółek, które nie stosują systemów analogicznych jak mBank S.A.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku 40,77% portfela kredytów i pożyczek (dla zaangażowania bilansowego i pozabilansowego) jest klasyfikowane na dwóch najwyższych poziomach wewnętrznego systemu oceny (31 grudnia 2015 r. – 42,33%).

Rozkład pokrycia rezerwą portfela z kategorii non-default pozostał bez istotnych zmian w porównaniu do roku 2015. Udział pokrycia rezerwą portfela z kategorii default nieznacznie spadł (z 57,57% do 53,92%).

3.4.6.7 Przejęte zabezpieczenia

Grupa klasyfikuje przejęte zabezpieczenia jako aktywa przejęte za długi i wycenia zgodnie z przyjętymi zasadami rachunkowości opisanymi w punkcie 2.25. Aktywa przejęte za długi zaklasyfikowane jako aktywa do zbycia zostaną wystawione na sprzedaż na właściwym dla nich rynku oraz zbyte w najszybszym możliwym terminie. Proces sprzedaży przejętych przez Bank zabezpieczeń jest zorganizowany zgodnie z polityką i procedurami określonymi przez Departament Restrukturyzacji i Windykacji oraz Departament Restrukturyzacji i Windykacji Klientów Detalicznych dla poszczególnych rodzajów przejmowanych zabezpieczeń.

Polityką spółek Grupy jest sprzedaż przejętych aktywów lub – jak to ma miejsce w przypadku leasingu – oddanie w ponowny leasing innemu klientowi. Do rzadkości należą przypadki zagospodarowania przejętych aktywów na potrzeby własne – czynność taka musi być ekonomicznie uzasadniona i odzwierciedlać pilną potrzebę spółek Grupy oraz musi uzyskać każdorazowo aprobatę ich Zarządów. W 2016 roku i w 2015 roku Grupa nie posiadała żadnych trudnozbywalnych aktywów przejętych jako zabezpieczenia. Na dzień 31 grudnia 2016 roku wartość przejętych zabezpieczeń wyniosła 6 588 tys. zł i obejmowała głównie nieruchomości stanowiące zabezpieczenie kredytów hipotecznych oraz przedmioty leasingu (31 grudnia 2015 rok – 6 768 tys. zł). Wartość przejętych zabezpieczeń została ujęta w pozycji zapasy w Nocie 26.

3.4.7 Polityka Grupy mBanku w zakresie forbearance**Definicja**

Polityka Grupy mBanku w zakresie forbearance oznacza zdefiniowany regulacjami wewnętrznymi zestaw działań związanych z renegotiacją i restrukturyzacją warunków umów kredytowych.

Grupa oferuje klientom, którzy są tymczasowo w trudnej sytuacji finansowej i nie są w stanie sprostać pierwotnym warunkom spłaty, łagodniejsze warunki obsługi zobowiązań, pozwalające na utrzymanie bieżącej ich obsługi, bez których problemy finansowe klientów uniemożliwiłyby spłatę w terminie określonym pierwotną umową. Umowy te mogą być inicjowane przez klienta lub podmiot finansujący z Grupy i obejmują m.in. restrukturyzację zadłużenia, nowy harmonogram spłaty oraz odroczenie terminu płatności rat kapitałowych przy utrzymaniu płatności odsetek.

Grupa nie traktuje kredytów ze zmienionymi warunkami, jako podlegających polityce forbearance w przypadkach, gdy zmiany wynikają z wniosku klienta, oraz nie występują bieżące, lub nie są przewidywane trudności finansowe klienta, a ponadto modyfikacje warunków umowy spełniają kryteria polityki decyzyjnej dla zdrowego portfela.

Typ oferowanej ulgi jest dostosowywany do charakteru i przewidywanego czasu trwania trudnej sytuacji finansowej klienta. Do zawarcia porozumienia z klientem konieczne jest przekonanie po stronie podmiotu finansującego z Grupy o zdolności i gotowości klienta do spłaty. Przed udzieleniem ulgi przeprowadzana jest ocena jej wpływu na poprawę zdolności klienta do spłaty.

Grupa renegotjuje umowy kredytowe z klientami mającymi trudności finansowe w celu maksymalizacji możliwości odzyskania należności oraz minimalizacji ryzyka defaultu (niewywiązania się klienta ze swoich zobowiązań).

Ekspozycje ze zmodyfikowanymi warunkami podlegającymi polityce forbearance (dalej - ekspozycje forborne) są przedmiotem raportowania regulacyjnego oraz wewnętrznego.

Stosowane instrumenty

Grupa prowadzi otwartą komunikację z klientem w celu jak najwcześniejszego rozpoznania trudności finansowych oraz poznania ich przyczyn. Działania pomocowe oferowane klientom indywidualnym, których trudności finansowe w ocenie Banku mają krótkoterminowy charakter, koncentrują się na czasowej redukcji wysokości rat i mogą mieć charakter zawieszenia spłat kapitału przy utrzymaniu spłat odsetek.

Klientom, których problemy finansowe mają charakter długoterminowy, może być oferowane wydłużenie terminu spłaty zobowiązań, które może obejmować zmniejszenie wysokości spłacanych rat.

W przypadku refinansowania długu jako regułę stosuje się przeklasyfikowanie klienta do kategorii default.

Wobec klientów korporacyjnych będących w trudnej sytuacji finansowej ulgi oferowane przez Grupę, począwszy od standstill (zaniechania działań, do których bank jest upoważniony w przypadku naruszenia warunków umownych bądź covenantów) a na restrukturyzacji umów kończąc, mają na celu wsparcie procesu biznesowego. Umowy restrukturyzacyjne mogą zwiększyć bezpieczeństwo Grupy poprzez zamianę finansowania otwartego (kredyt w rachunku bieżącym) na faktoring lub dyskonto faktur. Umowy restrukturyzacyjne mogą uchylać lub łagodzić warunki dodatkowe zawarte w umowie pierwotnej, jeżeli jest to optymalna strategia przetrwania biznesu klienta.

Poniższa lista nie wyczerpuje wszystkich dostępnych działań podlegających polityce forbearance, ale obejmuje te najczęściej stosowane.

- zwiększenie kwoty kredytu,
- zmiana harmonogramu spłat,
- wydłużenie ostatecznej daty spłaty/ przedłużenie czasu trwania kredytu,
- restrukturyzacja (średnio lub długoterminowe refinansowanie),
- kapitalizacja odsetek,
- odroczenia spłat odsetek,
- odroczenia spłat rat kapitałowych,
- zawieszenie, odstąpienie od realizacji działań wynikających z dodatkowych warunków zawartych w umowie (tzw. covenantów),
- standstills.

Zarządzanie ryzykiem

Działania z zakresu forbearance są w Grupie od wielu lat integralną częścią działalności obszaru zarządzania ryzykiem. Portfele forbearance podlegają regularnemu przeglądowi i raportowaniu do kierownictwa obszaru. Ocenie podlega skuteczność podejmowanych działań, regularność obsługi zrestrukturyzowanych transakcji w zależności od typu produktu oraz segmentu klienta. Analiza ryzyka związanego z detalicznym portfelem forbearance ma charakter portfelowy, zaś portfela korporacyjnego oparta jest na podejściu indywidualnym.

W bankowości korporacyjnej procesowi udzielania ulgi towarzyszy przeprowadzanie testu impairmentowego. Rozpoznanie utraty wartości należności skutkuje przejęciem obsługi klienta przez wyspecjalizowaną jednostkę ds. restrukturyzacji i windykacji. Wszystkie produkty kredytowe udzielone klientom obsługiwanym w obszarze restrukturyzacji mają status forbearance. Klienci bez rozpoznanej utraty wartości, którzy otrzymali ulgę, podlegają szczególnemu monitoringowi (Watch List – WL) przez wszystkie jednostki uczestniczące w procesie kredytowania. Monitorowana jest ich bieżąca sytuacja finansowa oraz kontrolowane jest wystąpienie przesłanek trwałej utraty wartości należności Grupy.

Grupa mBanku S.A. Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe według Międzynarodowych Standardów
Sprawozdawczości Finansowej za 2016 rok

(w tys. zł)

Grupa nie stosuje odrębnych modeli do wyznaczania poziomu rezerwy portfelowej bądź celowej na produktach pomocowych podlegających polityce forbearance.

Warunki wyjścia z forbearance

Grupa zaprzestaje wykazywania produktu pomocowego jako forborne w przypadku spełnienia łącznie wszystkich poniższych warunków:

- umowa jest uważana jako niezagrożona (performing),
- przeprowadzono analizę kondycji finansowej dłużnika, która potwierdziła wyjście klienta z trudności finansowych,
- minęły co najmniej 2 lata próby od uznania ekspozycji za niezagrożoną (performing),
- co najmniej od połowy okresu próby wystąpiły regularne wpływy z tytułu należności lub odsetek (na kontrakcie nie występowały opóźnienia w spłacie przekraczające 31 dni) zgodnie z harmonogramem ustalonym w momencie udzielenia ulgi,
- na koniec okresu żadna ekspozycja dłużnika nie jest przeterminowana powyżej 31 dni w kwocie wyższej niż 500 zł.

Charakterystyka portfela

Poniższa tabela przedstawia zmiany wartości bilansowej ekspozycji forborne w 2016 roku.

31.12.2016	Wartość brutto	Z tego w kategorii default	Opisy aktualizacyjne	Wartość netto
Saldo na 31.12.2015	2 206 911	1 323 411	656 609	1 550 302
Wyjścia z forbearance	(614 673)	(521 732)	(315 503)	(299 170)
Wejścia do forbearance	360 638	213 182	70 953	289 685
Zmiana salda na kontynuowanych umowach	(62 574)	2 235	34 089	(96 663)
Saldo na 31.12.2016	1 890 302	1 017 096	446 148	1 444 154

Poniższa tabela przedstawia zmiany wartości bilansowej ekspozycji forborne w 2015 roku.

31.12.2015	Wartość brutto	Z tego w kategorii default	Opisy aktualizacyjne	Wartość netto
Saldo na 31.12.2014	2 281 718	1 749 003	745 806	1 535 912
Wyjścia z forbearance	(418 141)	(358 851)	(187 837)	(230 304)
Wejścia do forbearance	505 926	156 103	71 516	434 410
Zmiana salda na kontynuowanych umowach	(162 592)	(222 844)	27 124	(189 716)
Saldo na 31.12.2015	2 206 911	1 323 411	656 609	1 550 302

Portfel forbearance według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku

31.12.2016	Wartość brutto	Z tego w kategorii default	Rezerwy na utratę wartości kredytów i pożyczek	Wartość netto
Należności od banków	-	-	-	-
Kredyty i pożyczki udzielone klientom, w tym:	1 890 302	1 017 096	446 148	1 444 154
Klienci indywidualni:	754 958	215 094	76 335	678 623
- Należności bieżące	48 261	7 739	2 580	45 681
- Kredyty terminowe, w tym:	706 697	207 355	73 755	632 942
kredyty hipoteczne i mieszkaniowe	624 017	142 537	45 875	578 142
Klienci korporacyjni	1 135 344	802 002	369 813	765 531
udzielone dużym klientom	402 874	258 838	83 683	319 191
udzielone średnim i małym klientom	732 470	543 164	286 130	446 340
Klienci budżetowi	-	-	-	-
Razem	1 890 302	1 017 096	446 148	1 444 154

Portfel forbearance według stanu na dzień 31 grudnia 2015 roku

Grupa mBanku S.A. Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe według Międzynarodowych Standardów
Sprawozdawczości Finansowej za 2016 rok

(w tys. zł)

31.12.2015	Wartość brutto	Z tego w kategorii default	Rezerwy na utratę wartości kredytów i pożyczek	Wartość netto
Należności od banków	-	-	-	-
Kredyty i pożyczki udzielone klientom, w tym:	2 206 911	1 323 411	656 609	1 550 302
Klienci indywidualni:	696 427	187 684	69 770	626 657
- Należności bieżące	52 130	5 871	2 472	49 658
- Kredyty terminowe, w tym:	644 297	181 813	67 298	576 999
kredyty hipoteczne i mieszkaniowe	515 660	116 469	36 393	479 267
Klienci korporacyjni	1 510 484	1 135 727	586 839	923 645
udzielone dużym klientom	572 640	436 131	244 646	327 994
udzielone średnim i małym klientom	937 844	699 596	342 193	595 651
Klienci budżetowi	-	-	-	-
Razem	2 206 911	1 323 411	656 609	1 550 302

Udział portfela forborne stanowi 2,23% całego portfela (2015 r. – 2,71%). W kategorii default wykazywane jest 54% portfela forborne (2015 r. – 60%). Portfel ten w 44% jest pokryty rezerwą celową (2015 r. – 50%), a ponadto ryzyko braku spłaty jest mitygowane przyjętymi zabezpieczeniami w wartości nominalnej 1,29 mld zł (2015 r. – 1,32 mld zł).

Ekspozycje forborne według charakteru udzielonej ulgi według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku

31.12.2016 Typ ulgi	Wartość brutto	Z tego w kategorii default	Odpisy aktualizacyjne	Wartość netto
Refinansowanie	178 883	100 785	41 988	136 895
Zmiana warunków	1 711 419	916 311	404 160	1 307 259
Razem	1 890 302	1 017 096	446 148	1 444 154

Ekspozycje forborne według charakteru udzielonej ulgi według stanu na dzień 31 grudnia 2015 roku

31.12.2015 Typ ulgi	Wartość brutto	Z tego w kategorii default	Odpisy aktualizacyjne	Wartość netto
Refinansowanie	404 615	300 604	193 030	211 585
Zmiana warunków	1 802 296	1 022 807	463 579	1 338 717
Razem	2 206 911	1 323 411	656 609	1 550 302

Ekspozycje forborne według struktury geograficznej według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku

31.12.2016	Wartość brutto	Z tego w kategorii default	Odpisy aktualizacyjne	Wartość netto
Polska	1 609 140	735 934	232 784	1 376 356
Zagranica	281 162	281 162	213 364	67 798
Razem	1 890 302	1 017 096	446 148	1 444 154

Ekspozycje forborne według struktury geograficznej według stanu na dzień 31 grudnia 2015 roku

31.12.2015	Wartość brutto	Z tego w kategorii default	Odpisy aktualizacyjne	Wartość netto
Polska	1 780 493	896 993	400 842	1 379 651
Zagranica	426 418	426 418	255 767	170 651
Razem	2 206 911	1 323 411	656 609	1 550 302

Grupa mBanku S.A. Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe według Międzynarodowych Standardów
Sprawozdawczości Finansowej za 2016 rok

(w tys. zł)

Ekspozycje forborne bez rozpoznanej utraty wartości według długości przeterminowania według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku

31.12.2016 Okres przeterminowania	Wartość brutto	Z tego w kategorii default	Odpisy aktualizacyjne	Wartość netto
Nieprzeterminowane	762 762	37 313	342	762 420
do 30 dni	116 796	1 642	16	116 780
od 31 dni do 90 dni	27 763	3 093	168	27 595
powyżej 90 dni	2 691	2 684	29	2 662
Razem	910 012	44 732	555	909 457

Ekspozycje forborne bez rozpoznanej utraty wartości według długości przeterminowania według stanu na dzień 31 grudnia 2015 roku

31.12.2015 Okres przeterminowania	Wartość brutto	Z tego w kategorii default	Odpisy aktualizacyjne	Wartość netto
Nieprzeterminowane	803 512	37 483	4 986	798 526
do 30 dni	92 803	4 490	2 479	90 324
od 31 dni do 90 dni	21 788	3 388	626	21 162
powyżej 90 dni	10 360	10 360	62	10 298
Razem	928 463	55 721	8 153	920 310

Ekspozycje forborne z rozpoznaną utratą wartości według długości przeterminowania według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku

31.12.2016 Okres przeterminowania	Wartość brutto	Z tego w kategorii default	Odpisy aktualizacyjne	Wartość netto
Nieprzeterminowane	195 429	188 728	40 802	154 627
do 30 dni	71 446	70 620	8 534	62 912
od 31 dni do 90 dni	29 784	29 384	11 948	17 836
powyżej 90 dni	683 631	683 632	384 309	299 322
Razem	980 290	972 364	445 593	534 697

Ekspozycje forborne z rozpoznaną utratą wartości według długości przeterminowania według stanu na dzień 31 grudnia 2015 roku

31.12.2015 Okres przeterminowania	Wartość brutto	Z tego w kategorii default	Odpisy aktualizacyjne	Wartość netto
Nieprzeterminowane	421 074	415 503	200 536	220 538
do 30 dni	47 575	43 235	11 104	36 471
od 31 dni do 90 dni	36 698	35 848	17 434	19 264
powyżej 90 dni	773 101	773 104	419 382	353 719
Razem	1 278 448	1 267 690	648 456	629 992

Grupa mBanku S.A. Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe według Międzynarodowych Standardów
Sprawozdawczości Finansowej za 2016 rok

(w tys. zł)

Ekspozycje forborne według struktury branżowej według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku

31.12.2016 Branża	Wartość brutto	Z tego w kategorii default	Odpisy aktualizacyjne	Wartość netto
Branża drzewna	220 378	220 378	164 622	55 756
Branża finansowa	313	313	16	297
Branża spożywcza	6 227	4 467	830	5 397
Budownictwo	92 330	79 316	6 854	85 476
Działalność profesjonalna	4	4	4	-
Edukacja	5 053	5 053	699	4 354
Energetyka i ciepłownictwo	68 693	-	-	68 693
Górnictwo	2 108	2 108	659	1 449
Handel detaliczny	6 183	6 183	2 979	3 204
Handel hurtowy	51 908	37 409	28 840	23 068
Hotele i restauracje	51 364	43 950	2 395	48 969
Informacja i komunikacja	15 605	15 603	13 871	1 734
Kultura i rozrywka	49 597	49 597	37 345	12 252
Materiały budowlane	33 907	16 121	12 150	21 757
Metale	2 744	2 744	264	2 480
Opieka zdrowotna	17 432	7 155	4 386	13 046
Pozostałe przetwórstwo przemysłowe	10 202	10 202	9 387	815
Obsługa rynku nieruchomości	386 805	245 687	73 188	313 617
Rolnictwo	1 737	1 737	1 621	116
Tkaniny i odzież	881	881	44	837
Transport i logistyka	6 057	3 024	558	5 499
Usługi	34 177	34 177	1 721	32 456
Usługi komunalne	4 129	94	94	4 035
Inne	822 468	230 893	83 621	738 847
Razem	1 890 302	1 017 096	446 148	1 444 154

Grupa mBanku S.A. Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe według Międzynarodowych Standardów
Sprawozdawczości Finansowej za 2016 rok

(w tys. zł)

Ekspozycje forborne według struktury branżowej według stanu na dzień 31 grudnia 2015 roku

31.12.2015 Branża	Wartość brutto	Z tego w kategorii default	Odpisy aktualizacyjne	Wartość netto
Branża drzewna	231 521	215 010	161 051	70 470
Branża finansowa	1 837	423	89	1 748
Branża spożywcza	32 832	31 971	9 853	22 979
Budownictwo	124 264	104 228	17 845	106 419
Działalność profesjonalna	50 834	13 136	8 313	42 521
Edukacja	1 714	1 316	81	1 633
Elektronika i AGD	96 706	5 980	6 876	89 830
Energetyka i ciepłownictwo	100 013	100 013	25 876	74 137
Handel detaliczny	82 086	62 017	22 189	59 897
Handel hurtowy	84 844	50 527	38 909	45 935
Hotele i restauracje	65 051	53 027	6 998	58 053
Informacja i komunikacja	65 647	63 792	33 316	32 331
Kultura i rozrywka	47 718	47 303	35 451	12 267
Metale	207 192	205 038	157 336	49 856
Opieka zdrowotna	4 720	4 513	614	4 106
Paliwa i chemia	13 390	7 631	4 288	9 102
Pozostałe przetwórstwo przemysłowe	13 583	12 612	6 764	6 819
Obsługa rynku nieruchomości	284 304	121 374	44 256	240 048
Rolnictwo	3 799	3 788	3 320	479
Tkaniny i odzież	5 156	3 353	947	4 209
Transport i logistyka	10 410	6 295	2 980	7 430
Usługi	62 860	56 831	16 098	46 762
Usługi komunalne	257	197	116	141
Inne	616 173	153 036	53 043	563 130
Razem	2 206 911	1 323 411	656 609	1 550 302

3.4.8 Ryzyko kontrahenta wynikające z transakcji na instrumentach pochodnych

Ekspozycja kredytowa na portfelu mBanku jest kalkulowana jako suma kosztu zastąpienia poszczególnych transakcji (netowanie pozycji kredytowej - NPV) i potencjalnej zmiany wyceny w przyszłości (Add-on). Bank korzysta z metod ograniczania ryzyka takich jak kompensowanie (netting) i kolateralizacja (uwzględnienie zabezpieczeń). Netowanie ekspozycji kredytowej jest stosowane po podpisaniu z klientem tzw. umowy kompensacyjnej (netting agreement), zaś kolateralizacja wymaga podpisania tzw. umowy CSA (Credit Support Annex). Umowa CSA pozwala na wezwanie klienta do wpłacenia zabezpieczenia jeśli wycena portfela transakcji klienta przekroczy określony poziom kwotowy (tzw. threshold). Ekspozycja kredytowa na instrumentach pochodnych jest korygowana o otrzymane lub wniesione zabezpieczenie (collateral) zgodnie z podpisanymi umowami między Bankiem a kontrahentami.

Kontrola tej ekspozycji dokonywana jest systemowo w czasie rzeczywistym. W szczególności, kontrolowane i monitorowane jest na bieżąco wykorzystanie przyznanych poszczególnym kontrahentom limitów ekspozycji kredytowej z tytułu transakcji na instrumentach pochodnych. Limity na ekspozycję kredytową z tytułu transakcji pochodnych są dekomponowane na określone grupy produktów i tenory transakcji. W przypadku centralnych izb rozliczeniowych uwzględniane są dodatkowo wniesione rodzaje zabezpieczeń (initial margin, default fund).

Rozkład ekspozycji kredytowej mBanku z tytułu zawartych transakcji pochodnych w podziale na typ kontrahenta przedstawia się w następujący sposób:

- 37% z bankami,
- 33% z centralnymi izbami rozliczeniowymi (CCP),
- 21% z klientami korporacyjnymi,
- 9% z instytucjami finansowymi.

Grupa mBanku S.A. Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe według Międzynarodowych Standardów
Sprawozdawczości Finansowej za 2016 rok

(w tys. zł)

Rozkład ekspozycji kredytowej z tytułu zawartych transakcji pochodnych w podziale na typ klienta:

Typ klienta	Ekspozycja kredytowa 2016 (w mln zł)	Ekspozycja kredytowa 2015 (w mln zł)
Banki z umowa zabezpieczającą	1 267	1 608
Banki bez umowy zabezpieczającej	93	226
Centralne izby rozliczeniowe	1 242	445
Korporacje z ekspozycją zabezpieczoną gotówką	(8)	(12)
Korporacje z limitem	794	670
Niebankowe instytucje finansowe	324	254
Klienci Private Banking	0	(1)

W porównaniu do końca roku 2015 miał miejsce istotny wzrost ekspozycji z centralnymi izbami rozliczeniowymi (CCP): 1 242 mln zł na koniec roku 2016 wobec 445 mln zł na koniec roku 2015, co wynika ze zmian podyktowanych regulacją EMIR (clearing obligation).

Ekspozycja kredytowa mBanku z tytułu zawartych transakcji pochodnych w podziale na bieżącą wycenę i Add-on została przedstawiona w poniższej tabeli:

(w mln zł)	Banki		CCP		Korporacje i pozostali klienci	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015
NPV	56,31	107,20	0,07	0,09	321,96	246,06
add-on	1 303,79	1 726,76	1 241,97	444,84	828,70	695,21
collateral	(38,95)	(1,35)	(99,21)	(14,26)	41,06	30,28

W celu odzwierciedlenia ryzyka kredytowego zawartego w instrumentach pochodnych Grupa stosuje korektę ich wartości godziwej, która uwzględnia ryzyko kredytowe kontrahenta. Korekta z tytułu ryzyka kredytowego kontrahenta bazuje na oczekiwanej stracie do terminu zapadalności instrumentu i jest wyliczana na poziomie Banku zgodnie z przyjętą metodyką kalkulacji CVA/DVA. Kwota korekty jest następnie alokowana na poszczególne transakcje. Wartość tej korekty ujęta jest w rachunku zysków i strat w wyniku na działalności handlowej.

Poniższa tabela prezentuje udział procentowy instrumentów pochodnych razem z korektą z tytułu ryzyka kredytowego kontrahenta, stanowiących składnik aktywów finansowych w łącznej wartości bilansowej dla każdej kategorii wewnętrznego ratingu stosowanego przez Grupę (opis modelu ratingu jest przedstawiony w Nocie 3.4.4).

Pod-portfel	31.12.2016		31.12.2015	
	Wartość godziwa %	Pokrycie rezerwą (%)	Wartość godziwa %	Pokrycie rezerwą (%)
1	46,95	0,11	29,31	0,16
2	31,00	0,18	34,07	0,10
3	6,39	2,70	29,46	0,53
4	12,78	0,50	3,04	1,63
5	1,21	2,58	3,05	0,74
6	0,07	1,42	0,03	4,21
7	1,32	0,54	0,03	3,11
8	0,09	0,00	1,00	0,05
kategoria default	0,19	2,02	0,01	5,53
Razem	100,00	0,39	100,00	0,31

3.5. Instrumenty dłużne: obligacje skarbowe i inne uznane papiery wartościowe

31 grudnia 2016 r.	Przeznaczone do obrotu			Inwestycyjne dłużne papiery wartościowe	Razem
Rating	Obligacje rządowe	Bony skarbowe	Pozostałe dłużne		
AAA	-	-	2 884	1 987 820	1 990 704
AA- do AA+	-	-	-	-	-
A- do A+	3 503 029	-	-	28 519 753	32 022 782
BBB+ do BBB-	-	-	83 867	372 290	456 157
BB+ do BB-	-	-	144 822	340 024	484 846
B+ do B-	-	-	21 395	21 601	42 996
poniżej B-	-	-	-	-	-
bez ratingu	-	-	40 460	85 764	126 224
Razem	3 503 029	-	293 428	31 327 252	35 123 709

31 grudnia 2015 r.	Przeznaczone do obrotu			Inwestycyjne dłużne papiery wartościowe	Razem
Rating	Obligacje rządowe	Bony skarbowe	Pozostałe dłużne		
AAA	-	-	-	46 353	46 353
AA- do AA+	-	-	-	827 919	827 919
A- do A+	178 492	-	24 313	28 913 377	29 116 182
BBB+ do BBB-	-	-	219 484	388 301	607 785
BB+ do BB-	-	-	128 406	361 620	490 026
B+ do B-	-	-	-	-	-
poniżej B-	-	-	-	-	-
bez ratingu	-	-	-	-	-
Razem	178 492	-	372 203	30 537 570	31 088 265

96,84% inwestycji w dłużne papiery wartościowe uzyskało przynajmniej rating kredytowy A- (31 grudnia 2015 r. – 96,47%).

Informacja o odpisach z tytułu utraty wartości inwestycyjnych kapitałowych papierów wartościowych znajduje się w Nocie 23.

3.6. Koncentracja aktywów, zobowiązań i pozycji pozabilansowych**Ryzyko koncentracji geograficznej**

W celu aktywnego zarządzania ryzykiem koncentracji na kraje Grupa:

- przestrzega sformalizowanych procedur mających na celu identyfikację, pomiar oraz monitorowanie tego ryzyka,
- przestrzega sformalizowanych limitów ograniczających ryzyko na kraje oraz zasad postępowania w przypadku przekroczenia tych limitów,
- posiada system sprawozdawczości zarządczej umożliwiający monitorowanie poziomu ryzyka na kraje, wspierający proces decyzyjny dotyczący zarządzania,
- utrzymuje kontakty z wyselekcjonowaną grupą największych banków o dobrym ratingu, aktywnych w obsłudze transakcji zagranicznych. Na niektórych rynkach, których ryzyko jest trudne do oszacowania, Bank korzysta z usług swoich zagranicznych banków korespondentów, na przykład Commerzbanku, oraz z ubezpieczenia w KUKIE pokrywającego ryzyko ekonomiczne i polityczne.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku nie występował istotny poziom koncentracji geograficznej w portfelu kredytowym Grupy mBanku. W zakresie ekspozycji odnoszących się do krajów innych niż Polska nie stwierdzono istotnego udziału ekspozycji z utratą wartości.

Ryzyko koncentracji branżowej

Monitoring zaangażowań w branże, zdefiniowane zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności, dokonywany jest w poszczególnych spółkach Grupy, zgodnie z wewnętrznymi przepisami.

Grupa mBanku S.A. Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe według Międzynarodowych Standardów
Sprawozdawczości Finansowej za 2016 rok

(w tys. zł)

mBank dokonuje analizy ryzyka koncentracji branżowej w celu bezpiecznego i efektywnego budowania portfela korporacyjnego.

Monitorowaniu i analizie podlegają branże, na które Bank posiada zaangażowanie powyżej 5% łącznej kwoty zaangażowania na koniec danego okresu sprawozdawczego, a także branże dodatkowo wskazane przez Wiceprezesa Zarządu ds. Zarządzania Ryzykiem.

mBank zarządza ryzykiem koncentracji branżowej wyznaczając limity branżowe. O ile Komitet Ryzyka Bankowości Korporacyjnej i Inwestycyjnej (KRK) nie postanowi inaczej, ustala się limit zaangażowania mBanku w dowolną branżę na poziomie nie wyższym niż:

- 12% wartości brutto portfela kredytowego w poprzednim okresie sprawozdawczym dla branż o niskim ryzyku,
- 10% wartości brutto portfela kredytowego w poprzednim okresie sprawozdawczym dla branż o średnim ryzyku,
- 5% wartości brutto portfela kredytowego w poprzednim okresie sprawozdawczym dla branż o wysokim ryzyku.

W przypadku przekroczenia limitu branżowego lub przewidywania, że taki limit może być przekroczony w następnym okresie sprawozdawczym, wprowadzane są działania zapobiegające przekroczeniu limitów, a wszelkie decyzje w tym zakresie są podejmowane przez KRK.

Poniższa tabela prezentuje strukturę koncentracji zaangażowania bilansowego Grupy mBanku w poszczególne branże.

Struktura koncentracji zaangażowania Grupy mBanku

Lp	Branże	Zadłużenie kapitałowe (w tys. zł)	%	Zadłużenie kapitałowe (w tys. zł)	%
		31.12.2016		31.12.2015	
1.	Osoby fizyczne	48 949 829	57,87	46 258 683	56,82
2.	Obsługa rynku nieruchomości	6 082 294	7,19	4 975 227	6,11
3.	Budownictwo	3 793 386	4,48	3 743 369	4,60
4.	Handel hurtowy	3 412 977	4,04	3 141 017	3,86
5.	Handel detaliczny	2 247 432	2,66	2 244 062	2,76
6.	Transport i logistyka	1 980 326	2,34	1 858 064	2,28
7.	Branża spożywcza	1 815 208	2,15	1 899 778	2,33
8.	Paliwa i chemia	1 661 718	1,96	1 789 636	2,20
9.	Metale	1 594 922	1,89	1 395 689	1,71
10.	Informacja i komunikacja	1 388 191	1,64	1 032 953	1,27
11.	Branża drzewna	1 197 826	1,42	1 552 832	1,91
12.	Energetyka i ciepłownictwo	1 157 807	1,37	1 472 862	1,81
13.	Usługi	938 423	1,11	538 987	0,66
14.	Branża finansowa	930 683	1,10	934 170	1,15
15.	Administracja publiczna	909 234	1,08	1 161 955	1,43
16.	Działalność profesjonalna	729 065	0,86	734 330	0,90
17.	Hotele i restauracje	728 771	0,86	645 710	0,79
18.	Elektronika i AGD	492 716	0,58	517 183	0,64
19.	Motoryzacja	484 696	0,57	489 478	0,60
20.	Przemysł	416 432	0,49	438 525	0,54
21.	Usługi komunalne	414 243	0,49	369 308	0,45
22.	Górnictwo	394 503	0,47	498 312	0,61
23.	Kultura i rozrywka	309 057	0,37	448 834	0,55

Łączne zaangażowanie Grupy na dzień 31 grudnia 2016 roku w wyżej wymienione branże (poza osobami fizycznymi) wynosi 39,12% portfela kredytowego (31 grudnia 2015 roku – 39,16%).

Grupa mBanku S.A. Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe według Międzynarodowych Standardów
Sprawozdawczości Finansowej za 2016 rok

(w tys. zł)

Ryzyko inwestycyjne tych branż (w 3-stopniowej skali tj.: niskie , średnie, wysokie) według stanu na koniec 2016 roku i na koniec 2015 roku zostało oszacowane przez analityków sektorowych Banku, zgodnie z poniższą tabelą

Lp	Branże	31.12.2016	31.12.2015
1.	Obsługa rynku nieruchomości	średnie	średnie
2.	Budownictwo	średnie	średnie
3.	Handel hurtowy	średnie	średnie
4.	Handel detaliczny	średnie	średnie
5.	Transport i logistyka	średnie	średnie
6.	Branża spożywcza	średnie	średnie
7.	Paliwa i chemia	średnie	średnie
8.	Metale	wysokie	wysokie
9.	Informacja i komunikacja	średnie	średnie
10.	Branża drzewna	średnie	średnie
11.	Energetyka i ciepłownictwo	średnie	średnie
12.	Usługi	średnie	średnie
13.	Branża finansowa	średnie	średnie
14.	Administracja publiczna	niskie	niskie
15.	Działalność profesjonalna	średnie	średnie
16.	Hotele i restauracje	średnie	średnie
17.	Elektronika i AGD	średnie	średnie
18.	Górnictwo	wysokie	wysokie
19.	Motoryzacja	średnie	średnie
20.	Przemysł	średnie	średnie
21.	Usługi komunalne	średnie	średnie
22.	Kultura i rozrywka	wysokie	wysokie

Ryzyko koncentracji dużych ekspozycji

Celem procesu zarządzania ryzykiem koncentracji dużych ekspozycji jest bieżący monitoring poziomu limitów określonych w Rozporządzeniu CRR. W celu zabezpieczenia się przed ryzykiem przekroczenia regulacyjnych limitów w Banku:

- ustalane są limity wewnętrzne, mniejsze niż określone w Rozporządzeniu CRR,
- prowadzony jest codzienny monitoring dużych ekspozycji oraz obowiązuje niezwłoczne informowanie uczestników procesów, kredytowego i inwestycyjnego, w przypadku zanotowania przekroczeń limitów wewnętrznych.

Działania te mają bezpośredni wpływ na decyzje podejmowane w Banku dotyczące nowych ekspozycji lub zwiększania istniejących wobec klientów i grup podmiotów powiązanych (GPP).

mBank przykłada szczególną wagę do prawidłowej identyfikacji skali ryzyka wobec znaczących ekspozycji kredytowych, które są zdefiniowane w wewnętrznych przepisach Banku. W przypadku przekroczenia określonej kwoty ekspozycji/limitu na klienta/GPP identyfikowanej jako „bulk risk” finansowanie wymaga dodatkowej decyzji Zarządu Banku niezależnie od PD-ratingu i poziomu szczebla decyzyjnego.

Bank monitoruje duże zaangażowania podlegające limitowi koncentracji, tj. ekspozycje po uwzględnieniu skutków ograniczenia ryzyka kredytowego (art. 401-403 Rozporządzenia CRR) oraz wyłączeń (art. 390 ust. 6, art. 400, art. 493 ust. 3 Rozporządzenia CRR), które są równe lub przekraczają 10% uznanego kapitału. Według stanu na koniec 2016 roku nie zanotowano żadnego dużego zaangażowania podlegającego limitowi koncentracji.

W Banku funkcjonuje Komitet Kredytowy Grupy mBanku, który jest odpowiedzialny za sprawowanie nadzoru na ryzykiem koncentracji i dużymi ekspozycjami na poziomie spółek zależnych mBanku.

3.7. Ryzyko rynkowe**3.7.1 Organizacja zarządzania ryzykiem**

Organizując procesy zarządzania ryzykiem rynkowym mBank kieruje się zasadami i wymaganiami określonymi w uchwałach oraz rekomendacjach KNF, które dotyczą zarządzania ryzykiem rynkowym, w szczególności Rekomendacjami A oraz I.

Naczelną zasadą organizacji procesu zarządzania ryzykiem rynkowym jest oddzielenie funkcji monitoringu i kontroli ryzyka rynkowego od funkcji związanych z podejmowaniem i utrzymywaniem otwartych pozycji ryzyka rynkowego. Funkcje monitoringu i kontroli ryzyka rynkowego są realizowane przez Departament Ryzyka Rynków Finansowych (DRR) nadzorowany przez Wiceprezesa Zarządu ds. Zarządzania Ryzykiem (CRO), podczas gdy operacyjne zarządzanie pozycjami ryzyka rynkowego odbywa się w Departamencie Rynków Finansowych (DFM), w Wydziale Transakcji Własnych w Biurze Maklerskim (BM_WTW) oraz w Departamencie Skarbu (DS), które podlegają Wiceprezesowi Zarządu ds. Rynków Finansowych. W I półroczu 2016 roku mDom Maklerski włączony został do mBanku. W wyniku połączenia jednostek prowadzących działalność operacyjną skoncentrowaną na instrumentach finansowych podlegających obrotowi na giełdach papierów wartościowych, z obu podmiotów wyodrębniony został Wydział Transakcji Własnych w Biurze Maklerskim, który zastąpił w mBanku dotychczasowe Biuro Maklerskie. Wzrost miar ryzyka rynkowego z tego powodu był nieznaczny.

Departament Emisji Papierów Dłużnych (DCM) jest jednostką organizacyjną odpowiedzialną za emisję instrumentów dłużnych oraz zarządzanie pozycjami nieskarbowych papierów dłużnych pozostających w księdze bankowej. Ponadto, pozycje inwestycyjne wrażliwe na czynniki ryzyka rynkowego (na ceny akcji notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych) oraz pozycje w instrumentach dłużnych emitentów nierządowych są zarządzane w Departamencie Finansowania Strukturalnego i Mezzanine (DFS). DCM i DFS funkcjonują w obszarze Bankowości Korporacyjnej i Inwestycyjnej.

Zarządzanie ryzykiem rynkowym jest realizowane w ramach jednolitego procesu w Departamencie Ryzyka Rynków Finansowych (DRR), który odpowiada za pomiar ekspozycji na ryzyko rynkowe portfeli jednostek front-office Banku za pomocą miar ryzyka rynkowego: wartości zagrożonej (VaR) oraz wartości testów warunków skrajnych. DRR odpowiada za kontrolę wykorzystania limitów dla miar ryzyka rynkowego ustanowionych przez Zarząd Banku oraz Komitet Ryzyka Rynków Finansowych Grupy mBanku (KRF) oraz zapewnia bieżące i okresowe raportowanie ekspozycji na ryzyko rynkowe dla menadżerów zarządzających portfelami jednostek front-office Banku, dla członków KRF oraz bezpośrednio dla CRO. DRR prowadzi również prace rozwojowe metodologii pomiaru ryzyka rynkowego, ryzyka przedrozdliczeniowego transakcji na instrumentach pochodnych oraz opracowuje modele wyceny instrumentów finansowych. Za nadzór nad procesem zarządzania ryzykiem modeli odpowiada Komitet Ryzyka Modeli.

Ponadto Departament Ryzyka Rynków Finansowych odpowiada za ustalanie i uzgadnianie wyniku finansowego na transakcjach dokonywanych przez front-office oraz dostarczanie codziennych informacji dotyczących wycen instrumentów finansowych do obszaru finansów. Wyceny transakcji pochodnych z klientami Banku są również przekazywane do jednostek biznesowych zajmujących się obsługą klientów (obszar Bankowości Korporacyjnej i Inwestycyjnej). Wyceny przygotowywane w DRR są podstawą do zarządzania zabezpieczeniami związanymi z zawartymi transakcjami na instrumentach pochodnych.

Departament administruje systemami informatycznymi wykorzystywanymi przez front-office i w tym zakresie do jego kompetencji należy między innymi administracja uprawnieniami użytkowników, parametryzacja w systemach instrumentów finansowych, a także kontrahentów i emitentów papierów wartościowych oraz zasilanie tych systemów danymi rynkowymi. Do kompetencji DRR należy również kontrola wykorzystania limitów kredytowych kontrahenta (obejmujących limity na ryzyko przedrozdliczeniowe, rozliczeniowe oraz limity na ryzyko emitenta i ryzyko kraju) i eskalacja przekroczeń. Ponadto DRR weryfikuje, czy transakcje zawierane przez front-office są wykonane po cenach rynkowych obowiązujących w momencie zawarcia transakcji oraz kontroluje proces modyfikacji i usuwania transakcji z systemów front-office.

3.7.2 Narzędzia i miary

W prowadzonej działalności mBank jest narażony na ryzyko rynkowe, czyli ryzyko niekorzystnej dla Banku zmiany bieżącej wyceny instrumentów finansowych znajdujących się w portfelach Banku następującej w wyniku zmian czynników ryzyka rynkowego - stóp procentowych, kursów walutowych, cen akcji i kwotowań indeksów, implikowanych zmienności instrumentów opcyjnych, oraz spreadów kredytowych.

mBank identyfikuje ryzyko rynkowe na pozycjach zaliczanych do księgi handlowej wycenianych do wartości godziwej (metodą wyceny bezpośredniej lub metodą wyceny z modelu), które może się zmaterializować stratami mającymi swoje odzwierciedlenie w wyniku finansowym mBanku. Ponadto, Bank przypisuje ryzyko rynkowe pozycjom księgi bankowej, niezależnie od zasad kalkulacji wyniku na tych pozycjach stosowanych na potrzeby sprawozdawczości rachunkowej. W szczególności, w celu odwzorowania ryzyka stóp procentowych produktów obszaru bankowości detalicznej i korporacyjnej o nieokreślonym terminie przeszacowania odsetek lub o stopach administrowanych przez mBank, Bank stosuje modele tak zwanych portfeli replikujących. Bank przyjmuje również aktywne podejście do zarządzania kapitałem, które w przypadku miar ryzyka rynkowego odzwierciedlone jest poprzez modelowanie kapitału w horyzoncie inwestycyjnym 5 lat. Miary ryzyka rynkowego pozycji odsetkowych księgi bankowej są wyznaczone modelami wartości bieżącej (NPV – net present value).

Kwantyfikacja ekspozycji na ryzyko rynkowe odbywa się poprzez:

- pomiar wartości zagrożonej (VaR),
- pomiar oczekiwanej straty pod warunkiem, że strata przekracza wartość zagrożoną (ES – Expected Shortfall),
- pomiar wartości zagrożonej w niekorzystnych warunkach rynkowych (Stressed VaR),
- pomiar kapitału ekonomicznego na pokrycie ryzyka rynkowego,
- wyznaczanie wartości testów warunków skrajnych.

Wartość zagrożona (VaR) wyznaczana jest za pomocą metody historycznej, w trybie dziennym, dla 1-dniowego i 10-dniowego horyzontu czasowego dla poziomów ufności 95%, 97,5% oraz 99%. W metodzie symulacji historycznej brane są pod uwagę dane historyczne dotyczące czynników ryzyka z ostatnich 254 dni roboczych. Od września 2015 roku wprowadzony został pomiar wartości zagrożonej w niekorzystnych warunkach rynkowych. W przypadku tej miary kalkulacja jest analogiczna do kalkulacji wartości zagrożonej, a jedyną różnicą jest okres występowania warunków skrajnych, który wyznaczany jest na podstawie 7-letniego szeregu wartości zagrożonej, opartego na kolejnych dwunastomiesięcznych oknach zmian czynników ryzyka z ostatnich 8 lat. W 2016 roku obejmował on rok kończący się w czerwcu 2009 roku. Okres ten podlega weryfikacji co najmniej raz w roku.

W kalkulacji wartości zagrożonej uwzględniane są następujące czynniki ryzyka:

- stopy procentowe,
- kursy walutowe,
- ceny akcji i wartości indeksów oraz ich zmienności,
- spready kredytowe (w części odpowiadającej za rynkową fluktuację cen papierów dłużnych, odzwierciedlając wartość spreadu kredytowego dla obligacji korporacyjnych oraz wartość spreadu pomiędzy krzywą rentowności obligacji rządowych oraz krzywą swap - dla obligacji rządowych).

Na podstawie dziennej kalkulacji wartości zagrożonej obliczana jest oczekiwana wartość straty pod warunkiem, że strata przekracza wartość zagrożoną (ES), jako średnia z sześciu hipotetycznych największych strat.

Kapitał ekonomiczny na pokrycie ryzyka rynkowego to kapitał na pokrycie strat w skali jednego roku z tytułu zmian wyceny instrumentów finansowych tworzących portfele Banku, wynikających ze zmian cen i wartości parametrów rynkowych.

Dodatkowymi miarami ryzyka rynkowego, uzupełniającymi pomiar wartości zagrożonej, są testy warunków skrajnych, które pokazują hipotetyczną zmianę bieżącej wyceny portfeli mBanku, która nastąpiłaby wskutek wystąpienia tzw. scenariuszy testów warunków skrajnych, czyli przyjęcia przez czynniki ryzyka wyszczególnionych skrajnych wartości, przy założeniu utrzymywania statycznego portfela.

Testy warunków skrajnych składają się z dwóch części: standardowych testów warunków skrajnych wyznaczonych dla standardowych czynników ryzyka: kursy wymiany walut, stopy procentowe, ceny akcji oraz ich zmienności, a także testu warunków skrajnych, który obejmuje zmiany spreadów kredytowych. W ten sposób zaadresowano między innymi potrzebę pokrycia w analizach testów warunków skrajnych niezależnego wpływu ryzyka bazowego (spreadu pomiędzy stopami obligacji rządowych oraz stopami IRS), na które wyeksponowany jest Bank z tytułu utrzymywania portfela obligacji Skarbu Państwa.

Ryzyko rynkowe, w szczególności ryzyko stóp procentowych księgi bankowej, jest kwantyfikowane również przez wyznaczanie wartości zagrożonego dochodu odsetkowego (ang. Earnings at Risk - EaR) dla portfela bankowego, co szerzej opisane zostało w rozdziale dotyczącym ryzyka stopy procentowej.

W celu ograniczenia ekspozycji na ryzyko rynkowe decyzjami Rady Nadzorczej (w odniesieniu do portfela Grupy mBanku), Zarządu Banku (w odniesieniu do portfela mBanku) oraz Komitetu Ryzyka Rynków Finansowych (w odniesieniu do portfeli jednostek biznesowych) ustanawiane są limity VaR na poziomie ufności 97,5% w 1-dniowym horyzoncie czasowym oraz limity na test warunków skrajnych.

3.7.3 Pomiar ryzyka

Wartość zagrożona, Expected Shortfall

W 2016 roku ryzyko rynkowe Banku mierzone wartością zagrożoną VaR (w horyzoncie jednodniowym, na poziomie ufności 97,5%) utrzymywało się na umiarkowanym poziomie w relacji do limitów VaR. Średnie wykorzystanie limitów wartości zagrożonej dla portfela Departamentu Rynków Finansowych (DFM), składającego się z pozycji portfela handlowego wynosiło 46% (2,5 mln zł), dla portfela Wydziału Transakcji Własnych w Biurze Maklerskim (BM_WTW) 20% (0,2 mln zł), natomiast dla portfela Departamentu Skarbu (DS), którego pozycje są klasyfikowane wyłącznie do portfela bankowego wynosiło 79% (33,3 mln zł) dla portfela bez modelowania kapitału oraz 60% (25,1 mln zł) w przypadku portfela z modelowaniem kapitału.

Średnie wykorzystanie limitu wartości zagrożonej pozycji Departamentu Emisji Papierów Dłużnych (DCM) wynosiło 43% (0,8 mln PLN). Limit wartości zagrożonej pozycji Departamentu Finansowania Strukturalnego i Mezzanine (DFS) był wykorzystany średnio w 16% (8 tys. zł).

W 2016 roku na wysokość wartości zagrożonej (VaR) portfela Banku miały wpływ w przeważającej mierze portfele instrumentów wrażliwych na stopę procentową oraz na wyodrębniony spread kredytowy – portfele skarbowych papierów dłużnych zarządzane przez DS na księdze bankowej oraz zarządzane przez DFM na pozycjach księgi handlowej łącznie z pozycjami wynikającymi z transakcji wymiany stóp procentowych.

Portfele DFM instrumentów wrażliwych na zmiany kursów walutowych, takich jak transakcje wymiany walut oraz opcje walutowe, a także ekspozycja portfeli BM_WTW na ryzyko cen akcji oraz na ryzyko zmienności implikowanych opcji giełdowych obracanych na GPW miały relatywnie mniejszy wpływ na profil ryzyka Banku.

Poziom VaR i ES dla mBanku

W poniższej tabeli zaprezentowane zostały statystyki poziomów miar wartości zagrożonej oraz oczekiwanej straty pod warunkiem, że przekroczy ona wartość zagrożoną portfela mBanku:

w tys. zł	2016 rok				2015 rok			
	31.12.2016	średnia	maksimum	minimum	31.12.2015	średnia	maksimum	minimum
VaR IR	12 903	13 721	18 454	11 042	13 688	16 085	23 329	12 739
VaR FX	772	547	816	351	496	685	1 096	453
VaR EQ	199	214	791	62	79	5 170	6 588	67
VaR CS	21 249	27 172	30 150	19 856	26 320	23 916	26 345	20 426
VaR	28 037	35 306	40 726	27 124	29 943	27 877	34 881	21 266
ES	42 093	42 983	49 041	38 046	40 007	37 576	45 102	28 954

VaR IR – ryzyko stopy procentowej (bez wyodrębnionego ze stopy spreadu kredytowego)

VaR FX - ryzyko walutowe

VaR EQ – ryzyko akcyjne

VaR CS – ryzyko spreadu kredytowego

Poziom VaR i ES dla Grupy mBanku

Zasadniczym źródłem ryzyka rynkowego Grupy mBanku są pozycje mBanku. Poniższe tabele przedstawiają statystyki poziomów miar wartości zagrożonej (przy poziomie ufności 97,5% dla jednodniowego okresu utrzymywania pozycji) oraz wartości oczekiwanej straty pod warunkiem, że przekroczy ona wartość zagrożoną Grupy mBanku w 2016 roku dla poszczególnych podmiotów należących do Grupy, w których zidentyfikowano pozycje ryzyka rynkowego (tj. portfeli mBanku, mBanku Hipotecznego, mLeasingu) oraz miary wartości zagrożonej w rozbiciu na wartości zagrożone odpowiadające poszczególnym głównym rodzajom ryzyka – ryzyka stóp procentowych (VaR IR), ryzyka kursów walutowych (VaR FX) i ryzyka cen akcji/wartości indeksów (VaR EQ) oraz ryzyka spreadu kredytowego (VaR CS). Wartości miar VaR na koniec 2016 roku przedstawia poniższa tabela:

w tys. zł	Grupa mBanku	mBank	mBH	mLeasing
VaR IR średni	14 143	13 721	187	278
VaR FX średni	558	547	29	17
VaR EQ średni	224	214	0	0
VaR CS średni	27 352	27 172	197	0
VaR średni	35 879	35 306	330	273
VaR max	41 393	40 726	770	339
VaR min	27 515	27 124	100	192
VaR	28 438	28 037	459	212

Grupa mBanku S.A. Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe według Międzynarodowych Standardów
Sprawozdawczości Finansowej za 2016 rok

(w tys. zł)

Dla porównania, na koniec roku 2015 VaR dla Grupy mBanku wyniósł 30 158 tys. zł, w tym dla mBanku – 29 943 tys. zł, mBanku Hipotecznego – 99 tys. zł i mLeasingu – 273 tys. zł.

Wartość miar VaR na koniec 2015 roku przedstawia poniższa tabela:

w tys. zł	Grupa mBanku	mBank	mBH	mLeasing	DM mBanku
VaR IR średni	16 437	16 085	29	348	7
VaR FX średni	687	685	23	17	22
VaR EQ średni	5 192	5 170	0	0	98
VaR CS średni	23 916	23 916	0	0	0
VaR średni	28 265	27 877	40	349	100
VaR max	35 005	34 881	492	462	161
VaR min	21 591	21 266	12	241	47
VaR	30 158	29 943	99	273	56

Wartości miar oczekiwanej straty pod warunkiem, że przekroczy ona wartość zagrożoną na koniec 2016 roku przedstawione zostały w poniższej tabeli:

w tys. zł	Grupa mBanku	mBank	mBH	mLeasing
ES średni	43 508	42 983	426	335
ES max	49 923	49 041	936	398
ES min	38 769	38 046	117	256
ES (31.12.2016)	42 779	42 093	612	273

Dla porównania wartości oczekiwanej straty pod warunkiem, że przekroczy ona wartość zagrożoną na koniec 2015 roku przedstawione zostały w poniższej tabeli:

w tys. zł	Grupa mBanku	mBank	mBH	mLeasing	DM mBanku
ES średni	37 822	37 576	55	440	139
ES max	45 275	45 102	558	584	208
ES min	29 198	28 954	16	325	74
ES (31.12.2015)	40 232	40 007	114	365	95

Wartość zagrożona w niekorzystnych warunkach

Od września 2015 roku wprowadzona została nowa miara - wartość zagrożona w niekorzystnych warunkach (jest to miara obserwowana). Poniższa tabela przedstawia statystyki tej miary dla mBanku za ostatni kwartał 2015 roku oraz w roku 2016:

w tys. zł	2016 rok				2015 rok			
	31.12.2016	średnia	maksimum	minimum	31.12.2015	średnia	maksimum	minimum
Stressed VaR IR	45 288	43 671	50 339	36 293	37 742	35 742	39 293	31 053
Stressed VaR FX	2 339	1 363	2 655	576	1 338	1 376	2 933	516
Stressed VaR EQ	422	342	1 495	2	4	8 721	13 074	4
Stressed VaR CS	87 930	87 516	96 278	74 731	73 992	75 255	77 899	73 530
Stressed VaR	124 833	119 771	130 662	105 462	103 060	111 038	116 945	102 035

Grupa mBanku S.A. Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe według Międzynarodowych Standardów
Sprawozdawczości Finansowej za 2016 rok

(w tys. zł)

Poniższa tabela przedstawia statystyki tej miary dla Grupy mBanku w 2016 roku:

w tys. zł	Grupa mBanku	mBank	mBH	mLeasing
Stressed VaR IR	45 394	43 671	763	757
Stressed VaR FX	1 371	1 363	96	54
Stressed VaR EQ	347	342	0	0
Stressed VaR CS	88 045	87 516	686	0
Stressed VaR średni	121 382	119 771	1 295	745
Stressed VaR max	133 795	130 662	2 400	924
Stressed VaR min	106 046	105 462	381	628
Stressed VaR	128 079	124 833	2 241	731

Poniższa tabela przedstawia statystyki tej miary dla Grupy mBanku za ostatni kwartał 2015 roku:

w tys. zł	Grupa mBanku	mBank	mBH	mLeasing	DM mBanku
Stressed VaR IR	36 600	35 742	119	728	42
Stressed VaR FX	1 384	1 376	103	41	88
Stressed VaR EQ	8 768	8 721	0	0	75
Stressed VaR CS	75 255	75 255	0	0	0
Stressed VaR średni	111 503	111 038	192	730	91
Stressed VaR max	117 341	116 945	411	811	124
Stressed VaR min	102 454	102 035	86	667	57
Stressed VaR	103 580	103 060	406	720	113

Kapitał ekonomiczny na pokrycie ryzyka rynkowego

Dla Grupy mBanku średnie wykorzystanie limitu na kapitał ekonomiczny na pokrycie ryzyka rynkowego w 2016 roku wyniosło 52% (681,5 mln zł). Średni poziom kapitału ekonomicznego na pokrycie ryzyka rynkowego dla mBanku wynosił 668,9 mln zł. Na koniec 2016 roku kapitał ekonomiczny na ryzyko rynkowe wynosił dla Grupy mBanku 783,0 mln zł, natomiast dla Banku 767,3 mln zł. Dla porównania na koniec 2015 roku wartości tej miary kształtowały się odpowiednio na poziomie 655,8 mln zł oraz 643,5 mln zł.

Testy warunków skrajnych

Dla Grupy mBanku średnie wykorzystanie limitu na wyniki testów warunków skrajnych wyniosło w 2016 roku 59% (797,2 mln zł) dla portfela bez modelowania kapitału, natomiast 58% (788,1 mln zł) dla portfela z modelowaniem kapitału.

Dla mBanku średnie wykorzystanie limitu na wyniki testów warunków skrajnych wyniosło w 2016 roku 60% (776,6 mln zł) dla portfela bez modelowania kapitału.

Średnie wykorzystanie limitów na wyniki testów warunków skrajnych, wyniosło w 2016 roku na portfelu DS 69% (655,3 mln zł) oraz 72% (692,0 mln zł), odpowiednio bez modelowania oraz z modelowaniem kapitału. Z kolei na portfelu DFM średnie wykorzystanie limitu wyniosło 37% (91,8 mln zł), na portfelu BM 17% (1,3 mln zł), na portfelu DCM 55% (33,2 mln zł), a na portfelu DFS 33% (232 tys. zł). Największą część prezentowanych wyników testów warunków skrajnych stanowi wartość testu z tytułu zmiany spreadu kredytowego dla portfeli obligacji skarbowych, ponieważ w scenariuszach stresowych uwzględniony został przeciętnie wzrost spreadu kredytowego o 100 punktów bazowych.

Poniższa tabela przedstawia wyniki testów warunków skrajnych dla Grupy mBanku (bez modelowania kapitału) w 2016 roku w porównaniu do roku 2015:

w mln zł	2016 rok				2015 rok			
	31.12.2016	średnia	maksimum	minimum	31.12.2015	średnia	maksimum	minimum
Base ST	102	87	125	26	78	111	139	72
CS ST	767	710	798	639	647	691	772	613
Total ST	869	797	914	679	725	802	905	705

Base stress test – standardowy test warunków skrajnych

CS stress test – test warunków skrajnych dla scenariuszy obejmujących zmiany spreadów kredytowych

Total stress test – całkowity test warunków skrajnych (suma standardowego testu warunków skrajnych i testu warunków skrajnych dla scenariuszy obejmujących zmiany spreadów kredytowych)

3.8. Ryzyko walutowe

Grupa mBanku S.A. Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe według Międzynarodowych Standardów
Sprawozdawczości Finansowej za 2016 rok

(w tys. zł)

Grupa jest narażona na wpływ zmian kursów walutowych z tytułu posiadanych aktywów finansowych i zaciągniętych zobowiązań w walutach innych niż PLN. Poniższe tabele przedstawiają ekspozycję Grupy na ryzyko walutowe na dzień 31 grudnia 2016 roku i 31 grudnia 2015 roku. Tabele te przedstawiają aktywa i zobowiązania Grupy według wartości bilansowej, w podziale walutowym.

31.12.2016	PLN	EUR	USD	CHF	CZK	Inne	Razem
Aktywa							
Kasa, operacje z bankiem centralnym	5 828 681	2 276 894	30 065	8 197	996 597	23 847	9 164 281
Należności od banków	1 980 646	656 428	271 818	9 008	86 170	78 785	3 082 855
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	3 800 634	-	-	-	-	-	3 800 634
Pochodne instrumenty finansowe	1 284 798	386 238	34 762	90 807	2 199	10 043	1 808 847
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	42 951 808	14 866 150	1 460 161	19 086 645	3 246 761	151 752	81 763 277
Inwestycyjne papiery wartościowe	29 705 654	941 402	38 392	-	707 904	-	31 393 352
Wartości niematerialne	581 632	388	-	-	643	-	582 663
Rzeczowe aktywa trwałe	746 192	5 283	-	-	5 896	-	757 371
Pozostałe aktywa, w tym aktywa podatkowe	1 312 910	45 631	1 382	485	29 811	3	1 390 222
A k t y w a r a z e m	88 192 955	19 178 414	1 836 580	19 195 142	5 075 981	264 430	133 743 502
Zobowiązania							
Zobowiązania wobec banku centralnego	-	-	-	-	-	-	-
Zobowiązania wobec innych banków	1 197 354	895 929	211 975	6 181 492	-	3	8 486 753
Pochodne instrumenty finansowe	1 349 787	210 152	29 249	-	-	10 078	1 599 266
Zobowiązania wobec klientów	65 662 053	16 448 676	2 343 112	641 887	5 714 824	607 410	91 417 962
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	3 365 898	8 385 687	-	826 810	81 994	-	12 660 389
Różnice z rachunkowości zabezpieczeń dotyczące wartości godziwej pozycji zabezpieczanych	-	104 050	-	12 414	407	-	116 871
Pozostałe zobowiązania, w tym zobowiązania podatkowe	2 029 261	105 629	78 685	5 232	59 241	6 949	2 284 997
Rezerwy	173 113	7 939	698	349	654	1	182 754
Zobowiązania podporządkowane	1 263 940	-	-	2 679 409	-	-	3 943 349
Z o b o w i ą z a n i a r a z e m	75 041 406	26 158 062	2 663 719	10 347 593	5 857 120	624 441	120 692 341
Pozycja bilansowa netto	13 151 549	(6 979 648)	(827 139)	8 847 549	(781 139)	(360 011)	13 051 161
Zobowiązania do udzielenia kredytów oraz pozostałe udzielone zobowiązania finansowe	19 765 074	2 093 193	461 548	338	366 855	5 183	22 692 191
Gwarancje, akcepty bankowe i akredytywy	4 439 452	1 236 242	182 679	-	2 766	20 307	5 881 446

Grupa mBanku S.A. Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe według Międzynarodowych Standardów
Sprawozdawczości Finansowej za 2016 rok

(w tys. zł)

31.12.2015	PLN	EUR	USD	CHF	CZK	Inne	Razem
Aktywa							
Kasa, operacje z bankiem centralnym	5 581 797	158 265	47 965	14 535	78 932	56 639	5 938 133
Należności od banków	891 088	674 235	167 265	2 341	107 015	55 390	1 897 334
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	557 541	-	-	-	-	-	557 541
Pochodne instrumenty finansowe	2 912 454	328 614	48 001	56 263	3 996	-	3 349 328
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	37 075 852	16 805 432	1 749 824	19 760 541	2 845 762	196 135	78 433 546
Różnice z rachunkowości zabezpieczeń dotyczące wartości godziwej pozycji zabezpieczanych	-	-	-	-	130	-	130
Inwestycyjne papiery wartościowe	29 046 825	862 205	-	-	827 919	-	30 736 949
Inwestycje we wspólne przedsięwzięcia	7 359	-	-	-	-	-	7 359
Wartości niematerialne	518 006	261	-	-	782	-	519 049
Rzeczowe aktywa trwałe	735 131	3 592	-	-	5 799	-	744 522
Pozostałe aktywa, w tym aktywa podatkowe	1 199 624	70 311	56 062	16	3 707	9 410	1 339 130
A k t y w a r a z e m	78 525 677	18 902 915	2 069 117	19 833 696	3 874 042	317 574	123 523 021
Zobowiązania							
Zobowiązania wobec banku centralnego	-	-	-	-	-	-	-
Zobowiązania wobec innych banków	2 251 356	491 733	198 557	9 069 323	61	8 301	12 019 331
Pochodne instrumenty finansowe	2 945 888	164 737	63 013	-	-	-	3 173 638
Zobowiązania wobec klientów	61 949 417	12 092 703	1 752 010	532 631	4 498 170	315 935	81 140 866
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	2 558 597	5 519 934	-	788 687	78 977	-	8 946 195
Różnice z rachunkowości zabezpieczeń dotyczące wartości godziwej pozycji zabezpieczanych	-	78 672	-	20 659	767	-	100 098
Pozostałe zobowiązania, w tym zobowiązania podatkowe	1 575 093	121 568	62 356	4 960	42 205	9 016	1 815 198
Rezerwy	219 471	4 614	695	354	280	2	225 416
Zobowiązania podporządkowane	1 263 940	-	-	2 563 375	-	-	3 827 315
Z o b o w i ą z a n i a r a z e m	72 763 762	18 473 961	2 076 631	12 979 989	4 620 460	333 254	111 248 057
Pozycja bilansowa netto	5 761 915	428 954	(7 514)	6 853 707	(746 418)	(15 680)	12 274 964
Zobowiązania do udzielenia kredytów oraz pozostałe udzielone zobowiązania finansowe	18 776 300	1 448 173	454 856	-	330 750	2 486	21 012 565
Gwarancje, akcepty bankowe i akredytywy	3 746 579	1 150 464	161 334	-	3 542	19 981	5 081 900

3.9. Ryzyko stopy procentowej

mBank S.A.

W procesie zarządzania ryzykiem stopy procentowej księgi bankowej funkcje monitoringu i kontroli ryzyka realizowane są przez Departament Ryzyka Rynków Finansowych, nadzorowany przez Wiceprezesa Zarządu ds. Zarządzania Ryzykiem, a operacyjne zarządzanie pozycjami ryzyka przez Departament Skarbu, podlegający Wiceprezesowi Zarządu ds. Rynków Finansowych. W ten sposób zapewniona została niezależność funkcji pomiaru, monitorowania i kontrolowania ryzyka od działalności operacyjnej skutkującej zajmowaniem pozycji przez Bank.

Ryzyko stopy procentowej księgi bankowej to ryzyko wynikające z narażenia wyniku odsetkowego oraz kapitału Banku na niekorzystny wpływ zmian stóp procentowych. Kierując się rekomendacjami KNF, a w szczególności Rekomendacją G, Bank monitoruje strukturę księgi bankowej zarówno w zakresie niedopasowania terminów przeszacowania, jak również ryzyka bazowego, ryzyka krzywej dochodowości oraz ryzyka opcji klienta.

Podstawowymi miarami stosowanymi do kontroli ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej są:

- luka niedopasowania terminów przeszacowania (różnica między aktywami, pasywami oraz pozycjami pozabilansowymi księgi bankowej wyznaczana w określonych przedziałach przeszacowania w oparciu o najbliższą datę możliwej zmiany oprocentowania produktów odsetkowych);
- dochód odsetkowy narażony na ryzyko (ang. Earnings at Risk – potencjalny spadek dochodu odsetkowego w perspektywie 1 roku wskutek niekorzystnej zmiany rynkowych stóp procentowych. Miara zakłada stałą wartość i strukturę księgi bankowej, niezmienną konstrukcję oprocentowania, stałą wysokość marży oraz równoległe przesunięcie krzywej dochodowości. EaR liczony jest dla 5 głównych walut - PLN, CHF, EUR, CZK, USD).

Grupa mBanku ustanowiła limit BPV (basis point value +1bp) dla całkowitej ekspozycji Grupy mBanku na stopę procentową w tenorach powyżej 20 lat oraz powyżej 30 lat. Na koniec 2016 roku wykorzystanie tego limitu w tenorach powyżej 20 lat wynosiło 2% (2,3 tys. zł), natomiast limit w tenorach powyżej 30 lat wynosi zero i nie został przekroczony.

Grupa mBanku S.A.

Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe według Międzynarodowych Standardów
Sprawozdawczości Finansowej za 2016 rok

(w tys. zł)

Wykonywane są również analizy typu stres test, mające na celu oszacowanie wpływu niekorzystnych zmian stóp procentowych na dochód odsetkowy oraz na wartość ekonomiczną portfela bankowego. Ryzyko stopy procentowej księgi bankowej kwantyfikowane jest również poprzez miary ryzyka rynkowego – wartość zagrożoną (VaR) oraz testy warunków skrajnych.

Ekspozycja na ryzyko stopy procentowej jest ograniczana dla portfela bankowego limitami (mającymi charakter poziomów kontrolnych) niedopasowania terminów przeszacowania, a także limitami dla ryzyka rynkowego – nałożonymi na wartość zagrożoną (VaR) oraz testy warunków skrajnych. Wykorzystanie tych limitów jest monitorowane i kontrolowane w trybie dziennym.

Dochód odsetkowy narażony na ryzyko

Według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku i 31 grudnia 2015 roku nagła, trwała i o niekorzystnym kierunku zmiana rynkowych stóp procentowych o 100 p.b. dla wszystkich terminów zapadalności spowodowałaby zmniejszenie rocznego dochodu odsetkowego, w okresie 12 miesięcy następujących po dniu bilansowym (EaR) o:

w mln zł	2016				2015			
	31.12.2016	średnia	maksimum	minimum	31.12.2015	średnia	maksimum	minimum
PLN	171,8	78,3	180,0	34,7	99,4	55,4	122,2	8,4
USD	9,3	7,5	13,8	1,2	3,7	2,4	7,5	0,7
EUR	64,9	70,6	142,3	50,2	52,5	37,3	63,1	0,0
CHF	0,0	4,1	21,6	0,0	2,4	8,1	38,8	0,0
CZK	3,1	4,1	7,5	2,4	2,7	2,3	4,8	1,3

Do wyliczenia tych wartości przyjęto założenie, że struktura aktywów i zobowiązań finansowych ujętych w sprawozdaniu według stanu na prezentowane powyżej daty, będzie niezmienna przez okres roku, a Bank nie podejmie żadnych działań w celu zmiany związanej z nimi ekspozycji na ryzyko zmiany stopy procentowej. W kalkulacjach uwzględniono pozycje wynikające z modelowania okresu przeszacowania zgodnie z metodologią portfeli replikujących.

Testy warunków skrajnych

Bank przeprowadza również szereg kalkulacji zmian wartości ekonomicznej portfela bankowego o charakterze scenariuszy testu warunków skrajnych. Zmiana wartości ekonomicznej portfela bankowego w wyniku stres testu, który zakłada scenariusz negatywnej zmiany stóp procentowych dla danej waluty o 200 punktów bazowych wynosiła na koniec 2016 roku 658,12 mln zł (na koniec 2015 roku 497,92 mln zł). Przy kalkulacji tych wartości nie uwzględnia się korelacji pomiędzy walutami oraz zakłada się brak możliwości spadku oprocentowania klientowskiego poniżej 0.

W portfelu bankowym istotną pozycją wycenianą do wartości godziwej jest portfel papierów wartościowych w złotych (bony pieniężne, bony oraz obligacje skarbowe). Ryzyko zmian stóp procentowych w odniesieniu do tego portfela jest kalkulowane także przy wykorzystaniu metodologii testów warunków skrajnych (opisanej powyżej w pkt 3.7). Uwzględnia ona zarówno scenariusze zmian rynkowych stóp procentowych oraz spreadu kredytowego, co w przypadku papierów skarbowych może odzwierciedlać ryzyko bazowe (zmiany spreadu pomiędzy krzywą rządową oraz krzywą swapową).

mBank Hipoteczny S.A.

Podstawowymi miarami ryzyka stopy procentowej w mBanku Hipotecznego S.A. są luka niedopasowania terminów przeszacowania oraz liczony na jej bazie dochód odsetkowy narażony na ryzyko („EaR”).

Według stanu na 31 grudnia 2016 roku i 31 grudnia 2015 roku, nagła zmiana rynkowych stóp procentowych o 100 p.b. dla wszystkich terminów przeszacowania, w przypadku, gdyby miała charakter trwały i o niekorzystnym kierunku, spowodowałaby zmniejszenie rocznego dochodu odsetkowego o:

EaR (w tys. zł)	31.12.2016	31.12.2015
dla pozycji wyrażonych w PLN	5 732	7 518
dla pozycji wyrażonych w USD	3	5
dla pozycji wyrażonych w EUR	772	312

Przy wyliczeniu tych wartości przyjęto założenie, że struktura aktywów i pasywów ujętych w sprawozdaniu finansowym według stanu na prezentowane powyżej daty nie ulegnie zmianie w trakcie najbliższego roku ani że mBank Hipoteczny nie podejmie żadnych działań w celu zmiany ekspozycji narażonej na ryzyko.

mLeasing Sp. z o.o.

Grupa mBanku S.A. Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe według Międzynarodowych Standardów
Sprawozdawczości Finansowej za 2016 rok

(w tys. zł)

Ryzyko rynkowe oznacza dla Spółki potencjalną stratę wywołaną niekorzystnymi zmianami cen rynkowych lub parametrów, na które ceny rynkowe mają wpływ. Spółka jest narażona w tym zakresie na ryzyko wynikające z otwartych pozycji walutowych oraz z niedopasowania produktów obciążonych ryzykiem stopy procentowej w zakresie terminów zapadalności i/lub terminów przeszacowań.

Spółka stosuje globalną miarę dla mierzenia wartości portfela bankowego zagrożonego ryzykiem walutowym i stopy procentowej jaką jest VaR.

Suma VaR ryzyka stopy procentowej oraz VaR ryzyka kursowego stanowi VaR globalny Spółki. VaR ryzyka stopy procentowej prezentuje wpływ zmian stopy procentowej na wartość portfela Spółki. VaR ryzyka kursowego prezentuje wpływ zmian kursów walut na wycenę pozycji bilansowych zobowiązań i aktywów do dnia ich przeszacowania (zmiany oprocentowania).

Zgodnie z decyzją Komitetu Ryzyka mBanku S.A. dotyczącą zasad monitorowania poziomu ryzyka rynkowego w podmiotach zależnych należących do Grupy mBanku, mBank przekazuje wyznaczone wartości miar ryzyka dla portfela mLeasing.

Wysokość VaR (97,5% poziom ufności, okres przetrzymania 1 dzień) nie może przekraczać podstawowego limitu VaR na mLeasing stosowanego przez mBank S.A. w danym okresie (1 mln PLN na koniec 2015 roku).

Poniższa tabela przedstawia wartości VaR na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz na dzień 31 grudnia 2015 roku, wyliczone przy zastosowaniu opisanych powyżej parametrów.

w tys. zł	VaR	
	31.12.2016	31.12.2015
Ryzyko stopy procentowej	207	267
Ryzyko walutowe	5	6
VaR ogółem	212	273

Ryzyko stopy procentowej Grupy mBanku S.A.

Poniższe tabele przedstawiają ekspozycję Grupy na ryzyko stopy procentowej. Tabele te przedstawiają instrumenty finansowe Grupy według wartości bilansowej, w podziale według wcześniejszego z dwóch terminów: zmiany oprocentowania przewidzianego w umowie lub terminu wymagalności.

31.12.2016	Do 1 miesiąca	Od 1 do 3 miesięcy	Od 3 do 12 miesięcy	Od 1 do 5 lat	Powyżej 5 lat	Pozycje nieodsetkowe	Razem
Aktywa							
Kasa, operacje z bankiem centralnym	2 785 777	-	-	-	-	6 378 504	9 164 281
Należności od banków	2 799 230	45 974	54 617	-	-	183 034	3 082 855
Papiery wartościowe (przeznaczone do obrotu i inwestycyjne)	9 592 263	301 557	3 418 204	20 835 269	980 593	66 100	35 193 986
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	59 237 924	15 495 698	3 837 415	2 827 716	21 099	343 425	81 763 277
Inne aktywa oraz pochodne instrumenty finansowe	285 088	357 374	501 965	426 719	54 179	1 031 678	2 657 003
A k t y w a r a z e m	74 700 282	16 200 603	7 812 201	24 089 704	1 055 871	8 002 741	131 861 402
Zobowiązania							
Zobowiązania wobec banku centralnego	-	-	-	-	-	-	-
Zobowiązania wobec innych banków	3 538 050	4 947 423	-	-	-	1 280	8 486 753
Zobowiązania wobec klientów	74 151 303	9 896 991	5 925 878	1 054 478	171 284	218 028	91 417 962
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	1 225 139	1 853 415	1 155 470	7 885 228	541 137	-	12 660 389
Zobowiązania podporządkowane	1 465 581	1 977 101	500 667	-	-	-	3 943 349
Pozostałe zobowiązania oraz pochodne instrumenty finansowe	339 827	306 309	569 860	357 572	50 642	2 153 846	3 778 056
Z o b o w i ą z a n i a r a z e m	80 719 900	18 981 239	8 151 875	9 297 278	763 063	2 373 154	120 286 509
Luka bilansowa	(6 019 618)	(2 780 636)	(339 674)	14 792 426	292 808		

Grupa mBanku S.A. Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe według Międzynarodowych Standardów
Sprawozdawczości Finansowej za 2016 rok

(w tys. zł)

31.12.2015	Do 1 miesiąca	Od 1 do 3 miesięcy	Od 3 do 12 miesięcy	Od 1 do 5 lat	Powyżej 5 lat	Pozycje nieodsetkowe	Razem
Aktywa							
Kasa, operacje z bankiem centralnym	2 558 894	-	-	-	-	3 379 239	5 938 133
Należności od banków	1 462 615	131 653	119 035	10 056	-	173 975	1 897 334
Papiery wartościowe (przeznaczone do obrotu i inwestycyjne)	11 839 915	407 071	4 500 509	13 445 724	895 046	206 225	31 294 490
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	57 686 531	12 893 190	3 907 016	3 464 555	239 563	242 691	78 433 546
Inne aktywa oraz pochodne instrumenty finansowe	738 581	653 572	1 190 512	680 643	101 110	956 102	4 320 520
A k t y w a r a z e m	74 286 536	14 085 486	9 717 072	17 600 978	1 235 719	4 958 232	121 884 023
Zobowiązania							
Zobowiązania wobec banku centralnego	-	-	-	-	-	-	-
Zobowiązania wobec innych banków	5 604 991	6 390 976	21 310	-	-	2 054	12 019 331
Zobowiązania wobec klientów	64 014 736	9 217 228	6 566 507	1 028 305	196 722	117 368	81 140 866
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	809 068	1 350 802	1 402 511	2 952 326	2 431 488	-	8 946 195
Zobowiązania podporządkowane	1 435 282	1 891 372	500 661	-	-	-	3 827 315
Pozostałe zobowiązania oraz pochodne instrumenty finansowe	607 593	670 412	1 223 740	618 912	86 002	1 731 070	4 937 729
Z o b o w i ą z a n i a r a z e m	72 471 670	19 520 790	9 714 729	4 599 543	2 714 212	1 850 492	110 871 436
Luka bilansowa	1 814 866	(5 435 304)	2 343	13 001 435	(1 478 493)		

3.10. Ryzyko płynności**Źródła ryzyka płynności**

Ryzyko płynności jest rozumiane jako ryzyko utraty zdolności finansowania aktywów i terminowego wykonywania zobowiązań płatniczych wynikających z posiadanych przez Bank pozycji bilansowych i pozabilansowych na dogodnych dla Banku warunkach i po cenie rynkowej zobowiązań.

Przyczyny problemów z płynnością mogą pojawić się po dwóch stronach bilansu oraz zobowiązań pozabilansowych.

Po stronie **aktywnej** ich głównym źródłem jest ryzyko płynności rynku oraz ryzyko nieterminowej spłaty kredytów. Ryzyko płynności rynku jest to rodzaj zagrożenia, którego objawem jest całkowity bądź częściowy brak możliwości upłynnienia posiadanych aktywów lub możliwość zbycia tych aktywów jedynie po niekorzystnej cenie. Jest on uwzględniony w analizach płynności poprzez przyjęcie ostrożnościowych założeń dotyczących stopnia płynności aktywów (w szczególności Rezerw Płynności) i możliwości ich upłynnienia odzwierciedlonej w profilu upłynnienia (w scenariuszu ANL Stress). Z tego powodu w scenariuszu kryzysu rynkowego (ANL Stress Market) i scenariuszu połączonym (ANL Stress Combined) zakłada się korzystanie z kredytu lombardowego oraz transakcji repo oferowanych przez NBP pod zastaw dopuszczalnych papierów wartościowych z uwzględnieniem odpowiednich korekt stosowanych przez NBP. Ryzyko nieterminowej spłaty kredytów związane jest z gwałtowną materializacją się ryzyka kredytowego powiązanego np. z rynkiem nieruchomości mieszkalnych czy komercyjnych.

Po stronie **pasywnej** najczęstszym źródłem ryzyka płynności jest ryzyko finansowania i ryzyko wycofania środków przez klientów. Pierwsze z nich jest rodzajem zagrożenia, w którym w przypadku kryzysu pozyskanie środków finansujących może odbyć się jedynie po znacznie wyższej cenie, a w sytuacji skrajnej pozyskanie lub odnowienie zapadającego finansowania wcale nie jest możliwe. Drugi rodzaj zagrożenia jest związany z niepewnością w zakresie zachowania klientów, których decyzje (np. dotyczące wycofania zdeponowanych środków) mogą zachwiać zdolnością Banku do bieżącej obsługi zobowiązań.

Źródłem ryzyka dla **zobowiązań pozabilansowych** są, związane z zachowaniem klientów, niespodziewane ciągnięcia przyznanych linii. Odnosi się to również do wykorzystywania przyznanych linii intraday i overdraft dla klientów powierniczych i korporacyjnych. Materializacja tego rodzaju ryzyka może być szczególnie dotkliwa w sytuacji występowania wysokich koncentracji zobowiązań. W odniesieniu do instrumentów pochodnych zawartych w ramach umów CSA (Credit Support Annex) lub rozliczanych przez centralnego kontrahenta, ryzyko płynności może materializować się na skutek niekorzystnych, skrajnych zmian w warunkach rynkowych powodujących zmianę wyceny instrumentów pochodnych i związanej z tym konieczności uzupełnienia zabezpieczenia.

Bieżąca działalność Banku wymaga rozliczania operacji płatniczych. Tego typu działalność generuje wysokie zapotrzebowanie na płynność w ciągu dnia. Na poziomie systemu NBP oferuje narzędzie wspierające płynne rozliczanie transakcji (kredyt techniczny). Bank posiada odpowiedniej wielkości portfel płynnych papierów wartościowych spełniających określone wymagania w celu bieżącego korzystania z kredytu technicznego.

Biorąc pod uwagę **Grupę mBanku** ryzyko płynności identyfikowane jest również jako możliwość nieoczekiwanego wzrostu istotnych potrzeb płynnościowych spółek zależnych mBanku. Zgodnie z decyzją Zarządu Banku z dnia 25 listopada 2014 roku zostało wprowadzone scentralizowane podejście do

zarządzania finansowaniem Grupy w celu zwiększenia efektywności wykorzystywanych zasobów płynnościowych oraz bardziej efektywnego dopasowania struktury terminowej zapadalności finansowania i aktywów. Finansowanie spółek zależnych odbywa się za pośrednictwem Departamentu Skarbu (DS), z wyjątkiem mBanku Hipotecznego i mLeasing, które dodatkowo pozyskują finansowanie na rynku poprzez emisję listów zastawnych (mBank Hipoteczny) i krótkoterminowych papierów dłużnych (mBank Hipoteczny i mLeasing). Ryzyko nieoczekiwanego wzrostu istotnych potrzeb płynnościowych spółek zależnych mBanku może powstać wskutek np. braku możliwości pozyskania finansowania zewnętrznego (mBank Hipoteczny i mLeasing) lub nieoczekiwanego wzrostu materializowania się ryzyka kredytowego.

Ryzyko płynności może ujawnić się także w wyniku stosowania nieadekwatnych modeli na potrzeby analiz płynności (np. modelu osadu bazy depozytowej) i może w konsekwencji polegać na niedoszacowaniu ryzyka płynności. Jest ono monitorowane poprzez weryfikację i back-testy zgodnie z Polityką Zarządzania Modelami.

Organizacja zarządzania ryzykiem

W celu zapewnienia efektywnego procesu zarządzania ryzykiem płynności Zarząd Banku określa adekwatną strukturę organizacyjną oraz deleguje kompetencje na dedykowane jednostki i Komitety. Zarządzanie ryzykiem płynności odbywa się w oparciu o model trzech linii obrony. W ramach istniejącego procesu można wyodrębnić obszar zarządzania ryzykiem płynności zarówno na poziomie strategicznym jak i operacyjnym (I linia obrony), obszar pomiaru i kontroli ryzyka płynności (II linia obrony) oraz Audyt Wewnętrzny (III linia obrony) dokonujący niezależnych ocen zarówno pierwszej jak i drugiej linii obrony.

Zarządzanie ryzykiem płynności ma na celu zapewnienie i utrzymywanie zdolności Banku i Grupy do wywiązywania się zarówno z bieżących, jak i przyszłych zobowiązań, z uwzględnieniem kosztów pozyskania płynności. Na proces zarządzania płynnością składa się zbiór działań mających na celu identyfikację, pomiar, kontrolowanie, monitorowanie, redukcję oraz określenie akceptowanego poziomu ekspozycji na ryzyko. W procesie tym można wydzielić, w sensie operacyjnym, dwa podstawowe elementy – składnik obejmujący wszelkie formy zarządzania oraz składnik kontroli i monitorowania ryzyka płynności. Za zarządzanie ryzykiem płynności na poziomie strategicznym odpowiadają Komitet ds. Zarządzania Aktywami i Pasywami Grupy mBanku, Komitet Ryzyka Rynków Finansowych mBanku oraz Zarząd Banku. W procesie kontroli i zarządzania ryzykiem płynności uczestniczą poniższe jednostki.

- **Departament Skarbu (DS)** – I linia obrony, pełni w Banku funkcje skarbowe, odpowiada za zapewnienie środków do rozliczeń na rachunkach Banku w ramach zarządzania ryzykiem płynności w wymiarze śróddziennym, realizację strategicznych zaleceń Komitetu ds. Zarządzania Aktywami i Pasywami Grupy mBanku, kształtowanie struktury przyszłych przepływów pieniężnych w ramach limitów nałożonych przez Radę Nadzorczą Banku, Zarząd Banku oraz Komitet Ryzyka Rynków Finansowych mBanku, utrzymywanie odpowiedniego poziomu rezerw, stanowiących zabezpieczenie płynności w ramach limitów nałożonych przez Radę Nadzorczą Banku, Zarząd Banku oraz Komitet Ryzyka Rynków Finansowych. Funkcję wpiernającą dla Departamentu Skarbu przy realizacji opisanych wyżej zadań pełnią: Departament Instytucji Finansowych w zakresie aranżacji finansowania od banków krajowych i zagranicznych oraz międzynarodowych instytucji finansowych oraz Departament Rynków Finansowych w zakresie aranżacji emisji papierów dłużnych Banku. Dodatkowo do zadań DS należy monitorowanie ryzyka płynności i finansowania spółek Grupy mBanku pod kątem zgodności z wewnętrzną dokumentacją Banku, uczestniczenie, jako obserwator z ramienia Banku, w posiedzeniach komitetów ALCO spółek Grupy mBanku (w szczególności mBanku Hipotecznego S.A.).
- **Departament Obsługi i Rozliczeń Rynków Finansowych (DOF)** – I linia obrony, odpowiada za operacyjny nadzór nad prawidłowością przepływów na rachunkach.
- **Departament Usług Powierniczych (DCU)** – I linia obrony, pełni funkcje w zakresie rozliczeń transakcji na papierach wartościowych.
- **Departament Ryzyka Rynków Finansowych (DRR)** – II linia obrony, odpowiada za kontrolę i bieżące monitorowanie ryzyka płynności Banku na poziomie strategicznym i raportuje do Wiceprezesa Zarządu ds. Zarządzania Ryzykiem, do Komitetu Ryzyka Rynków Finansowych mBanku oraz Komitetu ds. Zarządzania Aktywami i Pasywami. DRR monitoruje płynność finansową w trybie dziennym wykorzystując metody oparte o analizę przepływów pieniężnych. Pomiar ryzyka płynności bazuje na modelu nadzorczym oraz wewnętrznym, który został zbudowany na podstawie analiz specyfiki Banku, zmienności bazy depozytowej, koncentracji finansowania oraz planowanego rozwoju poszczególnych portfeli.
- **Departament Audytu Wewnętrznego (DAW)** – III linia obrony, dokonuje niezależnych ocen zarówno pierwszej jak i drugiej linii obrony.

mBank S.A.

Celem zarządzania ryzykiem płynności jest zapewnienie i utrzymywanie zdolności Banku do wywiązywania się zarówno z bieżących, jak i przyszłych zobowiązań. Bank realizuje ten cel poprzez dywersyfikację stabilnych źródeł finansowania w odniesieniu do grup klientów (od których pozyskuje depozyty), produktów i walut przy jednoczesnej optymalizacji bilansu pod kątem rentowności. Długoterminowe działania mBanku w tym zakresie realizowane są przy uwzględnieniu uwarunkowań co do możliwości pozyskania finansowania oraz dochodowości biznesu.

W 2016 roku sytuacja płynnościowa była monitorowana i utrzymywana na adekwatnym do potrzeb poziomie poprzez dostosowywanie poziomu bazy depozytów i uruchamianie dodatkowych źródeł finansowania w zależności od rozwoju akcji kredytowej i pozostałych potrzeb płynnościowych.

Narzędzia i miary wykorzystywane w pomiarze ryzyka płynności

W ramach zarządzania ryzykiem płynności analizie poddawany jest szereg miar ryzyka, z których podstawową jest luka niedopasowania. Obejmuje ona wszystkie aktywa, pasywa oraz pozycje pozabilansowe Banku dla wszystkich walut w horyzontach czasowych ustalonych przez Bank. W 2016 roku Bank utrzymywał poziom nadwyżki płynnościowej adekwatny do prowadzonej działalności operacyjnej i aktualnej sytuacji rynkowej w postaci portfela płynnych papierów skarbowych i pieniężnych, dla których istnieje możliwość zastawu bądź sprzedaży w dowolnym momencie bez istotnej utraty ich wartości.

Zgodnie z Uchwałą KNF nr 386/2008 w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności, Bank kalkuluje zdefiniowane w Uchwale nadzorcze miary płynności. W 2016 roku nadzorcze limity na miary płynności, zarówno krótkoterminowej, jak i długoterminowej, nie były przekraczane. Ponadto zgodnie z wymogami Uchwały, Bank dokonuje pogłębionej analizy płynności długoterminowej oraz ustala wewnętrzne limity (o charakterze poziomów kontrolnych) zaangażowania w aktywa długoterminowe. Badana jest również stabilność i struktura źródeł finansowania, w tym poziom osadu i koncentracji dla depozytów terminowych i rachunków bieżących. Dodatkowo Bank przeprowadza analizy zmienności pozycji bilansowych i pozabilansowych, w szczególności otwartych linii kredytowych i wykorzystania limitów w rachunkach.

Bieżącej analizie podlega nie tylko płynność w warunkach normalnych, ale również przy założeniu scenariuszy mogących skutkować potencjalnym zagrożeniem jej utraty. W celu określenia wytrzymałości Banku na niekorzystne, istotne zdarzenia mogące prowadzić do utraty płynności przeprowadzane są analizy scenariuszowe obejmujące skrajne założenia dotyczące zarówno funkcjonowania rynków finansowych, zjawisk behawioralnych dotyczących klientów Banku, jak i połączenie obu wymienionych czynników. W tym celu regularnie przeprowadzane są trzy scenariusze: ANL Stress odzwierciedlający scenariusz kryzysu wewnątrz banku, ANL Stress Market odzwierciedlający kryzys rynkowy oraz ANL Stress Combined łączący oba poprzednio wymienione.

Główne założenia scenariusza ANL Stress:

- odpływ depozytów klientów,
- materializacja udzielonych niewykorzystanych zobowiązań pozabilansowych,
- sprzedaż na rynku płynnych papierów w oszacowanych przez Bank kwotach,
- wykorzystanie finansowania zabezpieczonego z banku centralnego dla niesprzedanej kwoty papierów wartościowych.

Główne założenia scenariusza ANL Stress Market:

- odpływ depozytów klientów,
- materializacja udzielonych niewykorzystanych zobowiązań pozabilansowych,
- brak możliwości sprzedaży na rynku papierów wartościowych Rezerw Płynności,
- wykorzystanie finansowania zabezpieczonego z banku centralnego dla niesprzedanej kwoty papierów wartościowych.

Scenariusz ANL Stress Combined łączy założenia ANL Stress i ANL Stress Market.

Dodatkowo raz do roku w Banku przeprowadzany jest scenariusz odwrócony dla ryzyka płynności (reverse stress test) oraz z częstotliwością miesięczną scenariusz kryzysowy dla ryzyka płynności śróddziennej.

Testy warunków skrajnych są wykorzystywane w Banku do bieżącego zarządzania ryzykiem płynności oraz są raportowane do Komitetu Ryzyka Rynków Finansowych, Komitetu ds. Zarządzania Aktywami i Pasywami Grupy mBanku (ALCO) oraz Rady Nadzorczej Banku. Dodatkowo scenariusze wykorzystane w istniejącym w Banku Planie Awaryjnym są spójne z testami warunków skrajnych.

Bank posiada ustalone procedury działania na wypadek zagrożenia utraty płynności finansowej. W zależności od dotkliwości występujących czynników oraz stopnia zagrożenie utratą płynności zdefiniowane są odpowiednie działania w Planie Awaryjnym na wypadek zagrożenia utraty płynności przez Grupę mBanku (Plan Awaryjny) lub w Planie Naprawy Grupy mBanku (Plan Naprawy).

Realizacja strategii zapewnienia płynności polega na aktywnym zarządzaniu strukturą bilansu, przyszłych przepływów pieniężnych oraz utrzymywaniu rezerw płynności adekwatnych do potrzeb płynnościowych, wynikających z aktywności Banku i struktury bilansu, zobowiązań wobec spółek zależnych i aktualnej sytuacji rynkowej oraz zapotrzebowania na środki płynne wynikające z przeprowadzanych testów warunków skrajnych. W tym celu Bank utrzymuje zapas nieobciążonych aktywów płynnych stanowiących Rezerwy Płynności, dla których istnieje możliwość zastawu, transakcji na rynku repo bądź sprzedaży w dowolnym momencie bez istotnej utraty ich wartości. W skład Rezerw Płynności wchodziły polskie obligacje skarbowe w PLN i EUR, bony pieniężne emitowane przez Narodowy Bank Polski oraz czeskie obligacje skarbowe w CZK. Wartości tych Rezerw wynosiły:

Wartość Rezerw Płynności (w mln zł)	
31.12.2016	31.12.2015
25 034	22 900

W ramach Grupy Rezerwy Płynności utrzymuje również mBank Hipoteczny S.A.. Zarówno mBank S.A., jak i mBank Hipoteczny S.A. podlegają wymogowi spełniania tych samych miar regulacyjnych nałożonych na banki. Rezerwy Płynności mBanku Hipotecznego S.A. składały się z polskich obligacji skarbowych w PLN oraz bonów pieniężnych emitowanych przez Narodowy Bank Polski i wynosiły:

Wartość Rezerw Płynności (w mln zł)	
31.12.2016	31.12.2015
1 023	675

W celu wsparcia procesu zarządzania ryzykiem płynności został wypracowany system wskaźników wczesnego ostrzegania. Składa się on ze wskaźników monitorujących poziom wykorzystania limitów regulacyjnych i wewnętrznych oraz dodatkowo wskaźników monitorujących istotne zmiany czynników rynkowych, a także zmiany struktury bilansu Banku. Przekroczenie wartości progowych przez zdefiniowane wskaźniki może być przesłanką do uruchomienia Planu Awaryjnego lub Planu Naprawy.

W związku ze stosowaniem przez Bank instrumentów FX swap i CIRS do zamiany nadwyżek walut lokalnych na waluty obce, w Banku obowiązują wewnętrzne limity na wykorzystanie tych instrumentów. Dodatkowo, w celu ograniczenia ryzyka koncentracji transakcji FX swap monitorowana jest wielkość pozyskiwanych kwot w okresie do 1 roku w przedziałach miesięcznych.

W Banku obliczane są i raportowane również inne miary ryzyka płynności obejmujące:

- koncentrację źródeł finansowania,
- stabilność bazy depozytowej,
- zrywalność depozytów,
- wskaźnik finansowania rynku nieruchomości.

Bank w zarządzaniu ryzykiem płynności uwzględnia również ryzyko płynności produktu. Odzwierciedlone jest ono w zakresie pomiaru płynności rynku papierów wartościowych, które tworzą Rezerwy Płynności. Bank, w odstępach miesięcznych, analizuje płynność rynkową obligacji Skarbu Państwa, uwzględniając determinanty płynności rynkowej takie jak: obrót rynkowy, głębokość arkusza zleceń, spread transakcji kupna/sprzedaży i wielkość emisji. Badanie płynności rynkowej uwzględnione jest w mierze ryzyka ANL Base i ANL Stress, w których konstrukcja scenariuszy uwzględnia upłynnianie obligacji Skarbu Państwa będących w posiadaniu Banku na poszczególnych seriach obligacji. Badanie potencjału rynkowego wykonywane jest również w kontekście potencjału zastawienia poszczególnych serii obligacji.

Pomiar, limitowanie i raportowanie ryzyka płynności

W Banku funkcjonuje proces cyklicznego raportowania ryzyka płynności. Obejmuje ono zarówno dostarczanie informacji dziennej dla jednostek zajmujących się zarządzaniem ryzykiem płynności oraz osób kontrolujących zarządzanie ryzykiem płynności na poziomie operacyjnym, jak i cykliczne raportowanie dla wyższych szczebli zarządzania na potrzeby podejmowania decyzji strategicznych dotyczących ryzyka płynności.

W cyklu dziennym raportowane są:

- miary regulacyjne,

Grupa mBanku S.A. Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe według Międzynarodowych Standardów
Sprawozdawczości Finansowej za 2016 rok

(w tys. zł)

- luki płynności w scenariuszach kryzysowych dla mBanku, Grupy mBanku oraz istotnych z punktu widzenia ryzyka płynności spółek zależnych wraz z wykorzystaniem limitów nałożonych na te miary,
- płynność śróddzienna,
- inne miary wewnętrzne ryzyka płynności.

W cyklu tygodniowym raportowane są:

- Wskaźniki Wczesnego Ostrzegania (EWI).

W cyklu miesięcznym raportowane są:

- miary regulacyjne i wewnętrzne miary płynności dla członków Zarządu Banku i Komitetu Ryzyka Rynków Finansowych (KRF),
- miary regulacyjne, wewnętrzne miary płynności oraz prognozy miar płynności uwzględniające prognozy rozwoju biznesu dla Komitetu ds. Zarządzania Aktywami i Pasywami Grupy mBanku (ALCO).

W cyklu kwartalnym raportowane są miary regulacyjne i wewnętrzne miary płynności dla Rady Nadzorczej Banku.

Dla potrzeb bieżącego monitorowania płynności Bank kalkuluje wartości urealnionej, skumulowanej luki niedopasowania przepływów pieniężnych. Luka urealniona jest kalkulowana na bazie przepływów kontraktowych (Nota 3.10.1). Urealniane są przede wszystkim przepływy w portfelu depozytów klientów niebankowych, w portfelu kredytów w rachunkach bieżących oraz przepływy portfela kredytów terminowych. Przy kalkulacji miar płynności Bank bierze pod uwagę potencjalne możliwości uzyskania środków finansowych z tytułu upłynnienia bądź zastawienia papierów wartościowych należących do Rezerw Płynności Banku.

Wartość urealnionej, przedziałowej i skumulowanej luki niedopasowania przepływów pieniężnych (w mln zł)				
Przedział czasowy	luka - 31.12.2016		luka - 31.12.2015	
	przedziałowa	skumulowana	przedziałowa	skumulowana
do 1 dnia roboczego	8 024	8 024	10 494	10 494
do 3 dni roboczych	7 421	15 445	(5 946)	4 548
do 7 dni kalendarzowych	380	15 825	(5 946)	4 548
do 15 dni kalendarzowych	(838)	14 987	3 610	8 158
do 1 miesiąca	2 605	17 592	775	8 933
do 2 miesięcy	1 003	18 595	1 637	10 570
do 3 miesięcy	(993)	17 602	442	11 012
do 4 miesięcy	139	17 741	427	11 439
do 5 miesięcy	133	17 874	(256)	11 183
do 6 miesięcy	88	17 962	74	11 257
do 7 miesięcy	197	18 159	247	11 504
do 8 miesięcy	181	18 340	196	11 700
do 9 miesięcy	118	18 458	52	11 752
do 10 miesięcy	(797)	17 661	(516)	11 236
do 11 miesięcy	182	17 843	(1 674)	9 562
do 12 miesięcy	(1 998)	15 845	588	10 150

Powyższe wartości należy interpretować jako nadwyżki/niedobory płynności w wymienionych przedziałach czasowych. Od dnia 21 maja 2016 roku dane uwzględniają Dom Maklerski mBanku, który z tym dniem został włączony do struktur mBanku S.A. Dzięki pozytywnej dynamice wzrostu niebankowych depozytów terminowych i rachunków bieżących (10 mld zł, w przeliczeniu po kursie z dnia 31 grudnia 2016 roku) przewyższającej dynamikę rozwoju działalności kredytowej (1,3 mld zł, w przeliczeniu po kursie z dnia 31 grudnia 2016 roku) zanotowany został wzrost poziomu płynności na koniec roku 2016.

W roku 2016 miał miejsce wzrost płynności związany z emisją 500 mln EUR obligacji w ramach Programu Emisji Obligacji (EMTN) prowadzonego w spółce mFF. Spadek zadłużenia wobec głównego akcjonariusza, Commerzbanku AG wynika ze spłaty 800 mln CHF kredytów. Jednocześnie w skumulowanej luce niedopasowania przepływów pieniężnych na koniec 2016 roku uwzględnione zostało zadłużenie wobec Commerzbanku AG, pozostające do spłaty w 2017 roku w kwocie równej 750 mln CHF kredytów i 400 mln CHF pożyczek podporządkowanych.

Grupa mBanku S.A.

Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe według Międzynarodowych Standardów
Sprawozdawczości Finansowej za 2016 rok

(w tys. zł)

Metodyka ANL zawiera dodatkowy element, którego celem jest przygotowanie Banku na wypadek znacznych zmian kursów walutowych skutkujących negatywną wyceną transakcji CIRS i Fx-Swap przekładającą się na powstanie potrzeb płynnościowych wynikających z konieczności uzupełniania zabezpieczenia wobec kontrahentów (wartość odpływu za koniec roku 2016 – 966 mln PLN).

Ponadto Bank oblicza kwotę dodatkowego wymogu depozytów zabezpieczających, wynikającego z zawartych umów z kontrahentami, które musiałyby dostarczyć kontrahentom w przypadku potencjalnego obniżenia ratingu kredytowego. Według stanu na 31 grudnia 2016 roku Bank nie musiałby wносить dodatkowego zabezpieczenia ze względu na pozytywną wycenę transakcji.

W 2016 roku płynność Banku kształtowała się na bezpiecznym poziomie, co było odzwierciedlone w kwocie nadwyżki środków płynnych nad zobowiązaniami krótkoterminowymi w terminach miar ANL oraz w poziomach miar regulacyjnych.

Niedopasowanie luk ANL w terminach do 1 miesiąca oraz do 1 roku w ciągu 2016 roku oraz wartości miar regulacyjnych M1, M2 oraz LCR przedstawia poniższa tabela:

Miara*	2016			
	31.12.2016	średnia	maksimum	minimum
ANL Base 1M**	20 428	16 767	21 088	12 252
ANL Base 1Y**	18 694	16 597	20 837	12 392
ANL Stress 1M**	17 579	14 473	18 903	10 377
ANL Stress 1Y**	15 845	14 303	18 473	10 109
ANL Market 1M**	17 436	13 310	18 405	9 650
ANL Combined 1M**	16 411	12 437	17 404	8 706
M1	15 117	13 570	17 974	7 681
M2	1,42	1,40	1,54	1,26
M3	4,79	4,82	5,20	4,03
M4	1,41	1,34	1,41	1,28
LCR	200%	154%	200%	126%
LCR Grupa ***	181%	179%	187%	173%

* Miary ANL Base, ANL Stress, ANL Stress Market, ANL Stress Combined oraz M1 są wyrażone w mln zł, podczas gdy M2 jest miarą relatywną wyrażoną w postaci ułamka dziesiętnego. Miara ANL Stress jest limitowana do 1 roku, natomiast miary ANL Stress Market i ANL Stress Combined są limitowane do 1 miesiąca.

** Średnie, maksima i minima są obliczone za okres począwszy od dnia 1 lutego 2016 r.

*** Średnia, maksimum i minimum są obliczone za okres począwszy od dnia 30 września 2016 r.

Nadzorcze miary płynności krótkoterminowej (M1, M2) w 2016 roku kształtowały się na bezpiecznym poziomie z minimalną wartością 7,7 mld PLN (M1) powyżej limitu wynoszącego 0. Miary pokrycia długoterminowego (M3, M4) odznaczały się wysoką stabilnością na bezpiecznym poziomie, powyżej minimum określonego przez regulatora równego 1. W szczególności M3 oscylowało w zakresie od 4,03 do 5,20 w 2016 roku, podczas gdy M4 w zakresie od 1,28 do 1,41. Miara LCR pozostawała na bezpiecznym poziomie, znacznie przekraczającym 100%.

Źródła finansowania

Założenia strategiczne dotyczące dywersyfikacji źródeł finansowania i rentownej struktury bilansu odzwierciedlone są w planie finansowym Grupy mBanku za pomocą wybranych mierników między innymi wskaźnika L/D (Loans to Deposits). Mierzy on określoną relację kredytów do depozytów w celu utrzymania stabilnej struktury bilansu. W ciągu roku 2016 wartość wskaźnika L/D uległa poprawie z poziomu 96,6% do poziomu 89,4%. Bank buduje stabilną bazę depozytową poprzez oferowanie klientom produktów depozytowych, inwestycyjnych oraz programów regularnego i celowego oszczędzania, jak również w ramach depozytów operacyjnych spółek zależnych. Środki pozyskiwane od klientów Banku stanowią główne źródło finansowania działalności. Drugim pod względem wielkości źródłem finansowania, jest portfel długoterminowych pożyczek od banków (powyżej 1 roku), w tym głównie od Commerzbanku (Nota 27). Wspomniane pożyczki, łącznie z pożyczkami podporządkowanymi (Nota 30) stanowią podstawowe źródło finansowania portfela kredytów hipotecznych w CHF. W związku z zawieszeniem sprzedaży kredytów hipotecznych w CHF następuje sukcesywne zmniejszanie się należności Banku w tej walucie wynikające ze stopniowego spłacania się portfela. Środki uzyskane ze spłaty wspomnianych kredytów są wykorzystywane do pomniejszenia zadłużenia Banku w CHF w stosunku do głównego akcjonariusza. W roku 2016 zadłużenie wobec Commerzbanku AG zostało zredukowane o 800 mln CHF - spłata kredytów.

Ponadto do finansowania się (w tym w walutach obcych) Bank wykorzystuje średnioterminowe i długoterminowe instrumenty, w tym finansowanie w postaci linii kredytowych zarówno w ramach Grupy Commerzbanku, jak i na rynku międzynarodowym (pozostające do spłaty kredyty z EBI – równowartość 4,2 mld zł na koniec 2016 roku) oraz transakcje FX swap i CIRS. W 2016 roku Grupa wyemitowała

Grupa mBanku S.A. Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe według Międzynarodowych Standardów
Sprawozdawczości Finansowej za 2016 rok

(w tys. zł)

w ramach Programu Emisji Obligacji (EMTN) obligacje w kwocie 500 mln EUR (zobowiązanie na koniec 2016 roku – 1,5 mld EUR), jednocześnie w roku 2016 Bank zanotował wzrost zobowiązań netto z tytułu transakcji FX swap i CIRS w CHF.

W ramach Grupy poza mBankiem z finansowania zewnętrznego korzystają mBank Hipoteczny za pośrednictwem emisji listów zastawnych oraz krótkoterminowych papierów dłużnych i mLeasing za pośrednictwem krótkoterminowych papierów dłużnych.

Przy podejmowaniu decyzji co do finansowania, mając na celu optymalne dostosowanie struktury terminowej źródeł finansowania do struktury długoterminowych aktywów, Grupa bierze pod uwagę poziomy nadzorczych miar płynności oraz wewnętrznie ustanowione limity płynności.

Grupa mBanku S.A.

Ryzyko płynności w Grupie mBanku generowane jest głównie przez pozycje mBanku. Niemniej jednak monitorowaniu podlega również poziom ryzyka płynności w spółkach Grupy mBanku, gdzie ryzyko płynności zostało uznane za istotne. W spółkach generujących największe ryzyko płynności (mHipoteczny i mLeasing) Bank monitoruje poziom ryzyka płynności w trybie dziennym. Dane przekazywane przez powyższe spółki pozwalają na raportowanie kontraktowego niedopasowania przepływów pieniężnych jak również kalkulację urealnionej luki przepływów pieniężnych konstruowanej na bazie modelu ANL Stress i opartej o założenia modelowania wybranych produktów zgodnie z profilami ryzyka, możliwościami finansowania i specyfiką produktów danej spółki. Kształtowanie się poziomów urealnionej, skumulowanej luki niedopasowania przepływów pieniężnych dla Grupy mBanku przedstawione zostały w poniższej tabeli:

Wartość urealnionej, przedziałowej i skumulowanej luki niedopasowania przepływów pieniężnych (w mln zł)				
Przedział czasowy	luka - 31.12.2016		luka - 31.12.2015	
	przedziałowa	skumulowana	przedziałowa	skumulowana
do 1 dnia roboczego	8 968	8 968	12 064	12 064
do 3 dni roboczych	8 224	17 192	(5 686)	6 378
do 7 dni kalendarzowych	324	17 516	(5 686)	6 378
do 15 dni kalendarzowych	(901)	16 615	3 610	9 988
do 1 miesiąca	2 551	19 166	761	10 749
do 2 miesięcy	1 022	20 188	1 506	12 255
do 3 miesięcy	(1 181)	19 007	426	12 681
do 4 miesięcy	33	19 040	327	13 008
do 5 miesięcy	193	19 233	(230)	12 778
do 6 miesięcy	41	19 274	80	12 858
do 7 miesięcy	243	19 517	253	13 111
do 8 miesięcy	226	19 743	243	13 354
do 9 miesięcy	135	19 878	51	13 405
do 10 miesięcy	(845)	19 033	(485)	12 920
do 11 miesięcy	230	19 263	(1 639)	11 281
do 12 miesięcy	(2 093)	17 170	620	11 901

Dla pozostałych spółek z uwagi na mniejsze sumy bilansowe i prostsze produkty bilansowe wypracowany został sposób monitoringu w oparciu o dwa kryteria: wielkość sumy bilansowej i, w przypadku gdy spółka jest objęta kalkulacją miary LCR dla Grupy zgodnie z Rozporządzeniem Delegowanym Komisji (UE) 2015/61 z dnia 10 października 2014 roku, jej udział w wypływach ogółem. W przypadku przekroczenia nałożonych wartości progowych, podejmowana jest decyzja o ewentualnym włączeniu spółki do systemu pomiaru ryzyka płynności.

3.10.1 Przepływy środków pieniężnych z transakcji na niepochodnych instrumentach finansowych

Poniższa tabela zawiera wartości przepływów środków pieniężnych wymaganych do zapłacenia przez Grupę, wynikających z zobowiązań finansowych. Przepływy zaprezentowano na datę bilansową w podziale według pozostałego umownego terminu wymagalności. Kwoty denominowane w walutach obcych zostały przeliczone na złote według średniego kursu NBP z dnia bilansowego. Kwoty ujawnione w analizie terminów wymagalności to umowne niezdykontowane przepływy środków pieniężnych.

Grupa mBanku S.A. Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe według Międzynarodowych Standardów
Sprawozdawczości Finansowej za 2016 rok

(w tys. zł)

Zobowiązania (według umownych terminów wymagalności) na dzień 31.12.2016 r.

	do 1 miesiąca	od 1 do 3 miesięcy	od 3 miesięcy do 1 roku	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Zobowiązania wobec banku centralnego	-	-	-	-	-	-
Zobowiązania wobec innych banków	1 502 129	53 182	3 127 552	3 897 537	-	8 580 400
Zobowiązania wobec klientów	73 659 555	7 638 904	5 898 982	10 367 203	2 400 626	99 965 270
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	25 742	20 346	584 774	11 228 472	1 589 222	13 448 556
Zobowiązania podporządkowane	34 420	1 649 178	34 768	198 036	2 422 238	4 338 640
Pozostałe zobowiązania	1 331 257	31 009	184 222	9 164	3 504	1 559 156
Zobowiązania razem	76 553 103	9 392 619	9 830 298	25 700 412	6 415 590	127 892 022
Aktywa (według oczekiwanych terminów zapadalności)						
Aktywa razem	22 413 252	6 044 273	20 650 467	66 515 360	46 865 870	162 489 222
Luka płynności netto	(54 139 851)	(3 348 346)	10 820 169	40 814 948	40 450 280	34 597 200

Zobowiązania (według umownych terminów wymagalności) na dzień 31.12.2015 r.

	do 1 miesiąca	od 1 do 3 miesięcy	od 3 miesięcy do 1 roku	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Zobowiązania wobec banku centralnego	-	-	-	-	-	-
Zobowiązania wobec innych banków	2 851 640	96 521	3 222 019	6 185 231	-	12 355 411
Zobowiązania wobec klientów	63 745 088	7 217 641	6 974 481	5 357 648	4 754 575	88 049 433
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	5 958	15 659	576 440	5 444 067	3 865 127	9 907 251
Zobowiązania podporządkowane	1 018 826	1 596	39 277	1 774 492	1 441 788	4 275 979
Pozostałe zobowiązania	1 169 584	17 687	197 087	10 046	654	1 395 058
Zobowiązania razem	68 791 096	7 349 104	11 009 304	18 771 484	10 062 144	115 983 132
Aktywa (według oczekiwanych terminów zapadalności)						
Aktywa razem	21 446 385	5 963 310	20 516 069	51 501 499	46 524 777	145 952 040
Luka płynności netto	(47 344 711)	(1 385 794)	9 506 765	32 730 015	36 462 633	29 968 908

Aktywa, zapewniające realizację wszystkich zobowiązań oraz zobowiązań do udzielenia kredytów, obejmują gotówkę, środki pieniężne w banku centralnym, środki w drodze oraz obligacje skarbowe i inne uznane obligacje, należności od banków, kredyty i pożyczki udzielone klientom.

W normalnej działalności część z kredytów udzielonych klientom, których umowy termin spłaty przypadał w ciągu roku, zostanie przedłużona. Ponadto, część dłużnych papierów wartościowych została zastawiona jako zabezpieczenie zobowiązań. Grupa mogłaby zapewnić środki pieniężne na nieoczekiwane wypływy netto sprzedając papiery wartościowe oraz korzystając z innych źródeł finansowania, takich jak rynek papierów zabezpieczonych aktywami.

3.10.2. Przepływy środków pieniężnych z pochodnych instrumentów finansowych Pochodne instrumenty finansowe rozliczane w kwotach netto

Do pochodnych instrumentów finansowych rozliczanych przez Grupę na bazie netto należą:

- pochodne transakcje futures,
- kontrakty na przyszłą stopę procentową (FRA),
- opcje,
- warranty,
- kontrakty swap na stopę procentową (IRS),
- kontrakty swap na stopę procentową w walucie obcej (CIRS),
- kontrakty forward na papiery wartościowe.

W poniższej tabeli przedstawiono zobowiązania finansowe Grupy z tytułu transakcji na powyższych instrumentach finansowych, dla których wycena na koniec 2016 roku jest ujemna, pogrupowane w odpowiednich pozostałych umownych terminach zapadalności na datę bilansową, prezentowane w wartości nominalnej (niezdyskontowanej) poza pozycjami Inne do 1 miesiąca oraz pozycją Pochodne transakcje futures, które przedstawione zostały w wartościach bieżących (zdyskontowanych). Kwoty denominowane w walutach obcych zostały przeliczone na złote według średniego kursu NBP z dnia bilansowego.

Grupa mBanku S.A. Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe według Międzynarodowych Standardów
Sprawozdawczości Finansowej za 2016 rok

(w tys. zł)

31.12.2016

Pochodne instrumenty finansowe, które będą rozliczone na bazie netto	do 1 miesiąca	od 1 do 3 miesięcy	od 3 miesięcy do 1 roku	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Kontrakty na przyszłą stopę procentową (FRA)	2 199	958	3 050	-	-	6 207
Kontrakty Overnight Index Swap (OIS)	1 174	798	168	-	-	2 140
Kontrakty swap na stopę procentową (IRS)	84 342	205 915	258 092	887 736	215 548	1 651 633
- Kontrakty IRS zabezpieczające	-	370	2 692	15 446	29 607	48 115
Kontrakty swap na stopę procentową w walucie obcej (CIRS)	22 017	(5 020)	(35 874)	(35 365)	1 331	(52 911)
Opcje	7 508	502	(5 854)	(4 070)	(120)	(2 034)
Pochodne transakcje futures	-	(1)	-	-	-	(1)
Inne	2 477	6 844	12 605	850	-	22 776
Pochodne instrumenty finansowe, które będą rozliczone na bazie netto razem	119 717	209 996	232 187	849 151	216 759	1 627 810

31.12.2015

Pochodne instrumenty finansowe, które będą rozliczone na bazie netto	do 1 miesiąca	od 1 do 3 miesięcy	od 3 miesięcy do 1 roku	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Kontrakty na przyszłą stopę procentową (FRA)	4 405	12 096	2 815	505	-	19 821
Kontrakty Overnight Index Swap (OIS)	78	331	616	93	-	1 118
Kontrakty swap na stopę procentową (IRS)	74 196	360 473	692 750	1 645 746	279 670	3 052 835
Kontrakty swap na stopę procentową w walucie obcej (CIRS)	14 888	(2 452)	(18 874)	(8 278)	984	(13 732)
Opcje	(2 766)	1 377	(11 212)	(141)	(2)	(12 744)
Inne	113	2 064	3 576	381	-	6 134
Pochodne instrumenty finansowe, które będą rozliczone na bazie netto razem	90 914	373 889	669 671	1 638 306	280 652	3 053 432

Pochodne instrumenty finansowe rozliczane w kwotach brutto

Do pochodnych instrumentów finansowych rozliczanych przez Grupę na bazie brutto należą pochodne walutowe instrumenty finansowe: walutowe kontrakty forward oraz walutowe kontrakty swap.

W poniższej tabeli przedstawiono zobowiązania/należności z tytułu instrumentów pochodnych Grupy, które będą rozliczone na bazie brutto, pogrupowane w odpowiednich pozostałych umownych terminach zapadalności na datę bilansową. Kwoty denominowane w walutach obcych zostały przeliczone na złote według średniego kursu NBP z dnia bilansowego.

31.12.2016

Pochodne instrumenty finansowe, które będą rozliczone na bazie brutto	do 1 miesiąca	od 1 do 3 miesięcy	od 3 miesięcy do 1 roku	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Pochodne instrumenty walutowe:						
- wypływy	18 477 230	5 981 653	6 121 559	932 698	-	31 513 140
- wpływy	18 552 994	6 003 320	6 115 410	915 710	-	31 587 434

31.12.2015

Pochodne instrumenty finansowe, które będą rozliczone na bazie brutto	do 1 miesiąca	od 1 do 3 miesięcy	od 3 miesięcy do 1 roku	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Pochodne instrumenty walutowe:						
- wypływy	15 078 298	4 600 883	8 408 120	1 051 490	-	29 138 791
- wpływy	15 109 535	4 588 461	8 480 786	1 034 073	-	29 212 855

Kwoty ujawnione w tabeli to niezdykontowane umowne wypływy/wpływy pieniężne.

Wartości zaprezentowane w powyższej tabeli to nominalne kwoty przepływów pozostające do rozliczenia z tytułu pochodnych walutowych instrumentów finansowych, podczas gdy w Nocie 20 zostały zaprezentowane wartości nominalne wszystkich umownie otwartych transakcji pochodnych.

Szczegółowe informacje dotyczące ryzyka płynności pozycji pozabilansowych przedstawiono w Nocie 36.

3.11. Ryzyko operacyjne

Przez ryzyko operacyjne mBank rozumie możliwość poniesienia straty wynikającą z nieadekwatnych lub wadliwych wewnętrznych procesów, systemów, błędów lub działań podjętych przez pracownika Banku oraz ze zdarzeń zewnętrznych. Zgodnie z Katalogiem Ryzyka Grupy mBanku, ryzyko operacyjne obejmuje w szczególności następujące podkategorie:

- ryzyko prawne,
- ryzyko działania systemów informatycznych,
- ryzyko kadrowe i organizacyjne,
- ryzyko bezpieczeństwa,

- ryzyko braku zgodności.

Ryzyko operacyjne nie obejmuje ryzyka reputacji, jednakże materializacja ryzyka operacyjnego może powodować wzrost ryzyka reputacji.

Organizacja zarządzania ryzykiem

Zarządzanie ryzykiem operacyjnym realizowane jest w mBanku oraz na poziomie skonsolidowanym w Grupie mBanku.

Departament Zarządzania Zintegrowanym Ryzykiem i Kapitałem (DKR) odpowiada za pomiar, kontrolę i monitorowanie poziomu ryzyka operacyjnego w Banku i Grupie mBanku.

W ramach sprawowania kontroli ryzyka operacyjnego DKR blisko współpracuje z innymi jednostkami i projektami realizowanymi w Banku i odnoszącymi się do ryzyka operacyjnego, w szczególności z Departamentem Compliance, Departamentem Prawnym, Departamentem Audytu Wewnętrznego oraz Departamentem Bezpieczeństwa. Wyniki kontroli i monitorowania ryzyka operacyjnego są raportowane do Komisji ds. Ryzyka Rady Nadzorczej, Zarządu Banku, komitetów Forum Biznesu i Ryzyka Grupy mBanku oraz Wiceprezesa Zarządu ds. Zarządzania Ryzykiem.

Organizując proces zarządzania ryzykiem operacyjnym Bank bierze pod uwagę wymogi regulacyjne, które stanowią punkt wyjścia dla przygotowania ram systemu kontroli i zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku i Grupie.

Generalną zasadą zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku jest jego minimalizacja – ograniczenie przyczyn występowania zdarzeń operacyjnych, zmniejszanie prawdopodobieństwa ich wystąpienia oraz dotkliwości potencjalnych skutków. Przy podejmowaniu decyzji o akceptowalnym poziomie ryzyka operacyjnego rozważana jest analiza: koszty vs. korzyści.

Narzędzia i miary

Na kontrolę i zarządzanie ryzykiem operacyjnym składa się zbiór działań mających na celu identyfikację, monitorowanie, pomiar, ocenę, raportowanie, a także redukcję, unikanie, transfer lub akceptację ryzyka operacyjnego, na które Bank jest narażony w poszczególnych obszarach działalności. Podstawą są metody oraz narzędzia ilościowe i jakościowe, służące kontroli ryzyka operacyjnego. Narzędzia stosowane przez Bank zmierzają do ukierunkowanego na przyczynę zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz koncentrują się na podejściu oddolnym w celu identyfikacji ryzyka (bottom-up approach).

Celem narzędzi jakościowych jest ustanowienie w ramach Banku i Grupy mBanku spójnej oceny jakościowej czynników środowiska wewnętrznego i zewnętrznego mających wpływ na proces zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Podstawowym narzędziem jakościowym jest Samoocena Efektywności Zarządzania Ryzykiem, która pozwala na identyfikację i ocenę najważniejszych ryzyk operacyjnych i mechanizmów kontrolnych w Grupie, a następnie opracowanie i wdrożenie niezbędnych planów działań naprawczych.

Ponadto w celu kontroli ryzyka operacyjnego Bank prowadzi rejestr zdarzeń i strat operacyjnych Grupy, zbiera i monitoruje kluczowe wskaźniki ryzyka, a także tworzy i analizuje scenariusze ryzyka operacyjnego w celu identyfikacji zdarzeń, które potencjalnie mogą spowodować bardzo duże straty o charakterze operacyjnym. Jednocześnie utrzymywana jest komunikacja z wszystkimi obszarami działania Banku (zarówno obszarami biznesowymi, jak również wsparcia) w celu monitorowania i podejmowania działań zapobiegawczych w momencie zasygnalizowania ryzyka krytycznych zdarzeń w jakimkolwiek obszarze działania.

Straty operacyjne

Zdecydowana większość strat operacyjnych Grupy dotyczy następujących linii biznesowych (wyodrębnionych zgodnie z Rozporządzeniem CRR): bankowość komercyjna, bankowość detaliczna oraz działalność dealerska.

W podziale strat na kategorie ryzyka, największe straty Grupa ponosi z tytułu trzech kategorii ryzyka operacyjnego: (i) przestępstw popełnionych przez osoby z zewnątrz; (ii) realizacji, dostawy i zarządzania procesem oraz (iii) klientów, produktów i praktyk biznesowych.

Poniższa tabela przedstawia rozkład według strat rzeczywistych netto (po uwzględnieniu odzysków) poniesionych w 2016 roku przez Grupę mBanku wg kategorii ryzyka operacyjnego:

Grupa mBanku S.A. Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe według Międzynarodowych Standardów
Sprawozdawczości Finansowej za 2016 rok

(w tys. zł)

Kategorie zdarzeń operacyjnych	Rozkład	Wartość strat do wartości zysku brutto
Przestępstwa popełnione przez osoby z zewnątrz	45%	1,3%
Klienci, produkty i praktyki biznesowe	43%	1,3%
Realizacja, dostawa i zarządzanie procesem	2%	0,1%
Pozostałe*	10%	-0,3%
Łącznie	100%	2,4%

*w pozostałych kategoriach odzyski przewyższyły straty

Poziom strat z tytułu ryzyka operacyjnego jest na bieżąco monitorowany i regularnie raportowany do kierownictwa oraz Rady Nadzorczej. Monitorowanie odbywa się na poziomie pojedynczych transakcji oraz na poziomie wielkości sumy strat. W przypadku pojedynczych zdarzeń operacyjnych z wysoką stratą lub sumy strat przekraczającej ustalone progi wymagane jest przeprowadzenie analizy przyczyn i opracowanie planów naprawczych, które ograniczą wystąpienie podobnych strat w przyszłości.

3.11.1 Ryzyko braku zgodności

Zarządzanie ryzykiem braku zgodności w mBanku jest realizowane w szczególności zgodnie z postanowieniami Polityki zgodności w mBanku S.A., stanowiącej zbiór wytycznych postępowania i zasad organizacyjnych, które Bank realizuje spełniając wymogi polskiego prawa oraz uwzględniając zasady compliance właściwe w Grupie Commerzbanku, z zastrzeżeniem polskich wymogów prawnych. Polityka określa także podstawowe zasady działania pracowników Banku oraz główne procesy identyfikujące ryzyko braku zgodności i umożliwiające zarządzanie tym ryzykiem na wszystkich szczeblach organizacji Banku.

Przez ryzyko braku zgodności należy rozumieć skutki nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez Bank standardów postępowania. Celem zarządzania ryzykiem braku zgodności jest minimalizowanie ryzyka związanego z nieprzestrzeganiem i niedostosowaniem działalności Banku do przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez Bank standardów postępowania. Przez niedostosowanie działalności Banku do przepisów, o których mowa powyżej, należy rozumieć niedostosowanie regulacji wewnętrznych do przepisów prawa i standardów postępowania przyjętych przez Bank, w tym niewykonywanie zaleceń i rekomendacji Komisji Nadzoru Finansowego oraz innych organów nadzoru realizujących swoje zadania wobec instytucji finansowych.

Zapewnienie zgodności regulacji wewnętrznych Banku z przepisami prawa krajowego i międzynarodowego oraz ze standardami postępowania przyjętymi przez Bank, a także przestrzeganie regulacji wewnętrznych przez pracowników Banku ma na celu zniwelowanie ryzyka braku zgodności oraz zminimalizowanie możliwości jego wystąpienia bądź eliminację ryzyka: prawnego, reputacyjnego, nałożenia sankcji i powstania strat finansowych oraz ryzyka wynikającego z rozbieżności przy interpretacji przepisów prawa.

Za realizację procesu zarządzania ryzykiem braku zgodności są odpowiedzialni wszyscy pracownicy Banku, stosownie do wykonywanego przez nich zakresu obowiązków oraz nadanych im uprawnień.

Za koordynację i nadzór nad procesem zarządzania ryzykiem braku zgodności jest odpowiedzialny Departament Compliance. Do zadań Departamentu Compliance należy w szczególności:

- opracowywanie i wdrażanie w Banku wytycznych, zasad oraz standardów działania z obszaru compliance, w tym standardów obowiązujących w Grupie Commerzbanku AG, z uwzględnieniem zastrzeżeń polskich wymogów prawnych,
- sprawowanie nadzoru nad realizowanymi przez jednostki organizacyjne Banku zadaniami z obszaru compliance, w tym doradztwo i instruktaż merytoryczny, jak również przeprowadzanie kontroli w zakresie realizowanych przez jednostki zadań,
- sprawowanie nadzoru, w tym doradztwo i instruktaż merytoryczny, nad wdrażaniem przez właściwe służby compliance w oddziałach zagranicznych Banku i spółkach Grupy mBanku, wspólnych standardów postępowania Grupy mBanku w obszarze compliance,
- identyfikowanie ryzyk w obszarze compliance,
- wprowadzanie polityk i procedur kontroli z zakresu działania Departamentu Compliance, które zapewnią minimalizację ryzyk,
- dostosowanie Polityki zgodności w mBanku S.A. oraz regulacji wewnętrznych, których właścicielem jest Departament Compliance, do zmieniającego się otoczenia prawnego oraz standardów postępowania,

- budowanie kultury compliance w szczególności poprzez organizowanie, przygotowywanie materiałów merytorycznych oraz prowadzenie szkoleń dla pracowników Banku z zagadnień dotyczących procesów compliance,
- utrzymywanie systematycznych kontaktów z jednostką odpowiedzialną za obszar compliance w Grupie Commerzbanku AG w celu uzgadniania implementacji wspólnych standardów.

Nadzór nad wprowadzaniem przez podmioty z Grupy mBanku jednolitych zasad z obszaru compliance jest realizowany w szczególności na podstawie zawartych umów i porozumień dodatkowych z podmiotami zależnymi, określającymi między innymi obowiązki sprawozdawcze podmiotów zależnych z obszaru compliance oraz zasady przeprowadzania wizyt nadzorczych w tych podmiotach, wykonywanych przez uprawnione jednostki organizacyjne Banku.

Dyrektor i pracownicy Departamentu Compliance nie realizują żadnych procesów w Banku, które następnie podlegają kontroli Departamentu Compliance, nie są zaangażowani w działalność, która mogłaby rodzić konflikt interesów z ich obowiązkami w ramach Departamentu Compliance. W szczególności sprawowane przez nich funkcje konsultacyjne w zakresie realizacji zadań z obszaru compliance w stosunku do jednostek organizacyjnych nie mogą być łączone z jakimikolwiek innymi konsultacjami dla tych jednostek.

3.12. Ryzyko biznesowe

Ryzyko biznesowe oznacza ryzyko strat z tytułu odchylenia rzeczywistego wyniku operacyjnego Grupy mBanku od planowanego poziomu. Kalkulacja odchylenia wartości rzeczywistych od planowanych jest rozłączna dla części przychodowej i kosztowej. Ryzyko biznesowe obejmuje w szczególności ryzyko strategiczne, związane z możliwością wystąpienia negatywnych konsekwencji finansowych spowodowanych podjęciem błędnych lub niekorzystnych decyzji lub też wadliwą ich realizacją. Zakłada się przy tym, że skutki realizowanych decyzji strategicznych są odzwierciedlone w odchyleniach wyniku operacyjnego od poziomu planowanego w horyzoncie rocznym.

Ryzyko biznesowe jest uwzględniane w procesie kalkulacji kapitału ekonomicznego mBanku i Grupy mBanku.

Departament Controllingu i Informacji Zarządczej jest odpowiedzialny za opracowywanie metodologii i dokonywanie pomiaru kapitału ekonomicznego na ryzyko biznesowe oraz przygotowywanie informacji na temat zmian jego poziomu, a także za przeprowadzanie testów warunków skrajnych dla ryzyka biznesowego.

W celu efektywnego zarządzania i ograniczania ryzyka biznesowego podejmowane są następujące działania:

- koordynacja procesu planistycznego przez Departament Controllingu i Informacji Zarządczej obejmująca weryfikację zaplanowanych danych,
- regularna analiza przyczyn obserwowanych odchylenia bieżących wyników finansowych jednostek organizacyjnych Grupy mBanku od poziomu zaplanowanego,
- wyniki analizy przytoczonej w powyższym punkcie są dołączane w formie komentarzy do wyników finansowych Grupy mBanku dostarczanych do Zarządu Banku,
- okresowa weryfikacja przyjętej strategii,
- regularna analiza działań konkurencji.

3.13. Ryzyko modeli

Ryzyko modeli jest rozumiane jako ryzyko negatywnych konsekwencji związanych z decyzjami podejmowanymi na podstawie danych wyjściowych modeli, które zostały nieprawidłowo zbudowane bądź są niewłaściwie administrowane. Ryzyko modeli może skutkować stratami finansowymi lub utraconymi potencjalnymi zyskami, błędnymi decyzjami biznesowymi lub strategicznymi, bądź też niekorzystnie zaważyć na renomie Banku.

W ryzyku modeli można wyodrębnić w szczególności następujące specyficzne podkategorie:

- **Ryzyko danych** obejmujące: dostępność, jakość, pozyskiwanie, przetwarzanie, agregowanie, składowanie, zapewnienie właściwej długości szeregów czasowych, zasilanie modelu danymi.
- **Ryzyko założeń** stanowiących o: logice, funkcjonalności w połączeniu z określonymi celami do osiągnięcia, odpowiedniości względem warunków rzeczywistych oraz wykorzystywanych metod/narzędzi/technik, uwzględnieniu czynników wpływających na proces modelowania, zależności między złożonością a odpornością na efekt przeuczenia, integracji uproszczeń z charakterystyką modelowanego zjawiska, wkładzie eksperckim, wykorzystaniu elementów nieobserwowalnych, stabilności oszacowań wraz z właściwym uwzględnieniem błędów oszacowań.
- **Ryzyko administrowania** związane z: jakością dokumentacji oraz regulacji dotyczących procesu zarządzania modelem oraz jego ryzykiem, implementacją, wykorzystaniem modelu, informacjami związanymi z jakością działania modelu oraz procesem ich komunikacji, zarządzaniem zmianami, przełamywaniem wyników modelu.
- **Ryzyko immanentne** nierozzerwalnie związane z ograniczeniami w modelowaniu danego zjawiska – dążąc do osiągnięcia danej efektywności działania modelu należy zbadać podatność danego zjawiska na modelowanie.
- **Ryzyko współzależności** – w przypadku szacowania zagregowanego poziomu ryzyka, wynikające z bazowania na tych samych źródłach, technikach konstrukcji, założeniach, metodach testowania oraz wykorzystywania jako wsadowe części innych modeli, przy założeniu, że modele wsadowe są co najmniej średnioistotne.

Zarządzanie ryzykiem modeli koordynowane jest przez Departament Zarządzania Zintegrowanym Ryzykiem i Kapitałem, w którym funkcjonuje Wydział Walidacji.

Departament Zarządzania Zintegrowanym Ryzykiem i Kapitałem (Wydział Walidacji) realizuje w szczególności następujące zadania:

- buduje i rozwija polityki oraz organizuje proces zarządzania modelami ryzyka,
- organizuje i monitoruje proces oceny ryzyka modeli w jednostkach organizacyjnych Banku i spółkach Grupy mBanku, odpowiedzialnych za budowę modelu oraz zapewnia spójność oceny ryzyka modeli w ramach Grupy.

Ryzyko modeli jest zarządzane w mBanku w sposób systemowy poprzez odpowiednie regulacje wewnętrzne dotyczące procesu zarządzania modelami i ich ryzykiem, w szczególności monitorowania i walidacji modeli.

Polityka Zarządzania Modelami określa uczestników oraz ramowe zasady procesu zarządzania modelami, obejmujące zagadnienia dotyczące budowy modeli w Grupie mBanku, ich zatwierdzania, wdrażania, weryfikacji/walidacji, monitorowania, dokonywania zmian i związanego z tym procesu raportowania. Definiuje ona również zasady klasyfikacji istotności modeli oraz pomiaru i monitoringu ryzyka modeli, zgodnych z wymogami Rekomendacji W Komisji Nadzoru Finansowego.

Istotną rolę w procesie zarządzania modelami i ich ryzykiem odgrywa Komitet Zarządzania Modelami, którego funkcje zostały szczegółowo omówione we wcześniejszych rozdziałach niniejszego dokumentu. Rekomenduje on między innymi poziom tolerancji na ryzyko modeli, który jest następnie zatwierdzany przez Zarząd Banku oraz Radę Nadzorczą.

3.14. Ryzyko reputacji

W konkurencyjnym otoczeniu reputacja nabiera coraz większego znaczenia. Od banku, jako instytucji zaufania publicznego, oczekuje się nie tylko rentowności i zwrotu na kapitale, ale również działania w sposób etyczny, ekologiczny i odpowiedzialny społecznie.

Celem zarządzania ryzykiem reputacji, definiowanym jako ryzyko wynikające z negatywnego postrzegania mBanku lub jego spółek zależnych przez interesariuszy, jest identyfikacja, ocena i ograniczanie ryzyka reputacji w ramach szczególnych procesów, aby chronić i wzmocnić dobre imię mBanku i Grupy mBanku.

Wszystkie jednostki organizacyjne banku, oddziały zagraniczne oraz spółki zależne są bezpośrednio odpowiedzialne za ryzyko reputacji wynikające z ich działalności operacyjnej. Kluczową rolę w procesie zarządzania ryzykiem reputacji pełni Departament Komunikacji i Strategii Marketingowej, który odpowiada za kształtowanie wizerunku i marki Banku oraz Grupy mBanku.

Departament Komunikacji i Strategii Marketingowej jest odpowiedzialny za:

- tworzenie strategii komunikacji zewnętrznej Banku oraz Grupy mBanku i jej realizację;
- planowanie i realizację działań marketingowych dla linii biznesowych Banku, z wyłączeniem bankowości detalicznej (gdzie odpowiedzialność ponosi Departament Marketingu Bankowości Detalicznej);
- monitorowanie działań związanych z wizerunkiem, reputacją i rozpoznawalnością Banku;
- zarządzanie w sytuacjach kryzysowych, które niosą ze sobą ryzyko reputacji dla całego Banku i Grupy.

Ponadto istotne role w procesie zarządzania ryzykiem reputacji odgrywają inne jednostki organizacyjne Banku, m.in. Departament Compliance oraz Departament Zarządzania Zintegrowanym Ryzykiem i Kapitałem, który jest odpowiedzialny za: rozwój strategii zarządzania ryzykiem reputacji we współpracy z innymi jednostkami organizacyjnymi oraz nadzór nad procesem Samooceny Efektywności Zarządzania Ryzykiem, uwzględniającym również aspekty ryzyka reputacji.

W celu monitorowania i zarządzania ryzykiem reputacji mBank wykorzystuje takie narzędzia jak:

- wartości mBanku (zorientowanie na klienta, prostota, profesjonalizm, zaangażowanie i myślenie zorientowane na przyszłość), które są kodem Banku podczas budowania relacji biznesowych zarówno w ramach Grupy, jak i poza nią,
- badanie kultury zaangażowania – postrzeganie Banku przez pracowników,
- Społeczna Odpowiedzialność Biznesu – podejmowanie odpowiedzialnych działań na rzecz klientów, pracowników, środowiska naturalnego i społeczności lokalnych (w tym wolontariat pracowniczy) oraz udział w projektach Fundacji mBanku,
- monitoring publikacji prasowych, komentarzy w internecie i mediach społecznościowych,
- analiza satysfakcji klientów bankowości detalicznej i korporacyjnej,
- proces wdrażania nowych produktów, gdzie ryzyko reputacji jest jednym z aspektów analizowanych podczas procesu implementacji nowych produktów,
- analiza reklamacji klientów.

Strategia Zarządzania Ryzykiem Reputacji Grupy mBanku określa zasady i poszczególne elementy procesu zarządzania ryzykiem reputacji i podkreśla w szczególności takie aspekty jak: profil ryzyka reputacji oraz organizację i metody zarządzania tym ryzykiem.

3.15. Ryzyko kapitałowe

Zarządzanie ryzykiem kapitałowym realizowane jest w mBanku oraz na poziomie skonsolidowanym w Grupie mBanku.

Departament Controllingu i Informacji Zarządczej odpowiada za:

- opracowywanie Polityki zarządzania kapitałem Grupy mBanku;
- dokonywanie pomiaru efektywności wykorzystania kapitału oraz monitorowanie wskaźników zwrotu na kapitale, jak również aktualizowanie metodyki w tym zakresie;
- prognozowanie i planowanie funduszy własnych dla Banku oraz Grupy mBanku.

Departament Zarządzania Zintegrowanym Ryzykiem i Kapitałem odpowiada za:

- monitorowanie adekwatności kapitałowej i zdolności Grupy mBanku do absorpcji ryzyka oraz profilu ryzyka Grupy;
- organizację procesu planowania, prognozowania i monitorowania regulacyjnego i wewnętrznego kapitału na ryzyko;
- rozwój koncepcji oceny zdolności Grupy mBanku do absorpcji ryzyka oraz opracowywanie metodyki limitowania regulacyjnego i wewnętrznego kapitału na ryzyko;
- przeprowadzanie analiz wrażliwości, testów warunków skrajnych oraz analiz wpływu nowych produktów i nowych metod kalkulacji na poziom adekwatności kapitałowej;

- przeprowadzanie monitoringu wymagań regulacyjnych w zakresie zastosowania metody AIRB w procesie kalkulacji wymogów kapitałowych,
- przygotowywanie raportów i informacji dla organów statutowych Banku oraz na potrzeby nadzoru skonsolidowanego w zakresie adekwatności kapitałowej, zdolności do absorpcji ryzyka oraz profilu ryzyka Banku oraz Grupy mBanku.

W celu zabezpieczenia się przed ryzykiem kapitałowym, rozumianym jako ryzyko wynikające z braku zapewnienia odpowiedniego poziomu kapitału na pokrycie nieoczekiwanych strat, w Banku funkcjonuje proces zarządzania kapitałem.

Zarządzanie kapitałem w Grupie mBanku jest zorganizowane jako proces obejmujący planowanie, zarządzanie i monitorowanie kapitału regulacyjnego oraz kapitału wewnętrznego. W ramach procesu zarządzania kapitałem prowadzony jest regularny monitoring adekwatności i efektywności kapitałowej w celu zapewnienia adekwatnego i optymalnego poziomu kapitału w Grupie mBanku. Wsparciem dla tego procesu są procedury związane z prowadzeniem analiz i testów warunków skrajnych, których celem jest przedstawienie dokładnego obrazu aktualnej pozycji kapitałowej oraz możliwych przyszłych zmian.

Zarządzanie kapitałem w Grupie mBanku jest procesem wieloszczeblowym, obejmującym wszystkie podmioty zależne i jednostki organizacyjne Banku, które swym działaniem wpływają na poziom wymogów w zakresie funduszy własnych oraz wartość kapitału wewnętrznego.

Proces zarządzania kapitałem w Grupie mBanku został udokumentowany. Głównym elementem tej dokumentacji jest Polityka zarządzania kapitałem, która jest bezpośrednio powiązana ze Strategią Grupy, Strategią Zarządzania Ryzykiem i ze Średniookresowym Planem Finansowym Grupy mBanku oraz z dokumentacją procesu ICAAP.

Podstawowym założeniem Polityki zarządzania kapitałem jest zapewnienie efektywnego planowania i wykorzystania bazy kapitałowej w ramach mBanku oraz Grupy mBanku, w tym poprzez określenie polityki dywidendowej Banku. Cel ten jest realizowany głównie poprzez stosowanie wytycznych dotyczących apetytu na ryzyko oraz opracowywanie wytycznych zapewniających odpowiednią wielkość kapitału na pokrycie ryzyka identyfikowanego w działalności biznesowej, a także definiowanie ram organizacyjnych dla funkcjonowania efektywnego systemu zarządzania kapitałem.

Polityka zarządzania kapitałem opiera się na dwóch głównych filarach:

- utrzymanie optymalnego poziomu i struktury funduszy własnych zapewniających utrzymanie współczynników kapitałowych na poziomie wyższym niż założone minimum (przy uwzględnieniu poziomu apetytu na ryzyko określonego przez Zarząd) przy jednoczesnym zabezpieczeniu pokrycia kapitałem wszystkich istotnych rodzajów ryzyka zidentyfikowanych w działalności Grupy mBanku;
- efektywne wykorzystanie bazy kapitałowej, gwarantujące osiągnięcie oczekiwanych stóp zwrotu, w tym zwrotu z kapitału regulacyjnego i zwrotu z kapitału skorygowanego o ryzyko.

Ponadto dokument porusza kwestie zarządzania kapitałowego w sytuacji niedoboru kapitału, w szczególności w przypadku aktywacji planu ochrony kapitału.

3.16. Wartość godziwa aktywów i zobowiązań

Wartość godziwa jest rozumiana jako cena, która byłaby otrzymana ze sprzedaży składnika aktywów, bądź zapłacona w celu przeniesienia zobowiązania w transakcji przeprowadzonej na zwykłych warunkach między uczestnikami rynku na dzień wyceny. Wycena wartości godziwej opiera się na założeniu, że transakcja sprzedaży składnika aktywów lub przeniesienia zobowiązania odbywa się:

- na głównym rynku dla danego składnika aktywów bądź zobowiązania,
- w przypadku braku głównego rynku, na najkorzystniejszym rynku dla danego składnika aktywów lub zobowiązania.

Zarówno główny jak i najbardziej korzystny rynek muszą być dostępne dla Grupy.

Zgodnie z praktykami rynkowymi Grupa wycenia instrumenty finansowe, w których utrzymuje otwarte pozycje, stosując ceny rynkowe (wycena do rynku) lub uznane w praktyce rynkowej modele wyceny (wycena z modelu) zasilane cenami lub parametrami rynkowymi, a w nielicznych przypadkach parametrami estymowanymi wewnątrz przez Grupę. Wszystkie istotne otwarte pozycje w instrumentach pochodnych (walutowych i stopy procentowej) są wyceniane modelami rynkowymi, które są zasilane cenami lub parametrami obserwowalnymi przez rynek. Papiery komercyjne emitentów krajowych są wyceniane głównie z modelu (dyskontowanie przepływów finansowych), który oprócz rynkowej krzywej stóp procentowych używa spreadów kredytowych wyznaczonych wewnątrz.

Grupa mBanku S.A. Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe według Międzynarodowych Standardów
Sprawozdawczości Finansowej za 2016 rok

(w tys. zł)

Grupa przyjęła założenie, że wartość godziwa zobowiązań finansowych krótkoterminowych (poniżej 1 roku) jest równa ich wartości bilansowej.

Ponadto Grupa przyjęła założenie, że szacunkowa wartość godziwa aktywów finansowych oraz zobowiązań finansowych powyżej 1 roku opiera się na zdyskontowanych przepływach pieniężnych przy zastosowaniu odpowiednich stóp procentowych.

W tabeli poniżej przedstawiono podsumowanie wartości bilansowych i godziwych dla każdej grupy aktywów i zobowiązań finansowych, które nie zostały wykazane w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej Grupy według ich wartości godziwej.

	31.12.2016		31.12.2015	
	Wartość księgową	Wartość godziwa	Wartość księgową	Wartość godziwa
Aktywa finansowe				
Należności od banków	3 082 855	3 079 257	1 897 334	1 895 673
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	81 763 277	82 917 783	78 433 546	78 962 650
Klienci indywidualni	47 434 490	48 649 710	44 726 181	45 635 346
należności bieżące	5 843 990	5 885 276	5 214 087	5 283 808
kredyty terminowe w tym:	41 590 500	42 764 434	39 512 094	40 351 538
- kredyty hipoteczne i mieszkaniowe	34 853 185	35 827 969	33 692 879	34 412 912
Klienci korporacyjni	32 872 882	32 812 343	32 004 393	31 635 612
należności bieżące	3 934 915	3 905 205	3 771 327	3 737 886
kredyty terminowe	27 210 974	27 179 853	25 788 441	25 453 099
- udzielone dużym klientom	5 008 394	4 975 669	5 667 803	5 591 521
- udzielone średnim i małym klientom	22 202 580	22 204 184	20 120 638	19 861 578
transakcje reverse repo /buy sell back	56 676	56 676	1 031 029	1 031 029
pozostałe	1 670 317	1 670 609	1 413 596	1 413 598
Klienci budżetowi	1 227 481	1 227 306	1 519 617	1 508 337
Inne należności	228 424	228 424	183 355	183 355
Zobowiązania finansowe				
Zobowiązania wobec innych banków	8 486 753	8 509 677	12 019 331	11 813 534
Zobowiązania wobec klientów	91 417 962	91 535 698	81 140 866	81 266 808
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	12 660 389	12 909 157	8 946 195	8 890 686
Zobowiązania podporządkowane	3 943 349	3 853 900	3 827 315	3 919 644

Poniżej zaprezentowane są główne założenia i metody wykorzystane przez Grupę podczas szacowania wartości godziwej instrumentów finansowych:

Należności od banków oraz kredyty i pożyczki udzielone klientom. Wartość godziwa należności od banków oraz kredytów i pożyczek udzielonych klientom została wyliczona jako wartość bieżąca przyszłych przepływów pieniężnych przy zastosowaniu bieżących stóp procentowych uwzględniając wysokość spreadu kredytowego oraz urealnione terminy spłaty wynikające z umów kredytowych. Poziom spreadu kredytowego został wyznaczony w oparciu notowania rynkowe mediany spreadów kredytowych dla systemu ratingowego Moody's. Przypisanie spreadu kredytowego do danej ekspozycji kredytowej nastąpiło w wyniku zmapowania systemu ratingowego Moody's z wewnętrznym systemem ratingowym Grupy. W celu odzwierciedlenia faktu, że większość ekspozycji Grupy jest zabezpieczona podczas gdy mediana kwotowań rynkowych jest skoncentrowana wokół emisji niezabezpieczonych, Grupa dokonała korekty z tego tytułu.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży. Notowane instrumenty finansowe Grupy dostępne do sprzedaży są wyceniane według wartości godziwej. Wartość godziwa dłużnych papierów wartościowych nienotowanych na aktywnym rynku ustalana jest przy zastosowaniu bieżących stóp procentowych z uwzględnieniem spreadu kredytowego dla odpowiedniego emitenta.

Zobowiązania finansowe. Instrumenty finansowe po stronie zobowiązań to:

- Kredyty zaciągnięte
- Depozyty
- Emisje dłużnych papierów wartościowych
- Zobowiązania podporządkowane

Grupa mBanku S.A. Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe według Międzynarodowych Standardów
Sprawozdawczości Finansowej za 2016 rok

(w tys. zł)

Wartość godziwa dla powyższych zobowiązań finansowych powyżej 1 roku opiera się na zdyskontowanych przepływach pieniężnych przy zastosowaniu czynnika dyskontującego. Dla zaciągniętych kredytów od Commerzbanku w CHF Grupa zastosowała krzywą opartą o kwotowania CDS dla Commerzbanku dla ekspozycji w EUR oraz kwotowania wyemitowanych obligacji w ramach programu EMTN w EUR i CHF. Dla kredytów otrzymanych z Europejskiego Banku Inwestycyjnego w EUR zastosowano krzywą rentowności EBI. W odniesieniu do emisji własnych w ramach programu EMTN zastosowano cenę rynkową z odpowiednich serwisów finansowych.

W przypadku depozytów Grupa zastosowała krzywą zbudowaną w oparciu o kwotowania stóp rynku międzybankowego, a także kontraktów FRA i kontraktów IRS dla odpowiednich walut i terminów zapadalności. W przypadku wyceny zobowiązań podporządkowanych Grupa zastosowała krzywe oparte na stawkach swapowych cross currency z uwzględnieniem pierwotnego spreadu na zobowiązaniach podporządkowanych oraz ich terminu zapadalności.

Z kolei dla listów zastawnych i obligacji emitowanych przez mBank Hipoteczny do wyceny na potrzeby ujawnień wykorzystano krzywe kontraktów swap oraz prognozowany poziom spreadu emisyjnego dla odpowiednich emisji.

Grupa przyjęła, że wartość godziwa dla powyższych instrumentów poniżej 1 roku jest równa ich wartości bilansowej.

W tabeli poniżej przedstawiono hierarchię wartości godziwej dla aktywów i zobowiązań finansowych, wycenianych do wartości godziwej zgodnie z założeniami i metodami opisanymi powyżej, wyłącznie na potrzeby ujawnień według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku i na dzień 31 grudnia 2015 roku.

31.12.2016	w tym:	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
		Ceny kwotowane na aktywnych rynkach	Techniki wyceny oparte na obserwowalnych danych rynkowych	Inne techniki wyceny
WYCENY WYŁĄCZNIE NA POTRZEBY UJAWNIĘĆ				
Aktywa finansowe				
Należności od banków	3 079 257	-	-	3 079 257
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	82 917 783	-	-	82 917 783
Zobowiązania finansowe				
Zobowiązania wobec innych banków	8 509 677	-	6 987 831	1 521 846
Zobowiązania wobec Klientów	91 535 698	-	6 048 113	85 487 585
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	12 909 157	7 570 459	-	5 338 698
Zobowiązania podporządkowane	3 853 900	-	3 853 900	-
Aktywa finansowe razem	85 997 040	-	-	85 997 040
Zobowiązania finansowe razem	116 808 432	7 570 459	16 889 844	92 348 129
WYCENY WYŁĄCZNIE NA POTRZEBY UJAWNIĘĆ				
Aktywa finansowe				
Należności od banków	1 895 673	-	-	1 895 673
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	78 962 650	-	-	78 962 650
Zobowiązania finansowe				
Zobowiązania wobec innych banków	11 813 534	-	9 143 977	2 669 557
Zobowiązania wobec Klientów	81 266 808	-	1 631 894	79 634 914
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	8 890 686	5 144 935	-	3 745 751
Zobowiązania podporządkowane	3 919 644	-	3 919 644	-
Aktywa finansowe razem	80 858 323	-	-	80 858 323
Zobowiązania finansowe razem	105 890 672	5 144 935	14 695 515	86 050 222

Poziom 1

W poziomie 1 Grupa wykazała wartość godziwą obligacji wyemitowanych przez spółkę zależną od Banku mFinance France (Nota 29). Dla wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych Grupa zastosowała ceny bezpośrednio z rynku dla tych papierów.

Poziom 2

Poziom 2 obejmuje wartość godziwą kredytów długoterminowych otrzymanych od banków, wartość godziwą depozytów długoterminowych złożonych przez klientów oraz wartość godziwą kredytu otrzymanego z EBI (Nota 28). Ponadto, w poziomie 2 Grupa wykazała zobowiązania podporządkowane.

Wartość godziwa dla ujętych w poziomie 2 zobowiązań finansowych powyżej 1 roku opiera się na zdyskontowanych przepływach pieniężnych przy zastosowaniu czynnika dyskontującego. Dla zaciągniętych kredytów w EUR Grupa zastosowała krzywą swapową skorygowaną o spread kredytowy wyznaczony na podstawie kwotowań CDS dla Commerzbanku w EUR oraz na podstawie kwotowania rynkowego wyemitowanych obligacji w ramach programu EMTN. Pozwoliło to na oszacowanie wartości spreadu Grupy, przy założeniu stałej (niezależnie od terminu zapadalności) różnicy spreadu dla ekspozycji Grupy w stosunku do Commerzbanku. Dla zaciągniętych kredytów w innych walutach wykorzystano oszacowanie spreadu dla EUR oraz kwotowania transakcji swapowych cross currency do EUR. W odniesieniu do kredytów otrzymanych z Europejskiego Banku Inwestycyjnego wykorzystano krzywą rentowności EBI oraz wartość marży, jaką Grupa otrzymała w ostatniej zawartej transakcji. Na tej podstawie oszacowano następnie wartość spreadu dla zobowiązań Grupy zaciągniętych w EBI w stosunku do rynkowej krzywej swap. W przypadku depozytów Grupa zastosowała krzywą zbudowaną w oparciu o kwotowania rynku międzybankowego, a także kontraktów FRA i kontraktów IRS dla odpowiednich walut i terminów zapadalności. W przypadku wyceny zobowiązań podporządkowanych Grupa zastosowała krzywe oparte na stawkach swapowych cross currency z uwzględnieniem pierwotnego spreadu na zobowiązaniach podporządkowanych oraz ich terminu zapadalności.

Poziom 3

Poziom 3 obejmuje wartość godziwą należności od banków oraz kredytów i pożyczek udzielonych klientom, która została wyliczona jako wartość bieżąca przyszłych przepływów pieniężnych przy zastosowaniu bieżących stóp procentowych uwzględniając wysokość spreadu kredytowego oraz urealnione terminy spłaty wynikające z umów kredytowych. Poziom spreadu kredytowego został wyznaczony w oparciu o notowania rynkowe mediany spreadów kredytowych dla systemu ratingowego Moody's. Przypisanie spreadu kredytowego do danej ekspozycji kredytowej nastąpiło w wyniku zmapowania systemu ratingowego Moody's z wewnętrznym systemem ratingowym Grupy. W celu odzwierciedlenia faktu, że większość ekspozycji Grupy jest zabezpieczona podczas gdy mediana kwotowań rynkowych jest skoncentrowana wokół emisji niezabezpieczonych, Grupa dokonała korekty z tego tytułu.

Poziom 3 obejmuje również wartość godziwą listów zastawnych i obligacji emitowanych przez mBank Hipoteczny. Do wyceny Grupa zastosowała technikę estymacji przepływów odsetkowych w oparciu o model krzywej swapowej oraz dyskontowania przy użyciu stopy dyskontowej skorygowanej o wartość spreadu jaki jest możliwy do uzyskania w przypadku emisji w uzależnieniu od waluty oraz zapadalności instrumentu finansowego.

Poziom 3 obejmuje także zobowiązania wobec banków oraz wobec klientów o terminie wymagalności do 1 roku, dla których Grupa przyjęła, że ich wartość godziwa jest równa wartości bilansowej.

Ponadto poziom 3 obejmuje wartość godziwą tych zobowiązań wobec banków oraz wobec klientów o terminie wymagalności powyżej 1 roku, w przypadku których w ich wycenie posłużono się metodami wyceny wykorzystującymi przynajmniej jedną istotną daną wejściową nie bazującą na obserwowalnych danych rynkowych.

W tabeli poniżej przedstawiono hierarchię wartości godziwej dla aktywów i zobowiązań finansowych, które zostały wykazane w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej Grupy według wartości godziwej.

Grupa mBanku S.A.

 Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe według Międzynarodowych Standardów
 Sprawozdawczości Finansowej za 2016 rok

(w tys. zł)

31.12.2016	w tym:	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
		Ceny kwotowane na aktywnych rynkach	Techniki wyceny oparte na obserwowalnych danych rynkowych	Inne techniki wyceny
POWTARZALNE POMIARY WARTOŚCI GODZIWEJ				
AKTYWA FINANSOWE				
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu, w tym:	3 800 634	3 509 935	155	290 544
Dłużne papiery wartościowe:	3 796 457	3 505 913	-	290 544
- obligacje rządowe	3 503 029	3 503 029	-	-
- certyfikaty depozytowe	16 146	-	-	16 146
- obligacje bankowe	109 904	-	-	109 904
- obligacje korporacyjne	167 378	2 884	-	164 494
Kapitałowe papiery wartościowe	4 177	4 022	155	-
- notowane	4 022	4 022	-	-
- nie notowane	155	-	155	-
Pochodne instrumenty finansowe, w tym:	1 808 847	-	1 808 847	-
Pochodne instrumenty finansowe przeznaczone do obrotu:	1 584 027	-	1 584 027	-
- instrumenty odsetkowe	1 173 304	-	1 173 304	-
- instrumenty walutowe	369 381	-	369 381	-
- instrumenty na ryzyko rynkowe	41 342	-	41 342	-
Pochodne instrumenty zabezpieczające:	224 820	-	224 820	-
- instrumenty pochodne wyznaczone jako zabezpieczenie wartości godziwej	196 634	-	196 634	-
- instrumenty pochodne wyznaczone jako zabezpieczenie przepływów pieniężnych	28 186	-	28 186	-
Inwestycyjne papiery wartościowe	31 393 352	28 610 129	1 816 077	967 146
Dłużne papiery wartościowe:	31 327 252	28 609 290	1 816 077	901 885
- obligacje rządowe	28 251 321	28 251 321	-	-
- bony pieniężne	1 816 077	-	1 816 077	-
- certyfikaty depozytowe	50 466	-	-	50 466
- obligacje bankowe	140 880	-	-	140 880
- obligacje korporacyjne	1 031 538	357 969	-	673 569
- obligacje komunalne	36 970	-	-	36 970
Kapitałowe papiery wartościowe	66 100	839	-	65 261
- nie notowane	66 100	839	-	65 261
AKTYWA FINANSOWE, RAZEM	37 002 833	32 120 064	3 625 079	1 257 690
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE				
Pochodne instrumenty finansowe, w tym:	1 599 266	-	1 599 266	-
Pochodne instrumenty finansowe przeznaczone do obrotu:	1 580 737	-	1 580 737	-
- instrumenty odsetkowe	1 195 992	-	1 195 992	-
- instrumenty walutowe	353 784	-	353 784	-
- instrumenty na ryzyko rynkowe	30 961	-	30 961	-
Pochodne instrumenty zabezpieczające:	18 529	-	18 529	-
- instrumenty pochodne wyznaczone jako zabezpieczenie wartości godziwej	19 485	-	19 485	-
- instrumenty pochodne wyznaczone jako zabezpieczenie przepływów pieniężnych	(956)	-	(956)	-
Zobowiązania finansowe razem	1 599 266	-	1 599 266	-
POWTARZALNE POMIARY WARTOŚCI GODZIWEJ OGÓŁEM				
AKTYWA FINANSOWE	37 002 833	32 120 064	3 625 079	1 257 690
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE	1 599 266	-	1 599 266	-

Grupa mBanku S.A.

 Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe według Międzynarodowych Standardów
 Sprawozdawczości Finansowej za 2016 rok

(w tys. zł)

Aktywa finansowe wycenione do wartości godziwej na poziomie 3 - zmiana stanu w 2016 roku	Dłużne papiery przeznaczone do obrotu	Pochodne instrumenty finansowe	Dłużne inwestycyjne papiery wartościowe	Kapitałowe inwestycyjne papiery wartościowe
Bilans otwarcia	371 229	420	816 614	198 624
Łączne zyski lub straty za okres	556	(420)	(12 531)	83 301
Ujęte w rachunku zysków i strat:	556	(420)	-	250 147
- Wynik na działalności handlowej	556	(420)	-	7 959
- Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych oraz inwestycjach w jednostki zależne i stowarzyszone	-	-	-	242 188
Ujęte w pozostałych całkowitych dochodach:	-	-	(12 531)	(166 846)
- Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	-	-	(12 531)	(166 846)
Nabycie	1 719 767	-	616 264	5 238
Wykupy	(365 693)	-	-	-
Sprzedaże	(4 567 069)	-	(1 110 093)	(221 902)
Emisje	3 130 780	-	552 540	-
Transfery do poziomu 3	974	-	39 091	-
Bilans zamknięcia	290 544	-	901 885	65 261

Transfery pomiędzy poziomami w 2016 roku	Transfer do poziomu 1	Transfer z poziomu 1	Transfer do poziomu 2	Transfer z poziomu 2
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	-	(974)	-	-
Dłużne	-	(974)	-	-
Inwestycyjne papiery wartościowe	-	(39 091)	-	-
Dłużne	-	(39 091)	-	-

W 2016 roku miały miejsce dwa przeniesienia z poziomu 1 do poziomu 3 hierarchii wartości godziwej. Jedno przeniesienie było efektem braku ceny rynkowej obligacji komunalnych, a drugie wynikało z niskiej płynności obligacji bankowych.

W odniesieniu do instrumentów finansowych wycenianych w sposób powtarzalny do wartości godziwej, sklasyfikowanych na poziomie 1 i 2 hierarchii wartości godziwej, ewentualne przypadki, w których mogłoby nastąpić przeniesienie pomiędzy tymi poziomami są monitorowane przez Departament Ryzyka Rynków Finansowych na podstawie wewnętrznych zasad. W przypadku jeśli wystąpi brak ceny rynkowej, służącej do wyceny bezpośredniej, przez okres ponad 5 dni roboczych następuje zmiana sposobu wyceny tego instrumentu, czyli przejście z wyceny bezpośredniej na wycenę z modelu, o ile dostępna jest zatwierdzona metoda wyceny z modelu dla tego instrumentu. Powrót do metody wyceny bezpośredniej następuje po okresie co najmniej 10 dni roboczych, w których cena rynkowa była dostępna w sposób ciągły. W przypadku braku ceny rynkowej dla skarbowych papierów dłużnych powyższe terminy wynoszą odpowiednio 2 i 5 dni roboczych.

Grupa mBanku S.A.

Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe według Międzynarodowych Standardów
Sprawozdawczości Finansowej za 2016 rok

(w tys. zł)

31.12.2015	w tym:	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
		Ceny kwotowane na aktywach rynkach	Techniki wyceny oparte na obserwowalnych danych rynkowych	Inne techniki wyceny
POWTARZALNE POMIARY WARTOŚCI GODZIWEJ				
AKTYWA FINANSOWE				
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu, w tym:	557 541	183 658	2 654	371 229
Dłużne papiery wartościowe:	550 695	179 466	-	371 229
- obligacje rządowe	178 492	178 492	-	-
- certyfikaty depozytowe	73 124	-	-	73 124
- obligacje bankowe	248 156	974	-	247 182
- obligacje korporacyjne	50 923	-	-	50 923
Kapitałowe papiery wartościowe	6 846	4 192	2 654	-
- notowane	4 192	4 192	-	-
- nie notowane	2 654	-	2 654	-
Pochodne instrumenty finansowe, w tym:	3 349 328	-	3 348 908	420
Pochodne instrumenty finansowe przeznaczone do obrotu:	3 151 873	-	3 151 453	420
- instrumenty odsetkowe	2 783 388	-	2 783 388	-
- instrumenty walutowe	348 317	-	348 317	-
- instrumenty na ryzyko rynkowe	20 168	-	19 748	420
Pochodne instrumenty zabezpieczające:	197 455	-	197 455	-
- instrumenty pochodne wyznaczone jako zabezpieczenie wartości godziwej	146 694	-	146 694	-
- instrumenty pochodne wyznaczone jako zabezpieczenie przepływów pieniężnych	50 761	-	50 761	-
Inwestycyjne papiery wartościowe	30 736 949	22 279 327	7 442 384	1 015 238
Dłużne papiery wartościowe:	30 537 570	22 278 572	7 442 384	816 614
- obligacje rządowe	22 238 625	22 238 625	-	-
- bony pieniężne	7 442 384	-	7 442 384	-
- obligacje bankowe	233 158	-	-	233 158
- obligacje korporacyjne	583 456	-	-	583 456
- obligacje komunalne	39 947	39 947	-	-
Kapitałowe papiery wartościowe	199 379	755	-	198 624
- nie notowane	199 379	755	-	198 624
AKTYWA FINANSOWE, RAZEM	34 643 818	22 462 985	10 793 946	1 386 887
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE				
Pochodne instrumenty finansowe, w tym:	3 173 638	-	3 173 638	-
Pochodne instrumenty finansowe przeznaczone do obrotu:	3 171 624	-	3 171 624	-
- instrumenty odsetkowe	2 811 493	-	2 811 493	-
- instrumenty walutowe	342 407	-	342 407	-
- instrumenty na ryzyko rynkowe	17 724	-	17 724	-
Pochodne instrumenty zabezpieczające:	2 014	-	2 014	-
- instrumenty pochodne wyznaczone jako zabezpieczenie wartości godziwej	2 014	-	2 014	-
Zobowiązania finansowe razem	3 173 638	-	3 173 638	-
POWTARZALNE POMIARY WARTOŚCI GODZIWEJ OGÓŁEM				
AKTYWA FINANSOWE	34 643 818	22 462 985	10 793 946	1 386 887
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE	3 173 638	-	3 173 638	-

Grupa mBanku S.A. Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe według Międzynarodowych Standardów
Sprawozdawczości Finansowej za 2016 rok

(w tys. zł)

Aktywa finansowe wycenione do wartości godziwej na poziomie 3 - zmiana stanu w 2015 roku	Dłużne papiery przeznaczone do obrotu	Kapitałowe papiery przeznaczone do obrotu	Pochodne instrumenty finansowe	Dłużne inwestycyjne papiery wartościowe	Kapitałowe inwestycyjne papiery wartościowe
Bilans otwarcia	527 067	22	469	309 761	30 696
Łączne zyski lub straty za okres	931	(18)	(49)	14 312	160 974
Ujęte w rachunku zysków i strat:	931	(18)	(49)	3 967	1 827
- Wynik na działalności handlowej	931	(18)	(49)	-	99
- Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych oraz inwestycjach w jednostki zależne i stowarzyszone	-	-	-	3 967	1 728
Ujęte w pozostałych całkowitych dochodach:	-	-	-	10 345	159 147
- Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	-	-	-	10 345	159 147
Nabycie	1 870 076	-	-	308 663	9 850
Wykupy	(281 307)	-	-	(49 980)	-
Sprzedaże	(7 594 537)	-	-	(984 211)	(2 753)
Emisje	5 848 999	-	-	1 218 069	-
Rozliczenia	-	-	-	-	(381)
Transfery do poziomu 3	-	-	-	-	238
Transfery z poziomu 3	-	(4)	-	-	-
Bilans zamknięcia	371 229	-	420	816 614	198 624

Transfery pomiędzy poziomami w 2015 roku	Transfery do poziomu 1	Transfery z poziomu 1	Transfery do poziomu 2	Transfery z poziomu 2
Inwestycyjne papiery wartościowe	4	(238)	-	-
Kapitałowe	4	(238)	-	-

W 2015 roku miało miejsce jedno przeniesienie z poziomu 1 do poziomu 3 hierarchii wartości godziwej i było efektem zaprzestania notowań papierów kapitałowych, w związku z procesem likwidacji emitenta.

Ponadto w 2015 roku miało miejsce jedno przeniesienie z poziomu 3 do poziomu 1 hierarchii wartości godziwej i było efektem weryfikacji technik wyceny stosowanych w odniesieniu do mniejszościowych pakietów akcji o niewielkiej wartości, będących w posiadaniu Banku.

Na podstawie stosowanych przez Grupę metod ustalania wartości godziwej, aktywa i zobowiązania finansowe klasyfikuje się do następujących kategorii:

- Poziom 1: ceny kwotowane na aktywnych rynkach dla tego samego instrumentu (bez modyfikacji);
- Poziom 2: ceny kwotowane na aktywnych rynkach dla podobnych instrumentów lub inne metody wyceny, dla których wszystkie istotne dane wejściowe bazują na obserwowalnych danych rynkowych;
- Poziom 3: metody wyceny, dla których przynajmniej jedna istotna dana wejściowa nie bazuje na obserwowalnych danych rynkowych.

Poziom 1

Na dzień 31 grudnia 2016 roku na poziomie 1 hierarchii wartości Grupa wykazała wartość godziwą obligacji rządowych i bonów skarbowych przeznaczonych do obrotu w kwocie 3 503 029 tys. zł (patrz Nota 19) oraz wartość godziwą inwestycyjnych obligacji rządowych i bonów skarbowych w kwocie 28 251 321 tys. zł (patrz Nota 23) (31 grudnia 2015 r. odpowiednio: 178 492 tys. zł i 22 238 625 tys. zł). Poziom 1 obejmuje wartość godziwą obligacji korporacyjnych w kwocie 360 853 tys. zł (31 grudnia 2015 r. – 0). Na dzień 31 grudnia 2015 roku poziom 1 obejmował również wartość obligacji emitowanych przez banki w kwocie 974 tys. zł oraz wartość godziwą obligacji emitowanych przez jednostki budżetu terenowego w kwocie 39 947 tys. zł.

Ponadto na dzień 31 grudnia 2016 roku poziom 1 obejmuje wartość akcji imiennych uprzywilejowanych Giełdy Papierów Wartościowych w kwocie 839 tys. zł (31 grudnia 2015 r.: 755 tys. zł) oraz wartość akcji spółek giełdowych w kwocie 4 022 tys. zł, (31 grudnia 2015 r.: 4 192 tys. zł).

Instrumenty te zostały sklasyfikowane do poziomu 1, ponieważ ich wycena polega na bezpośrednim wykorzystaniu rynkowych bieżących cen tych instrumentów pochodzących z aktywnych i płynnych rynków finansowych.

Poziom 2

Poziom 2 hierarchii obejmuje głównie wartość godziwą bonów pieniężnych emitowanych przez NBP w kwocie 1 816 077 tys. zł (31 grudnia 2015 r.: 7 442 384 tys. zł), których wycena oparta jest na modelu NPV (dyskontowania przyszłych przepływów finansowych), który zasilany jest krzywymi stóp procentowych wyznaczonymi w drodze transformacji kwotowań pochodzących bezpośrednio z aktywnych i płynnych rynków finansowych.

Ponadto do poziomu 2 Grupa zalicza wycenę pochodnych instrumentów finansowych, do wyceny których stosowane są modele, zgodne ze standardami i praktykami rynkowymi w tym zakresie, które są zasilane parametrami pochodzącymi bezpośrednio z rynków (np. kursami wymiany walut, zmiennościami implikowanymi opcji walutowych, wartościami indeksów i akcji giełdowych) lub parametrami będącymi

Grupa mBanku S.A. Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe według Międzynarodowych Standardów
Sprawozdawczości Finansowej za 2016 rok

(w tys. zł)

transformacjami kwotowań pochodzących bezpośrednio z aktywnych i płynnych rynków finansowych (np. krzywe stóp procentowych).

Na dzień 31 grudnia 2016 roku i 31 grudnia 2015 roku poziom 2 obejmuje również wartość opcji na indeks WIG20. Do wyceny opcji giełdowych na indeks WIG20 stosowany jest model wewnętrzny banku (bazujący na modelu zmienności implikowanej) zasilany parametrami rynkowymi.

Poziom 3

Na poziomie 3 hierarchii wykazana jest wartość godziwa dłużnych komercyjnych papierów wartościowych emitowanych przez krajowe banki i przedsiębiorstwa (obligacje i certyfikaty depozytowe) w kwocie 1 155 459 tys. zł (31 grudnia 2015 r.: 1 187 843 tys. zł).

Poziom 3 obejmuje również wartość godziwą obligacji emitowanych przez jednostki budżetu terenowego w kwocie 36 970 tys. zł (31 grudnia 2015 r. - 0).

Powyższe instrumenty dłużne zostały zaklasyfikowane do poziomu 3, ponieważ do ich wyceny, oprócz parametrów będącymi transformacjami kwotowań pochodzących bezpośrednio z aktywnych i płynnych rynków finansowych (krzywe stóp procentowych), wykorzystuje się również tzw. spread kredytowy, który jest szacowany przez Bank przy użyciu wewnętrznego modelu ryzyka kredytowego i odzwierciedla ryzyko kredytowe emitenta papieru. Model ten wykorzystuje parametry (np. stopy zwrotu z zabezpieczeń, migracje ratingów, zmienności stóp defaultowości), które nie są obserwowane na aktywnych rynkach i w związku z tym zostały wyznaczone na podstawie analiz statystycznych. W 2016 roku wspomniany model został zmodyfikowany poprzez uwzględnienie dodatkowego czynnika kalibrującego poziom spreadu do poziomów rynkowych.

W poniższej tabeli przedstawiono wpływ zmiany spreadów kredytowych na wycenę papierów dłużnych zaklasyfikowanych do poziomu 3. Zmiana ta odzwierciedla zmianę ryzyka kredytowego w stosunku do dnia zakupu papierów przez Grupę.

Emitent	Zmiana wartości godziwej z tytułu ryzyka kredytowego	
	31.12.2016	31.12.2015
Institucje kredytowe	3 402	1 549
Przedsiębiorstwa niefinansowe	6 254	2 537
Razem	9 656	4 086

Ponadto poziom 3 obejmuje głównie wartość godziwą kapitałowych papierów wartościowych w kwocie 65 261 tys. zł (31 grudnia 2015 r.: 198 624 tys. zł). Na dzień 31 grudnia 2016 roku kwota ta obejmuje wartość uprzywilejowanych akcji Visa Inc. w wysokości 38 392 tys. zł. Na dzień 31 grudnia 2015 roku kwota ta obejmuje wartość udziału w Visa Europe Ltd w wysokości 167 243 tys. zł, który został wyceniony do wartości godziwej na podstawie informacji posiadanych przez Bank w związku z transakcją przejęcia Visa Europe Ltd. przez Visa Inc. Pozostałe kapitałowe papiery wartościowe wykazane w poziomie 3 wyceniane są metodą mnożników rynkowych. Wycena metodą mnożników rynkowych polega na określeniu wartości kapitałów własnych wycenianej spółki poprzez zastosowanie relacji wartości rynkowych kapitałów własnych lub wartości całości zaangażowanych kapitałów (wartości spółki) porównywalnych spółek do wybranych wielkości ekonomiczno-finansowych.

3.17. Pozostała działalność

Grupa świadczy usługi przechowywania aktywów, powiernictwa, zarządzania przedsiębiorstwami, zarządzania inwestycyjnego oraz usługi doradcze na rzecz osób trzecich. W związku z wykonywaniem tych usług Grupa podejmuje decyzje dotyczące alokacji oraz kupna i sprzedaży wielu różnych instrumentów finansowych. Aktywa przechowywane na zasadach powierniczych nie zostały wykazane w niniejszym sprawozdaniu finansowym.